

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky



Diplomová práce

Ekonomika obce Běleč

Bc. Petra Michálková

© 2020 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Petra Michálková

Hospodářská politika a správa
Podnikání a administrativa

Název práce

Ekonomika obce Běleč

Název anglicky

The analysis of the economy of the municipality Běleč

Cíle práce

Cílem diplomové práce je zhodnocení ekonomiky a hospodaření obce Běleč v období let 2013-2018 s použitím metod finanční analýzy. Na základě výstupů finanční analýzy budou stanoveny závěry a doporučení vedoucí ke stabilizaci a dalšímu rozvoji ekonomické situace obce.

Metodika

K naplnění cílů diplomové práce bude za pomoci metody kompilace informací z dostupné odborné literatury a zákonů k danému tématu sestavena rešeršní část práce. Pro vyhodnocení ekonomiky obce budou vymezeny ukazatele poměrové analýzy a model Finanční a majetkové analýzy (FAMA). Aplikační část práce bude obsahovat fundamentální analýzu zvoleného subjektu, která bude provedena metodou deskripce z interních dat obce. Dále bude provedena analýza dílčích složek rozpočtu a vyčíslení poměrových ukazatelů. Na základě získaných výstupů budou stanoveny závěry a doporučení.

Doporučený rozsah práce

60-80 stran textu

Klíčová slova

obec, rozpočet, příjmy obce, výdaje obce, finanční a majetková analýza

Doporučené zdroje informací

KOPECKÝ, M. Zákon o obcích: komentář. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). 2017. ISBN 978-807-5528-629.

KRAFTOVÁ, I. Finanční analýza municipální firmy. 1.vyd. Praha: C. H. Beck, 2002. 206s. ISBN 80-7179-778-2.

PEKOVÁ, J. Hospodaření a finance územní samosprávy. 1. vyd. Praha: Management Press, 2004. 375 s. ISBN 80-7261-086-4.

PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů : teorie a praxe*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5608-0.

SEDMIHRADSKÁ, L. *Rozpočtový proces obcí*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-967-0.

STIGLITZ, J E., SCHNEIDER, O., JELÍNEK, T. *Ekonomie veřejného sektoru*. Praha: Grada, 1997. ISBN 80-7169-454-1.

TOTH, P. *Ekonomika měst a obcí*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1998. 195 s. ISBN 80-7079-693-6

TOTH, P. *Financování obcí – sociálně ekonomický rozvoj systému: výstup z projektu GAČR 402/03/1235*. Praha: Oeconomica. 2005. ISBN 80-245-0957-1.

Předběžný termín obhajoby

2019/20 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Helena Řezbová, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 5. 11. 2019

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 7. 11. 2019

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 05. 04. 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Ekonomika obce Běleč" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 4. 4. 2020

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala paní Ing. Heleně Řezbové, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady, věcné připomínky a za její ochotu při zpracování této diplomové práce.

Ekonomika obce Běleč

Abstrakt

Diplomová práce je věnována zhodnocení hospodaření obce Běleč v letech 2013–2018. Práce je členěna na teoretická východiska, kde jsou na základě odborné literatury charakterizovány především pojmy obec, obecní rozpočet, poměrové ukazatele a finanční a majetková analýza. Vlastní část práce se zabývá stručnou socio-demografickou charakteristikou vybrané obce a zhodnocením rozpočtových příjmů a výdajů. Dále je pro tuto konkrétní obec aplikována finanční a majetková analýza dle Totha a poměrové ukazatele finanční analýzy. Na základě výstupů z analýzy a zjištěných výsledků jsou navržena doporučení vedoucí ke stabilizaci a zefektivnění hospodaření obce v budoucích letech.

Klíčová slova: obec, rozpočet, příjmy, výdaje, poměrové ukazatele, finanční a majetková analýza, investice

The analysis of the economics of the municipality Běleč

Abstract

The diploma thesis is dedicated to the evaluation of the economics of municipality Běleč during the years 2013-2018. The diploma thesis is divided into theoretical part based on professional literature, where are characterized terms municipality, municipal budget, financial ratios and financial and property analysis. Practical part of thesis briefly describes socio-demographic characteristics of the selected municipality then the budget incomes and costs are evaluated. Furthermore, financial and property analysis according to Mr. Toth and ratio indicators of financial analysis are applied for this selected municipality. According to results of the analysis are suggested recommendations to stabilize and improve the financial management of the municipality for the next years.

Keywords: municipality, budget, incomes, costs, ratio indicators, financial and property analysis, investments

Obsah

1 Úvod.....	10
2 Cíl práce a metodika	11
2.1 Cíl práce	11
2.2 Metodika	11
3 Teoretická východiska	16
3.1 Charakteristika územní samosprávy	17
3.1.1 Působnost obce	17
3.1.2 Orgány obce.....	19
3.2 Rozpočet obce	21
3.2.1 Rozpočtový proces.....	22
3.2.2 Rozpočtová skladba	25
3.2.3 Běžný rozpočet	26
3.2.4 Kapitálový rozpočet.....	31
3.3 Obec jako municipální firma.....	33
3.4 Majetková struktura obce.....	35
3.5 Účetnictví a finanční výkaznictví obce	38
3.6 Finanční a majetková analýza (FAMA).....	40
3.6.1 Zdroje vstupních informací metody FAMA	41
3.6.2 Analýza rozpočtu	43
3.6.3 Dluhová služba	44
3.6.4 Investiční program obce.....	45
3.6.5 Využití výstupů metody FAMA	45
3.7 Finanční analýza.....	46
3.7.1 Ukazatele autarkie.....	47
3.7.2 Ukazatele likvidity	48
3.7.3 Ukazatele aktivity	48
3.7.4 Ukazatele financování.....	49
4 Vlastní práce	50
4.1 Základní charakteristika a informace o obci	50
4.2 Demografická struktura obyvatelstva obce	52
4.3 Základní analýza běžného rozpočtu obce	54
4.3.1 Běžné příjmy rozpočtu.....	54
4.3.2 Běžné výdaje rozpočtu.....	62
4.3.3 Analýza hospodaření běžného rozpočtu	65
4.4 Základní analýza kapitálového rozpočtu obce	67
4.4.1 Kapitálové příjmy rozpočtu	67

4.4.2	Kapitálové výdaje rozpočtu	68
4.5	Finanční a majetková analýza obce Běleč	69
4.6	Finanční analýza obce Běleč	82
4.7	Investiční projekty obce	86
5	Výsledky a diskuse	88
6	Závěr.....	93
7	Seznam použitých zdrojů	96
8	Seznam obrázků, grafů a tabulek.....	100
9	Přílohy	102

1 Úvod

V rámci organizace společnosti je nutností spravovat veřejné záležitosti prostřednictvím veřejné správy, která je ve státě projevem moci výkonné. Veřejná správa je kromě správy státní vykonávána i prostřednictvím samosprávy, kde hrají důležitou roli územní samosprávné celky. Vyšší územně samosprávné celky tvoří kraje. Základním stavebním kamenem územní samosprávy jsou obce, jakožto nižší a základní stupeň územní samosprávy.

Obec je veřejnoprávní korporací, která vystupuje svým jménem v právních vztazích a má právo rozhodovat o svých záležitostech. Obec se vyznačuje územím, na kterém je vykonávána samospráva, občany, kteří na tomto území žijí a kompetencemi, které využívají vůči svým občanům prostřednictvím vlastních orgánů. V České republice bylo dle Českého statistického úřadu k 1.1.2018 evidováno 6 258 obcí.

Každá obec využívá nástroj územního rozpočtu k finančnímu řízení obce a zajištění činnosti samosprávy. Rozpočet obce slouží jako nástroj k financování veřejných statků a služeb, k prosazování zájmů občanů a pro zajištění finančních prostředků pro ekonomický a sociální rozvoj obce do budoucna. V neposlední řadě je rozpočet také důležitým nástrojem komunální a regionální politiky vložený do správy obecního zastupitelstva.

Právem každého občana je zajímat se o rozpočtové a majetkové hospodaření obce ve které žije. Sama jsem se o hospodaření obce Běleč, ve které žiji, začala v minulosti více informovat a chtěla jsem principy jejího hospodaření zanalyzovat a poznat do hloubky. Hospodaření s obecním rozpočtem a financování veřejných statků a služeb je téma, které vzhledem ke své důležitosti v lokálním i celostátním kontextu nepřestane být aktuální. Tyto skutečnosti přispěly k výběru problematiky hospodaření obce Běleč jako tématu mé diplomové práce.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je zhodnocení hospodaření obce Běleč v letech 2013–2018 a na základě výstupů z analýzy a zjištěných výsledků navržení doporučení vedoucí ke stabilizaci a zefektivnění hospodaření obce v budoucích letech.

Dílčí cíle práce jsou zaměřeny na:

- 1) vymezení teoretických východisek,
- 2) charakteristiku obce z geografického a sociodemografického hlediska,
- 3) provedení analýzy hospodaření obce,
- 4) vypracování finanční a majetkové analýzy obce.

2.2 Metodika

Diplomová práce na téma zhodnocení hospodaření obce Běleč bude rozdělena na teoretická východiska a praktickou část.

Pro zpracování teoretických východisek práce budou využity metody kompilace, komparace a syntézy poznatků z odborné literatury, příslušných právních předpisů a dalších relevantních zdrojů. V rámci teoretických východisek bude vymezen základní pojem obec a jeho postavení v rámci sektoru veřejné ekonomiky. Dále budou vymezeny pojmy rozpočtový proces, rozpočtové příjmy a výdaje, finanční a majetková analýza a finanční analýza. Získaná teoretická východiska budou dále použita pro sestavení praktické části diplomové práce.

Praktická část práce bude zaměřena na samotnou analýzu hospodaření obce Běleč v letech 2013–2018 s využitím metod analýzy, deskripce, komparace a syntézy. V úvodu praktické části bude v rámci dílčího cíle obec stručně charakterizována z geografického a sociodemografického hlediska.

Dílčí cíl provedení analýzy hospodaření obce Běleč bude rozdělen do 3 tematických kapitol. První podkapitola se bude zabývat vertikální i horizontální analýzou absolutních ukazatelů

příjmové i výdajové stránky rozpočtu. Příjmy i výdaje rozpočtu budou rozděleny na běžné a kapitálové. V rámci vertikální analýzy budou využity bazické a řetězové indexy.

V rámci horizontální analýzy budou charakterizovány jednotlivé daňové příjmy, nedaňové příjmy a dotace a bude zhodnocen jejich podíl na příjmech celkových. Výdaje obce budou charakterizovány podle účelu jejich použití. Na základě ukazatelů běžných příjmů a výdajů rozpočtu bude provedeno zhodnocení hospodaření běžného rozpočtu vypočtením salda. Druhá podkapitola bude věnována finanční a majetkové analýze dle výstupu z projektu Grantové akademie České republiky č. 402/03/1235. Soustava relativních ukazatelů tohoto výstupu bude aplikována na rozpočtové a majetkové výkazy obce Běleč. V závěru kapitoly bude vypočtena i dluhová služba obce. Následující kapitola bude zaměřena na finanční analýzu a poměrové ukazatele z ní plynoucí. Tato analýza bude svou soustavou ukazatelů zaměřena na municipalitu a bude obsahovat soustavy ukazatelů z oblasti autarkie, likvidity, aktivity a financování.

V závěru práce bude na základě syntézy výsledků vyhodnoceno hospodaření obce Běleč ve sledovaném období a navržena konkrétní doporučení na základě zjištěných skutečností v praktické části.

Základními poklady pro praktickou část diplomové práce budou rozpočty obce Běleč za roky 2013-2018, dále bude použita rozvaha a výkaz zisku a ztráty též v období let 2013-2018. Podklady budou získány přímo na obecním úřadě obce Běleč, ze systému ARIS a webového analytického nástroje Monitor. Veškeré výkazy jsou vedeny v jednotkách Kč a zaokrouhlené na 2 desetinná místa. Pro potřeby diplomové práce byly veškeré hodnoty matematicky zaokrouhleny na celé koruny.

Při zpracování praktické části diplomové práce byly použity následující ukazatele a výpočty.

Bazický index časové řady

$$\frac{q_i}{q_0} \quad \begin{array}{l} q_i - \text{hodnota období, které je počítáno, roky 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018} \\ q_0 - \text{bazická hodnota výchozího roku, pro tuto práci je to rok 2013} \end{array}$$

Řetězový index časové řady

$$\frac{q_n}{q_{n-1}} \quad \begin{array}{l} q_i - \text{absolutní položka daného roku} \\ q_{n-1} - \text{absolutní položka předchozího roku} \end{array}$$

V rámci hodnocení hospodaření obce bude využito grantového projektu č.402/03/1235 Vysoké školy ekonomické pod názvem Finanční a majetková analýza od Ing. Petra Totha a kolektivu autorů.

Tabulka 1 Základní ukazatele finanční a majetkové analýzy

Číslo řádku	Název položky	přiřazení položek dle platné druhové rozpočtové skladby
1	DPFO ze závislé činnosti	1111
2	DPFO z vlastní činnosti	1112-1119
3	DPPO bez obcí	1121
4	DPPO za obce	1122
5	DPH	1211
6	Daň z nemovitosti	1511
7	Místní poplatky	1341-1349
8	Daňové příjmy celkem	1111–1999 (třída 1)
9	Příjmy z vlastní činnosti	2111–2199
10	Neinvestiční dotace	4111–4199 (odečíst podseskupení 413)
11	Běžně se opakující příjmy	ř. 8+9+10
12	Ostatní příjmy	2210–2999
13	Kapitálové příjmy	3111–3999 (třída 3)
14	z toho z prodeje dlouhodobého majetku	3111–3119
15	Kapitálové dotace	4211–4299
16	Příjmy celkem (po konsolidaci)	Součet (ř. 11+12+13+15)
17	Běžné výdaje	5011–5999
18	Kapitálové výdaje	6111–6999
19	Výdaje celkem (po konsolidaci)	Součet (ř. 17+18)
20	Financování	8111–8992
21	z toho splátky úvěrů a půjček	8112+8114+8122+8124+8212+8214+8222+8224+5141+5142+5143+5149
22	Výsledek hospodaření	Součet (16-(19+20))
23	Stavby	Rozvaha ř. 8
24	Dlouhodobý hmotný majetek	Rozvaha ř. 5
25	Majetek celkem	Rozvaha ř. 1
26	Počet obyvatel obce	dle dat Českého statistického úřadu

Zdroj: Toth, 2005, s. 225-226

Za použití základních ukazatelů finanční a majetkové analýzy budou vypočítány následující poměrové ukazatele sledující finanční a majetkovou situaci obce.

Tabulka 2 Finanční a majetkové poměrové ukazatele

Název poměrového ukazatele	Vzorec výpočtu	Odkaz na řádky tabulky č. 1
Celkové rozpočtové příjmy na 1 obyvatele	příjmy celkem / počet obyvatel	ř. 16 / ř. 26
Ukazatel vlastních příjmů na 1 obyvatele	vlastní příjmy / počet obyvatel	ř. 9 / ř. 26
Daňové příjmy na 1 obyvatele	daňové příjmy celkem / počet obyvatel	ř. 8 / ř. 26
Hrubá úspora	celkové příjmy – běžné výdaje	ř. 16 - ř. 17
Koeficient míry závislosti na neopakovatelných příjmech	1 - (běžně se opakující příjmy / příjmy celkem)	1 - (ř. 11 / ř. 16)
Investiční podíl	kapitálové výdaje / celkové výdaje	ř. 18 / ř. 19
Hodnota majetku na 1 obyvatele	hodnota majetku celkem / počet obyvatel	ř. 25 / ř. 26
Hodnota dlouhodobého hmotného majetku na 1 obyvatele	dlouhodobý hmotný majetek celkem / počet obyvatel	ř. 24 / ř. 26
Běžně se opakující příjmy na majetek	běžně se opakující příjmy / majetek celkem	ř. 11 / ř. 25
Běžně se opakující příjmy na dlouhodobý hmotný majetek	běžně se opakující příjmy / dlouhodobý hmotný majetek celkem	ř. 11 / ř. 24

Zdroj: Toth, 2019

Dále bude v práci vypočítán ukazatel celkové zadluženosti obce na základě metodiky Ministerstva financí České republiky.

$$z' = \left(\frac{CZ}{A} \right) * 100$$

z' = celková zadluženost
 CZ = cizí zdroje
 A = aktiva

Posledními výpočty budou soubory ukazatelů finanční analýzy viz následující tabulka.

Tabulka 3 Ukazatele finanční analýzy

Název poměrového ukazatele	Vzorec výpočtu	Odkaz na řádky rozvahy a VZZ ¹
Ukazatele autarkie		
Autarkie hlavní činnosti na bázi výnosů a nákladů	$(\text{výnosy z hlavní činnosti} / \text{náklady hlavní činnosti}) * 100$	$(\text{VZZ ř. 33} / \text{VZZ ř. 1}) * 100$
Celková autarkie na příjmové a výdajové bázi	$(\text{neinvestiční příjmy} / \text{neinvestiční výdaje}) * 100$	$(\text{F ř. 11} / \text{F ř. 17}) * 100$
Ukazatele likvidity		
Běžná likvidita (L3)	oběžná aktiva / krátkodobé závazky	R ř. 14 / R ř. 34
Pohotová likvidita (L2)	$(\text{krátkodobé pohledávky} + \text{krátkodobý finanční majetek} + \text{peněžní prostředky}) / \text{krátkodobé závazky}$	$(\text{R ř. 16} + \text{ř. 24}) / \text{R ř. 34}$
Hotovostní likvidita (L1)	$(\text{krátkodobý finanční majetek} + \text{peněžní prostředky}) / \text{krátkodobé závazky}$	$(\text{R ř. 24}) / \text{R ř. 34}$
Ukazatele aktivity		
Obrat kapitálu	výnosy celkem / celkový kapitál	VZZ ř. 33 / R ř. 25
Obrat aktiv	výnosy z činnosti / aktiva	VZZ ř. 34 / R ř. 1
Ukazatele financování		
Míra finanční nezávislosti (stability)	$(\text{vlastní kapitál} / \text{celkový kapitál}) * 100$	R ř. 26 / R ř. 25
Míra věřitelského rizika	$(\text{cizí kapitál} / \text{celkový kapitál}) * 100$	R ř. 33 / R ř. 25
Síla finanční páky	$1 + (\text{cizí kapitál} / \text{vlastní kapitál})$	$1 + (\text{R ř. 33} / \text{26})$

Zdroj: Kraftová, 2002; Knápková, 2017

¹ Rozvaha (R), výkaz zisku a ztráty (VZZ) a podkladová data k finanční a majetkové analýze (F) jsou součástí přílohy diplomové práce.

3 Teoretická východiska

Smíšená ekonomika je tvořena podsystémy soukromého sektoru a veřejného sektoru. Taková ekonomika je kombinací různých nástrojů, které slouží k alokaci vzácných zdrojů mezi konkurenční alternativní způsoby využití. Zatímco v soukromém sektoru působí nástroj trhu, kde dochází na základě tzv. „neviditelné“ řídicí síly konkurence využívající cen k alokaci půdy, práce kapitálu a podnikání k produkci finálních statků. Vedle instituce trhu existují ve smíšené ekonomice i další nástroje pro alokaci zdrojů označované jako netržní alokační procesy. Tyto netržní procesy přerozdělují zdroje s využitím alokačních pravidel, které mohou být shodné s alokačními postupy trhu, ale mohou být i odlišné. Veřejný sektor se řadí právě mezi tyto netržní alokační systémy (Jackson, Brown, 2003, s. 19). Nutnost veřejného sektoru ve smíšené ekonomice pramení z existence oblastí, ve kterých při uspokojování základních sociálních potřeb tržní ekonomika selhává. Veřejný sektor zároveň ovlivňuje i sektor soukromý a vytváří v něm podmínky prostřednictvím daní, dotací a regulačních opatření (Stiglitz, 1997, s. 24-25). V současné době se k členění na podsystémy soukromého a veřejného sektoru připojuje i neziskový sektor (Ochrana a kol., 2010, s. 16).

Ekonomie veřejného sektoru si stejně jako ostatní ekonomické obory klade otázky co, jak a pro koho vyrábět a jak uskutečnit kolektivní rozhodnutí. Zejména poslední otázka je v oblasti veřejné ekonomiky klíčová, protože se jedná o rozhodnutí, která dělá společnost jako celek o veřejných statcích (Stiglitz, 1997, s. 32-34).

Ve veřejném sektoru působí dva druhy činitelů. Jsou to činitelé státní správy a činitelé samosprávy. Tito činitelé vystupují tak, aby jejich jednání odpovídalo potřebám společnosti a bylo v tzv. veřejném zájmu. Jejich role je upravena zákony, zejména kompetenčním zákonem (zákon č. 2/1969, o zřízení ministerstev a jiným ústředních orgánů státní správy České republiky), který upravuje působnost vládních institucí. Dalšími legislativními dokumenty jsou zákon č. 129/2000 Sb., o krajích a zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (Ochrana a kol., 2010, s. 17-18). Státní správa je řízena přímo nebo zprostředkovaně ústřední vládou, která představuje nejvyšší orgán moci výkonné a politické. Má statut orgánu s všeobecnou působností. Správu kontroluje, sjednocuje a koordinuje činnost ministerstev a dalších orgánů ústředních orgánů státní správy. Činitelé samosprávy vykonávají státní správu v přenesené

působnosti. V České republice funguje územní veřejná správa ve smíšeném modelu a dvoustupňovém systému. První stupeň je tvořen obecními úřady a druhý stupeň úřady krajskými (Provazníková, 2015, s. 24).

3.1 Charakteristika územní samosprávy

Územní samospráva je charakterizována konkrétními znaky, které jsou platné pro každý její stupeň. Představuje geografický ohraničený celek, ve kterém žije společenství občanů, které provádí samosprávu veřejných záležitostí (Peková, 2004, s. 13). Dle Markové (2000, s. 18) lze chápat územní samosprávu jako právo a schopnost územních orgánů řídit určitou část veřejných záležitostí, které nebyly svěřeny k rozhodování státním orgánům. Územní orgány tyto záležitosti vyřizují v souladu se zájmem místního obyvatelstva a v mezích stanovených zákonem.

V České republice funguje dvoustupňový systém územní samosprávy. Dle článku 99 hlavy VII Ústavy České republiky se územní samospráva člení na obce, které představují základní územně samosprávné celky a kraje, které jsou vyššími územními samosprávnými celky (Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., c2010-2019).

Nižší územně samosprávný celek je dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích definován následovně: „*Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů; tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce*“ (Kopecký, 2017). Dále dle paragrafu 2 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích „*obec je veřejnoprávní korporací, má vlastní majetek. Obec vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývající*“ (Kopecký, 2017).

3.1.1 Působnost obce

Působnost obce se dělí na správu vlastní, označovanou jako samosprávu a působnost přenesenou v rozsahu stanovenými zákony. Samospráva veřejných záležitostí je vykonávána prostřednictvím volených orgánů (zastupitelstvo obce) a přímým hlasováním obyvatel obce v místním referendu (Provazníková, 2009, s. 28).

V režimu **samostatné působnosti** obec zajišťuje zejména veřejné statky, které slouží k uspokojování potřeb místních občanů. Dále mezi činnosti obce v rámci samosprávy patří

rozhodování o alokaci finančních zdrojů na náklady související se zabezpečením těchto veřejných statků, rozhodování o hospodaření s finančními prostředky v rámci rozpočtu, finanční kontrola a rozhodování o sociálně ekonomickém rozvoji obce (Peková, 2004, s. 85).

V režimu **přenesené působnosti** obec na principu dekoncentrace vykonává dle platných zákonů činnost orgánů státní správy. Státní správa je obcím svěřena na základě ustanovení článku 105 Ústavy České republiky (Holeček, 2009, s. 11). Dle hlavy III. §61 odst. 1 zákona o obcích se rozlišují 3 stupně přenesené působnosti dle rozsahu výkonu státní správy (Kopecký, 2017, s. 128):

- a) v základním rozsahu svěřeném obci (I. stupeň),
- b) v rozsahu pověřeného obecního úřadu (II. stupeň),
- c) v rozsahu obecního úřadu obce s rozšířenou působností (III. stupeň).

Obecní úřady I. stupně se základním rozsahem přenesené působnosti vykonávají přenesenou působnost pouze v rozsahu stanoveném v zákoně o obcích a dalších zvláštních zákonech. Správním obvodem je území dané obce. Obecní úřady II. stupně vykonávají kromě přenesené působnosti v základním rozsahu i přenesenou působnost ve svěřeném rozsahu podle §64 zákona o obcích. Správním obvodem takového úřadu je vlastní území dané obce a správní obvod stanovený na základě prováděcího právního předpisu (zpravidla se jedná o více obcí). Obecní úřady III. stupně s rozšířenou působností kromě zmíněného základního rozsahu přenesené působnosti a přenesené působnosti pověřeného obecního úřadu vykonává i další přenesenou působnost ve správním obvodu určeném konkrétním prováděcím právním předpisem (vždy se jedná o více obcí) (Tříška, 2018, s. 10).

U obce s přenesenou působností v základním rozsahu svěřeném obci se jedná např. o následující činnosti a funkce (Provazníková, 2009, s. 31):

- a) vydávání nařízení obce,
- b) rozhodování o místních a účelových komunikacích,
- c) projednávání přestupků,
- d) funkce povodňového orgánu.

Obce s pověřeným obecním úřadem mají v přenesené působnosti např. následující kompetence (Provazníková, 2009, s. 31):

- a) rozhodování o 1. stupni ve správním řízení o právech a povinnostech osob, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak,
- b) zajišťování voleb do Parlamentu ČR, do zastupitelstev krajů a obcí a do Evropského parlamentu,
- c) funkce vodoprávního úřadu,
- d) funkce orgánu ochrany přírody.

Obce s rozšířenou působností v přenesené působnosti mohou provádět např. tyto činnosti (Provazníková, 2009, s. 31):

- a) vedení registru obyvatel,
- b) vydávání občanských průkazů, řidičských průkazů a cestovních dokladů,
- c) živnostenský úřad,
- d) rozhodování o dopravě a silničním hospodářství pro silnice II. a III. třídy.

3.1.2 Orgány obce

O činnostech v samostatné i přenesené působnosti v mezích zákona o obcích rozhodují orgány obce (Peková, 2004, s. 86).

Balík (2009, s. 67) uvádí, že obec je veřejnoprávní korporací, která může ve vztahu ke svému okolí vystupovat a jednat jen prostřednictvím svých orgánů. Tyto orgány jsou tvořeny fyzickými osobami tzv. funkcionáři. Orgány obce jsou dle obou autorů vymezeny zákonem o obcích. Balík (2009, s. 67) dodává, že pouze jeden z nich je zakotven i v Ústavě ČR. Zatímco zákon o obcích rozlišuje a vysvětluje pojmy zastupitelstvo obce, rada obce, zvláštní orgány obce a komise, Ústava ČR zná pouze pojem zastupitelstvo obce.

Zastupitelstvo obce

Zastupitelstvo obce představuje volený orgán kolektivního charakteru. Počet zastupitelů se odvíjí od počtu obyvatel a velikosti územního obvodu dané obce (Peková, 2004, s. 86).

Rozpětí možného počtu členů zastupitelstva dle počtu obyvatel obce je vymezeno zákonem o obcích.

Tabulka 4 Počet členů zastupitelstva dle zákona o obcích

Počet obyvatel obce	Rozmezí počtu členů zastupitelstva
do 500 obyvatel	5 až 15 členů
nad 500 do 3 000 obyvatel	7 až 15 členů
nad 3 000 do 10 000 obyvatel	11 až 25 členů
nad 10 000 obyvatel do 50 000 obyvatel	15 až 35 členů
nad 50 000 obyvatel do 150 000 obyvatel	25 až 45 členů
nad 150 000 obyvatel	35 až 55 členů

Zdroj: Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, 2019

Členové obecního zastupitelstva mohou být tzv. uvolnění nebo neuvolnění. Rozdíl spočívá zejména v rozsahu úvazku výkonu funkce a s tím související způsob odměňování. Zasedání zastupitelstva obce je svoláváno podle potřeby. Podmínkou však je schůzka zastupitelstva obce alespoň jednou za 3 měsíce. Zasedání obecního zastupitelstva je veřejné a občané musí být informováni o jeho konání nejméně sedm dní předem prostřednictvím úřední desky (Černohorský, 2018, s. 16-17). Zastupitelstvo obce rozhoduje v záležitostech spadajících do samostatné působnosti. Jedná se zejména o schvalování programu rozvoje územního obvodu obce, schvalování rozpočtu a závěrečného účtu obce, vydávání obecně závazných vyhlášek aj. (Peková, 2004, s. 87). Další oblastí, ve které zastupitelstvo obce rozhoduje, jsou majetkové kompetence. Zastupitelé mají za úkol chovat se dle zásad řádného hospodáře a s majetkem obce nakládat účelně (Černohorský, 2018, s. 15). Zastupitelstvo obce zřizuje výbory. Tyto výbory jsou orgány zastupitelstva v samostatné působnosti obce a mohou mít funkci poradní, iniciativní nebo kontrolní. Zřízení finančního a kontrolního výboru je ze zákona povinné. Zřizování ostatních výborů je dobrovolné (Černohorský, 2018, s. 17).

Rada obce

Rada obce je výkonným orgánem v samostatné působnosti a za její výkon je odpovědná zastupitelstvu obce (Marková, 2000, s. 26). V čele rady obce stojí starosta, dále se rada skládá z jeho zástupců – místostarostů a dalších členů. Počet členů rady je vždy lichý, čítá nejméně 5 a maximálně 11 členů a zároveň nesmí přesahovat jednu třetinu počtu členů zastupitelstva. V případě, že má zastupitelstvo obce méně než 15 členů, rada obce se nevolí (Peková, 2004, s. 89). V obcích, které nemají zřízenou radu, vykonává její pravomoci v omezeném rozsahu starosta (Černohorský, 2018, s. 17).

Starosta

Starosta je voleným orgánem a představitelem zastupujícím obec navenek (Peková, 2004, s. 90). Dle Černoorského (2018, s. 18) lze jeho funkci vzdáleně přirovnat ke statutárnímu orgánu právnické osoby. Za výkon své funkce odpovídá obecnímu zastupitelstvu. V případě, že v obci není zřízena funkce tajemníka, plní též funkci zaměstnavatele pracovníků obecního úřadu. Starosta svolává a řídí zasedání zastupitelstva obce, svolává a řídí schůze obecní rady a odpovídá za provedení auditu hospodaření obce. Po dobu nepřítomnosti starosty přebírá jeho funkci místostarosta (Peková, 2004, s. 90).

Obecní úřad

Obecní úřad je tvořen starostou, místostarostou, tajemníkem obecního úřadu (pokud obec tuto funkci zřizuje) a zaměstnanci obce. V čele obecního úřadu stojí starosta. Dle Pekové (2004, s. 90): „*Obecní úřad vykonává administrativní a organizační činnosti související se samosprávnou i přenesenou působností obce, resp. jejich orgánů.*“ Obecní úřad v samostatné působnosti plní úkoly uložené zastupitelstvem obce nebo radou obce a pomáhá v některých činnostech výborům a komisím. Obecní úřad vykonává i přenesenou působnost obci svěřenou s výjimkou činností v kompetenci příslušné komise obecního úřadu (Peková, 2004, s. 90). Dle zákona o obcích může rada obce zřídit pro jednotlivé úseky činnosti obecního úřadu odbory a oddělení. Členění na jednotlivé odbory a oddělení z hlediska vnitřní organizace se provádí zejména u středně velkých a velkých obcí. Pro malé obce s malým počtem zaměstnanců se toto členění neprovádí (Kopecký, 2017, s. 256-257).

Zvláštní orgány obce

Zvláštní orgány obce mají podobu komisí a zároveň nejsou komisemi rady obce. Tyto orgány jsou zřizovány v případě, že je tak stanoveno zvláštními předpisy a zákony. Vykonávají pouze přenesenou působnost. Jejich zřízení má ve své pravomoci starosta obce a rovněž jmenuje a odvolává jejich členy. Typickým příkladem zvláštního orgánu obce je komise pro projednávání přestupků zřízená na základě zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (Černoorský, 2018, s. 19).

3.2 Rozpočet obce

Rozpočet představuje základ finančního hospodaření obce. Obecní rozpočty jsou nazývány územními a spolu s mimorozpočtovými a decentralizovanými peněžními fondy jsou součástí

rozpočtové soustavy státu (Peková, 2004, s. 196). Územní rozpočet jakožto decentralizovaný peněžní fond funguje na principu nenávratnosti, nonekvivalence a nedobrovolnosti. Rozpočet má podobu bilance příjmů a výdajů a představuje tokovou veličinu, protože během celého rozpočtového období dochází k neustálému uhrazování výdajů z přicházejících příjmů (Peková, 2004, s. 200-202). Dle Provazníkové (2007, s. 53) je rozpočet nástrojem financování a zabezpečení obce, který se snaží o soulad plánovaných příjmů a výdajů v daném rozpočtovém období. Rozpočtovým obdobím se rozumí jeden rok. Začátek a konec tohoto období je v ČR shodný s kalendářním rokem (Zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů).

Rozpočet představuje také finanční plán, jehož cílem je zajistit platební schopnost dané obce. Obvykle by obec měla mít pouze takové výdaje, které jsou plně pokryty očekávanými reálnými příjmy, rezervami nebo půjčkami, které je schopna nejen získat, ale i splatit. Dle Provazníkové (2007, s. 54) se během sestavování rozpočtu a plánování příjmů a výdajů v něm obsažených setká obec s rozpočtovým omezením. Toto omezení soběstačnosti vyplývá z faktu, že část příjmů plynoucích do obecního rozpočtu, závislých na daňovém určení, nemá obec pravomoc ovlivňovat. Toth (1998, s. 93) k finančnímu plánování říká: *„Rozpočet musí vycházet ze znalostí možných příjmů a výdajových potřeb. Je třeba včas zhodnotit možnosti a kapacity zdrojů příjmů, aby se vycházelo ze současné situace. Reálně je potřeba vždy více prostředků, než je ve skutečnosti k dispozici. Na výdajové straně se proto musí stanovit priority ve výdajích. Obec musí především finančně pokrýt veškeré povinnosti a úkoly, které jsou jí uloženy zákonem.“* Při plánování výše příjmů a výdajů rozpočtu jsou často v rozporu teoretická východiska, zda začít plánovat jako první příjmy nebo výdaje. V praxi se při sestavování rozpočtů běžně používá analýza vývoje příjmů a výdajů v letech minulých, dále probíhá sledování vývoje příjmů a výdajů na začátku běžného roku a na základě těchto výstupů se provede odhad výše plnění rozpočtu ke konci běžného roku (Peková, 2004, s. 207).

3.2.1 Rozpočtový proces

Rozpočtový proces představuje činnosti odpovědných výkonných i volených orgánů, které zahrnují přípravu návrhu územního rozpočtu, jeho schválení, realizaci, průběžnou a následnou kontrolu hospodaření s rozpočtem. Rozpočtový proces je delší než rozpočtové

období a trvá zpravidla 1,5 – 2 roky (Peková, 2004, s. 211). Rozpočtový proces obce je upraven v třetí části zákona č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

Rozpočtový proces zahrnuje tyto etapy (Peková, 2004, s. 211):

1. sestavení návrhu územního rozpočtu,
2. projednání a schválení návrhu územního rozpočtu,
3. plnění územního rozpočtu a případné provádění změn,
4. kontrola plnění územního rozpočtu,
5. sestavení přehledu o skutečném vývoji plnění územního rozpočtu za uplynulé rozpočtové období a kontrola.

Provazníková (2007, s. 64) uvádí k výše uvedeným etapám navíc prvotní analýzu minulosti a stanovení priorit pro rozpočtové období a na samém konci procesu doplňuje o aktualizaci programu rozvoje a rozpočtového výhledu.

Sestavení návrhu územního rozpočtu je dlouhodobý celoroční proces. Fáze projednání a sestavení návrhu rozpočtu není upravena legislativou, proto se může samotný proces i výkonný orgán odpovědný za tento proces v každé obci mírně lišit v závislosti na její velikosti. Výkonným orgánem tak může být finanční odbor či jednotlivé osoby jako správce rozpočtu, úředník nebo účetní (Černohorský, 2018, s. 41). Při sestavování rozpočtu je nutno postupovat dle základních zásad, mezi které patří zejména jednotnost daného rozpočtu, roční pravidelnost sestavování a schvalování, pravdivost a úplnost sestavovaného rozpočtu, maximalizace příjmů, účelovost prostředků, dlouhodobá vyrovnanost, publicita, průhlednost a srozumitelnost (Toth, 1998, s. 92-93). Povinnost zveřejňování návrhu územního rozpočtu je upravena §11 odst. 3 zákona č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů takto: „*Územní samosprávný celek zveřejní návrh rozpočtu na svých internetových stránkách a na úřední desce nejméně 15 dnů přede dnem zahájení jeho projednávání na zasedání zastupitelstva územního samosprávného celku. Na internetových stránkách se zveřejňuje úplné znění návrhu. Na úřední desce může být návrh zveřejněn v užším rozsahu, který obsahuje alespoň údaje o příjmech a výdajích rozpočtu v třídění podle nejvyšších jednotek druhového třídění rozpočtové skladby*“ (Zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů).

Schválení rozpočtu provádí volený orgán – zastupitelstvo obce. Zveřejnění schváleného rozpočtu se řídí §11 odst. 4 zákona č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech následovně: „Územní samosprávný celek zveřejní rozpočet na svých internetových stránkách do 30 dnů ode dne jeho schválení a současně oznámí na úřední desce, kde je zveřejněn v elektronické podobě a kde je možno nahlédnout do jeho listinné podoby. Tímto způsobem musí být zpřístupněn až do schválení rozpočtu na následující rozpočtový rok“ (Zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů). Schvalovaný rozpočet může mít podobu vyrovnanou, přebytkovou nebo schodkovou. V případě schodku územního rozpočtu musí být zřejmé z jakých finančních prostředků bude pokryt. Mohou být použity přebytky z minulých let nebo může být splacen prostřednictvím půjčky nebo výnosy z prodeje vlastního majetku a dluhopisů (Provazníková, 2007, s. 64-65). Peková (2004, s. 202-203) uvádí, že dlouhodobým cílem obce by měl být vyrovnaný rozpočet, což ale zapříčiňuje fakt, že si obec nevytváří finanční rezervu do budoucího rozpočtového období a na konci aktuálního rozpočtového období má nulové finanční prostředky.

Rozpočtové provizorium

V případě, že zastupitelstvo neschválí návrh územního rozpočtu před 1. lednem rozpočtového roku, hospodaří se podle rozpočtového provizoria. Podle tohoto provizoria obec hospodaří do doby schválení rozpočtu. Veškeré příjmy a výdaje obce v době rozpočtového provizoria se po schválení rozpočtu stávají jeho součástí (Černohorský, 2018, s. 42).

Rozpočtová opatření

V již schváleném rozpočtu lze provádět změny pouze prostřednictvím rozpočtových opatření. Příčiny, které mohou způsobit změny v územním rozpočtu, jsou stanoveny taxativně v zákoně č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Jde o změny organizační, metodické a věcné. Organizační změny se týkají konkrétně dané organizace a souvisejí s množstvím příjmů rozpočtových prostředků. Změny metodické reagují na změny právních předpisů, které přímo ovlivňují hospodaření územního samosprávného celku. Věcné změny se týkají skutečností, které jsou součástí propočtů rozpočtových ukazatelů (Peterová, 2008, s. 17).

Závěrečný účet obsahuje zpracované údaje o hospodaření s rozpočtem obce v uplynulém roce. Je sestavován výkonným orgánem a jeho struktura by měla podávat komplexní a zároveň podrobný přehled o hospodaření. Struktura závěrečného účtu by se měla skládat z celkového pohledu na příjmy a výdaje obce v daném rozpočtovém období a salda, které určí schodek nebo přebytek. Dále by měl obsahovat vyhodnocení příjmové strany rozpočtu, rozčlenění příjmů do příslušných kapitol (daňové, nedaňové, kapitálové příjmy a dotace) a dále rozčlenění daňových příjmů dle jejich určení. Další součástí je vyhodnocení výdajové strany rozpočtu a třídění výdajů do příslušných kapitol (běžné a kapitálové). Příkladá se i analýza příjmů a výdajů za jednotlivé měsíce. Ukazatelem hospodaření z provozní oblasti je saldo provozního přebytku, které představuje rozdíl mezi běžnými příjmy a běžnými výdaji (Provazníková, 2007, s. 67-68). Z teoretického hlediska by závěrečný účet obce měl představovat obsáhlý dokument, Černohorský (2018, s. 43) ale připouští, že: *„mnoho obcí přistupuje ke zpracování závěrečného účtu značně formálně. To je škoda, protože poctivě zpracovaný závěrečný účet obce může být dobrým podkladem pro kontrolu rozpočtu v následujícím roce.“* Přezkum závěrečného účtu je upraven §17 odst. 4 zákona č. 250/2000 Sb. Tento odstavec říká, že: *„územní samosprávný celek a svazek obcí jsou povinny dát přezkoumat své hospodaření za uplynulý kalendářní rok. Přezkoumání hospodaření upravuje zvláštní právní předpis“* (Zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů). Zvláštním právním předpisem je zákon č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí.

3.2.2 Rozpočtová skladba

Rozpočtová skladba jednotně třídí příjmy a výdaje rozpočtu dle daných kritérií. Skladba je upravena legislativně vyhláškou Ministerstva financí č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě. Tato podoba je platná pro celou soustavu veřejných rozpočtů. Dle Totha (1998, s. 97) konstrukce zahrnuje 3 základní hlediska třídění rozpočtu na:

- a) organizační,
- b) odvětvové,
- c) druhové.

Z organizačního hlediska se dělí rozpočet na kapitoly dle uspořádání hospodářských činností státu. Toto třídění se dle literatury někdy označuje také jako kapitolní nebo odpovědnostní hledisko. Tento druh třídění je pro obce nepovinný. Odvětvové hledisko třídění určuje účel,

na který jsou finanční prostředky vynaloženy (Peková, 2004, s. 226). Druhové hledisko třídění je dle Pekové (2004, s. 227): „základním systémem třídění v rozpočtové skladbě.“

Druhové hledisko strukturuje rozpočtovou skladbu do následujících skupin:

- a) příjmy,
- b) výdaje,
- c) financování.

Z hlediska druhového třídění rozpočtové skladby rozdělujeme rozpočet na běžný a kapitálový. Oddělení hospodaření s běžným rozpočtem a dlouhodobé hospodaření s kapitálovým rozpočtem umožňuje lépe analyzovat použití jednotlivých daňových i nedaňových příjmů a výdajů (Peková, 2004, s. 203). Toto hledisko bude podrobně analyzováno v následujících kapitolách.

3.2.3 Běžný rozpočet

Běžný rozpočet představuje bilanci příjmů a výdajů, které se zpravidla každoročně opakují a vztahují se k danému rozpočtovému roku. Běžný rozpočet je často nazýván také provozním, protože běžné příjmy jsou použity k financování neinvestičních potřeb a výdajů (Provazníková, 2007, s. 61). Následující tabulka uvádí přehledné členění a obsah jednotlivých kapitol běžných příjmů a výdajů.

Tabulka 5 Struktura běžného rozpočtu obce

Příjmy	Výdaje
Daňové: <ul style="list-style-type: none"> – svěřené daně – sdílené daně – místní (a regionální) daně – správní poplatky (daně) 	<ul style="list-style-type: none"> – všeobecné veřejné služby (veřejná správa apod.) – veřejný pořádek (policie, hasiči apod.) – vzdělání – péče o zdraví (veřejné zdravotnictví apod.) – bydlení – komunální služby – na podnikání – ostatní běžné výdaje (nahodilé, placené pokuty apod.) – splacené úroky – běžné dotace jiným rozpočtům
Nedaňové: <ul style="list-style-type: none"> – uživatelské poplatky za služby – příjmy z pronájmu majetku – příjmy od vlastních neziskových organizací – zisk z podnikání – ostatní 	
Přijaté transfery: <ul style="list-style-type: none"> – běžné dotace ze státního rozpočtu – běžné dotace ze státních fondů – od územních rozpočtů – ostatní běžné příjmy (nahodilé, přijaté dary, sankce apod.) 	
Saldo – přebytek	Saldo - schodek

Zdroj: Provazníková, 2007

Daňové příjmy

Daňové příjmy tvoří největší zdroj příjmů rozpočtu obcí. Dle Černohorského (2018, s. 44) v zahrnují v průměru více než 70 % celkových příjmů obcí. V druhovém třídění rozpočtové skladby se daňové příjmy řadí do třídy 1. Dvě největší položky tvoří daně sdílené a daně svěřené.

Sdílené daně obec získává na základě zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní (RUD). Jedná se o daně vybírané centrálně na státní úrovni (Daň z přidané hodnoty, Daň z příjmů), které se následně rozdělují mezi jednotlivé obce a kraje (Černohorský, 2018, s. 44). Podíly na daních určují, jaké množství z vybraných finančních prostředků připadne na obce a kraje jako celek. Kritérii v systému rozpočtového určení daní pro obce jsou počet obyvatel, výměra katastrálního území obce, počet dětí v MŠ a žáků ZŠ navštěvující školu zřizovanou obcí a násobky postupných přechodů (Černohorský, 2018, s. 49). Kritériu počtu

obyvatel jsou dále přiřazeny přepočítací koeficienty, které jsou přílohou k zákonu o rozpočtovém určení daní. Dle článku Rucké (2014)²: „*použití těchto koeficientů zabraňuje situaci, kdy změna o jednoho obyvatele v počtu obyvatel obce může výrazně změnit její daňové příjmy. To byl nešvar RUD až do konce roku 2007, kdy některé obce doslova obchodovaly s trvalým bydlištěm obyvatel.*“ Obce a kraje u sdílených daní nemají možnost ovlivnit jejich výši.

Daně svěřené jsou takové daně, které jsou výlučným příjmem do rozpočtu obce. Mezi tento typ daní patří daň z nemovitých věcí a daň z příjmů právnických osob, kdy je poplatníkem daná obec (Černohorský, 2018, s. 44).

Místní daně jsou častěji označovány jako místní poplatky a jsou upraveny zákonem č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích. Tyto poplatky mají fakultativní charakter, což znamená, že o jejich zavedení rozhoduje volený orgán obce – zastupitelstvo. Místní poplatky se zavádí prostřednictvím obecně závazné vyhlášky. Zákonem o místních poplatcích jsou dány základní charakteristiky poplatku a mantinely, ve kterých se může obec při zavádění poplatku pohybovat. Ve vyhlášce si tak obec může provést drobné úpravy např. upřesnění podmínek pro placení, ale stále musí vycházet z mezí zákona (Černohorský, 2018, s. 45). Mezi nejčastější formy místního poplatku patří poplatek ze psů, lázeňský poplatek nebo poplatek ze vstupného.

Správní poplatky jsou upraveny zákonem č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích. Obec tyto poplatky vybírá za výkon územní samosprávy ve vlastní i přenesené podobě. Obec nemá pravomoc určovat jejich výši. Výše správních poplatků je určena sazebníkem (Provazníková, 2007, s. 117). Tento typ poplatků plní zejména dvě hlavní funkce. Funguje jako příspěvek na činnost správních orgánů za jejich úkony a zároveň má určitou omezující úlohu a snaží se předejít zatěžování veřejné správy zbytečnými záležitostmi (Černohorský, 2018, s. 50). Příkladem správního poplatku je výpis z matriky, vystavení dokladů nebo povolení stavby.

² RUCKÁ, Karla, *Rozpočtové určení daní: Základní východiska a principy* [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: <https://moderniobec.cz/rozpoctove-urceni-dani-zakladni-vychodiska-a-principy/>

Nedaňové příjmy

Nedaňové příjmy jsou takové příjmy, jejichž výběr neukládá zákon, ale vznikají z iniciativy obce v její prospěch (Černohorský, 2018, s. 50). Tvoří je příjmy z vlastní hospodářské činnosti obce. Podíl těchto příjmů na rozpočtech obcí má klesající tendenci. Na počátku vzniku samostatné České republiky v roce 1993 dosahoval podíl nedaňových příjmů na celkovém rozpočtu obce přibližně 24 % (Provazníková, 2015, s. 168). Tento procentuální podíl postupem času stále klesal. Dle deníku veřejné správy v roce 2017 představovaly tyto příjmy přibližně 12 % z celkových příjmů obcí a nadále si udržují poměrně nízké tempo růstu (Kameníčková, 2019)³. Významné příjmy této kategorie tvoří příjmy z pronájmu nebo z prodeje majetku. Vlastnictví obecního majetku markantně podporuje ekonomickou a politickou nezávislost konkrétní obce. Zákon ukládá zastupitelstvu obce povinnost účelného a hospodárného využívání majetku obce. Proto by konkrétnímu rozhodnutí o prodeji nebo pronájmu obecního majetku měla vždy předcházet ekonomická analýza s posouzením výhodnosti kroku v krátkodobém i dlouhodobém časovém horizontu (Peková, 2004, s. 282). Černý (2018, s. 50) upozorňuje, že zastupitelé by měli vždy porovnat a zvážit výhody a dostatečnost jednorázového příjmu z prodeje a výhody z trvalých pravidelných příjmů z pronájmu. Mezi nedaňové příjmy se dále řadí podíl na zisku z podniků, v nichž má obec určitou výši vkladu. Tento příjem ale v České republice není příliš významnou položkou (Peková, 2004, s. 281). Dále mohou položky nedaňových příjmů tvořit odvody příspěvkových organizací zřízených obcí. Tyto příjmy mohou mít dle Provazníkové (2015, s. 169) podobu např. vodného, stočného, poplatků za školní stravování nebo služby knihoven. Doplňkové obtížně plánovatelné nedaňové příjmy představují sankční pokuty. Obce prostřednictvím sankčních pokut kontroluje chování soukromých subjektů (občanů) i firem. Pokuty jsou ukládány v rámci správního nebo přestupkového řízení a jsou příjmem příslušného územního rozpočtu (Peková, 2004, s. 286-287). Nedaňové příjmy jsou zaříděny dle druhového určení rozpočtové skladby do třídy 2.

Přijaté neinvestiční transfery

V procesu hospodaření subjektů územní samosprávy dochází často k situaci, kdy jsou vlastní příjmy nižší než financované výdaje. Územně samosprávním celek poté není finančně

³ KAMENÍČKOVÁ, Věra, c2019. Hospodaření obcí v roce 2017. In: *Deník veřejné správy* [online]. Praha: Triada, 19.7.2018 [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6758203&ht=neda%F2ov%E9+p%F8%EDjmy>

soběstačný. Obce a regiony jsou dle principu solidarity finančně podporovány na základě přerozdělovacích procesů uvnitř soustavy veřejných rozpočtů prostřednictvím transferů – dotací (Peková, 2004, s. 291). Dle Markové (2000, s. 102) představují dotace nenávratně poskytnuté prostředky ze státního rozpočtu, které nemají žádné reálné protiplnění. Princip nenávratnosti prostředků platí v okamžiku, kdy příjemce transferu splní podmínky spojené s jeho poskytnutím. Transfery jsou územně samosprávním celkům poskytovány z různých zdrojů. Těmito zdroji jsou státní rozpočet, kapitola všeobecné pokladní správy státního rozpočtu, ministerstva, státní mimorozpočtové fondy, kraje a v neposlední řadě i fondy Evropské unie (Provazníková, 2015, s. 147-149). Neinvestiční (běžné) dotace jsou určeny k financování pravidelně se opakujících výdajů v rozpočtovém období. Jedná se o dotace neinvestičního charakteru. Dle účelovosti se běžné dotace dělí na:

- a) účelové,
- b) neúčelové.

U dotací účelových je jejich čerpání spojeno s nutností splnění podmínek použití na konkrétní záměr. V případě nesplnění podmínek se dotace vrací zpět příslušnému poskytovateli (Peková, 2004, s. 295).

Výdaje

Stanovení výdajů obcí není tak jednoznačné, jak tomu bylo v případě jejich příjmů. Příjmy obce jsou limitovány a obec musí analyzovat své výdajové potřeby a také brát v potaz preference svých obyvatel a stanovit tak výdajové priority (Toth, 1998, s. 133). Odpovědnost obcí v samostatné působnosti za výdaje je vymezena §35 odstavcem 2 zákona o obcích následovně: „*Obec v samostatné působnosti ve svém územním obvodu dále pečuje v souladu s místními předpoklady a s místními zvyklostmi o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů. Jde především o uspokojování potřeby bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku*“ (Kopecký, 2017, s. 86). Výdaje se z ekonomického hlediska člení na:

- a) běžné,
- b) kapitálové.

Tento odstavec je zaměřen na výdaje běžné, které se pravidelně v příslušném rozpočtovém období opakují. Z hlediska rozpočtového plánování se poté výdaje člení na:

- a) plánované,
- b) neplánované.

Výdaje plánované lze poměrně s přesností naplánovat a tím pádem je lze snadno srovnávat a určovat jim priority. Výdaje neplánované jsou nahodilého charakteru a patří sem zejména výdaje na hrazení pokut za porušení rozpočtové kázně nebo výdaje na likvidaci následků přírodních katastrof. Na neplánované výdaje se územní celky připravují prostřednictvím tvorby rezerv, které poté používají k hrazení nenaplánovaných výdajů (Peková, 2004, s. 333). Současně rozpočtová skladba člení výdaje na návratné a nenávratné. Návratné výdaje vznikají v případě, že obec poskytuje krátkodobé finanční prostředky jinému článku rozpočtové soustavy nebo svým občanům (Provazníková, 2007, s. 187). Z hlediska druhového třídění rozpočtové skladby běžné výdaje spadají do třídy 5 – běžné výdaje.

3.2.4 Kapitálový rozpočet

Kapitálový rozpočet obce zachycuje příjmy, které jsou využívány k financování investic dlouhodobého charakteru. Tyto příjmy slouží ke krytí investičních výdajů, které přesahují období jednoho rozpočtového roku a nemají opakující se charakter (Peková, 2004, s. 203). Kapitálový rozpočet slouží obcím k dlouhodobé kumulaci prostředků na realizaci nákladných projektů, které nelze zafinancovat z běžného ročního rozpočtu obce (Bagárová Grzywa, 2013)⁴. Přehled jednotlivých druhů kapitálových příjmů a výdajů zachycuje následující tabulka.

⁴ BAGÁROVÁ GRZYWA, Martina, c2013. Sestavujeme obecní rozpočet. In: *Moderní obec* [online]. Profi Press, 13. 12. 2000 [cit. 2019-04-01]. Dostupné z: <https://www.moderniobec.cz/sestavujeme-obecni-rozpocet/>

Tabulka 6 Struktura kapitálového rozpočtu obce

Příjmy	Výdaje
– z prodeje majetku	– na investice
– kapitálové přijaté dotace z rozpočtové soustavy	– kapitálové dotace jiným rozpočtům (např. při sdružování prostředků na společné zabezpečování veřejných statků)
– příjmy z půjček	– na nákup obligací, akcií
– příjmy z emise vlastních obligací	– poskytované střednědobé a dlouhodobé půjčky
– přebytek běžného rozpočtu	– splátky dříve přijatých půjček
– dary na investice	– krytí deficitu běžného rozpočtu

Zdroj: Peková, 2004

Kapitálové příjmy

Mezi kapitálové příjmy se řadí zejména příjmy z prodeje dlouhodobého majetku územních celků (Provazníková, 2015, s. 168). Patří sem příjmy z prodeje majetku hmotného tzn. pozemků (lesy, louky, pole, zahrady a další), nemovitostí a movitých věcí. Dále sem patří i příjmy z prodeje majetku nehmotného (duševní vlastnictví, software, goodwill) a příjmy z prodeje majetku finančního (akcie, dluhopisy, majtkové podíly). Přijaté dary na investice se používají primárně k pořízení dlouhodobého majetku (Lorenc, 2018, s. 237-242). V případě, že obec hospodáří odděleně v rámci běžného a kapitálového rozpočtu a běžný rozpočet je přebytkový, může být tento přebytek převeden do rozpočtu kapitálového (Peková, 2004, s. 205). Dále mezi kapitálové příjmy spadají půjčky od bankovních institucí a příjmy z emise vlastních obligací (Bagárová Grzywa, 2013)⁵. Z hlediska druhového členění rozpočtové skladby se kapitálové příjmy řadí do třídy 3 – kapitálové příjmy.

⁵ BAGÁROVÁ GRZYWA, Martina, c2013. Sestavujeme obecní rozpočet. In: *Moderní obec* [online]. Profi Press, 13. 12. 2000 [cit. 2019-04-01]. Dostupné z: <https://www.moderniobec.cz/sestavujeme-obecni-rozpocet/>

Přijaté investiční transfery

Investiční transfery nebo také kapitálové transfery jsou poskytovány na financování investičních potřeb, které jsou nepravidelné v čase a neopakují se (Peková, 2004, s. 295).

Kapitálové transfery se dělí na:

- a) účelové,
- b) neúčelové.

Ve většině případů převažují dotace účelové, které se dále dle existence dalších podmínek k použití dělí na (Peková, 2004, s. 294-295):

- a) nepodmíněné,
- b) podmíněné.

Účelové kapitálové dotace slouží k úhradě podstatné části výdajů konkrétní investiční akce. Dle Markové (2000, s. 103) se investiční dotace: *„poskytují na investiční výstavbu, která lépe umožní uspokojovat místní většinou upřednostňované veřejné statky (např. školy), či na investice přesahující svým významem danou lokalitu, kdy užitek z nich mají i další uživatelé, nejen místní (např. silnice), nebo na realizaci určitých programů státu.“*

Kapitálové výdaje

Kapitálové výdaje slouží zejména pro financování dlouhodobých investic, které přesahují délku jedno rozpočtového období. Dle Provažníkové (2015, s. 194) kapitálové výdaje: *„vycházejí z rozložení a postupu realizace jednotlivých projektů až do doby jejich ukončení, souvisí tedy i se splácením půjček na financování investic“*. Nejčastěji jsou z kapitálového rozpočtu financovány větší projekty na pořízení dlouhodobého majetku sloužícího veřejným účelům (např. kanalizace, vodovod, zdravotní středisko). Peková (2004, s. 229) uvádí, že dalšími častými výdaji jsou výdaje na nákup akcií a majetkových podílů. V případě deficitního hospodaření s běžným rozpočtem lze schodek krýt převodem finančních prostředků z rozpočtu kapitálového (Peková, 2004, s. 205). Z hlediska druhového členění výdajů rozpočtové skladby spadají kapitálové výdaje do třídy 6.

3.3 Obec jako municipální firma

Část veřejného sektoru, která nespadá pod správu státní, je spravována municipalitami. Slovo municipalita vyjadřuje: *„městskou samosprávu, popř. samosprávné orgány jednotlivých územních jednotek, zejména jako subjekty majetkoprávních vztahů“* (Internetová jazyková příručka, 2019). Municipální sféra v České republice se dělí na dva

typy územně samosprávných celků. Nižší územně samosprávní celky představují obce upravené zákonem č. 128/2000 Sb. o obcích. Vyšší územně samosprávní celky pak představují kraje, které vznikly k 1. lednu 2000. Vyšší územně samosprávní celky jsou upraveny zákonem č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů. Jelikož je municipální sféra součástí veřejného sektoru, je potřebné vymezit ekonomické subjekty v ní působící (Kraftová, 2002, s. 14-15).

Firmy, které provozují své činnosti ve veřejném sektoru, tak činí bez ziskového motivu. Takové firmy se označují jako neziskové. V České republice představuje neziskový sektor souhrn vládních, municipálních a nevládních organizací. Mezi municipální organizace se řadí obce a jejich organizační složky a kraje a jejich organizační složky (Kraftová, 2002, s. 17).

Pro další specifikaci municipálních firem je důležitý jejich institucionální a funkcionální aspekt. Institucionální hledisko se zabývá strukturou a charakterem subjektů působících v municipální sféře. Mezi kritéria pro specifikaci municipální firmy patří zejména typ zřizovatele (obec, kraj), charakter vlastnictví, vztah k motivu zisku a právní forma (Kraftová, 2002, s. 19). Právní formy organizací, které ÚSC mohou zřizovat a zakládat, jsou dle odstavce 1 §24 zákona č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů následující (Zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů):

- a) organizační složky bez právní subjektivity,
- b) příspěvkové organizace jako PO, které nevytvářejí zisk,
- c) základní obchodní společnosti – akciové společnosti a společnosti s ručením omezeným,
- d) ústavy,
- e) školské právnické osoby,
- f) výzkumné instituce.

Funkcionální hledisko se zaměřuje na tvorbu a poskytování konkrétního veřejného produktu. Z tohoto hlediska je třeba určit produkty, které municipální firmy zajišťují v důsledku selhání trhu. Určení lze provést z hlediska prostorového na produkty univerzální, lokální a specifické. Univerzální produkty jsou poskytovány na celém území republiky, v každém regionu (základní školy). Lokální produkty jsou poskytovány ve většině municipalit

s místním omezením (obecní policie, správa komunálního odpadu). Specifické produkty jsou pak vytvářeny v určitých jedinečných podmínkách municipálního prostředí (informační služby v turistických infocentrech) (Kraftová, 2002, s. 20). Další podrobnou specifikaci produktů z jednotlivých hledisek vymezuje následující schéma:

Obrázek 1 Funkcionální aspekt – produkty municipální firmy

Prostorové určení produktu	Charakter uspokojovaných potřeb	Typ infrastruktury	Míra privatizace užítku
<ul style="list-style-type: none"> • univerzální • lokální • specifické 	<ul style="list-style-type: none"> • správa a řízení • bezpečnost • místní komunikace a hromadná doprava • zdravotnictví • sociální služby • školství • kultura • sport • ekologické externality • veřejné osvětlení, rozvody vody, kanalizace, plynu apod. 	<ul style="list-style-type: none"> • technická • služeb 	<ul style="list-style-type: none"> • čistě veřejné • smíšené • soukromé

Zdroj: Kraftová, 2002

Každá municipální firma má jakožto právní subjekt povinnosti na straně jedné a práva na straně druhé. Dle Kraftové (2002, s. 14) lze základní úkoly municipální firmy charakterizovat jako: „zvelebování vlastního majetku, zabezpečování veřejných produktů pro své občany, koordinace činnosti ekonomických subjektů v souladu s municipálními zájmy a preferencemi a rozvoj potřebných vztahů s jinými subjekty.“ V souvislosti s přijetím zákonů č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů a zákona č. 243/2000 Sb. o rozpočtovém určení daní se posílily pravomoci a samostatnost municipálních firem (obcí), ale spolu s tím došlo také k nárůstu odpovědnosti jejich zastupitelstev (Toth, 2005, s. 211).

3.4 Majetková struktura obce

Majetek obce představuje základní předpoklad pro výkon samosprávy a značí nezávislost obce. Obecní majetek primárně slouží pro poskytování veřejných služeb občanům a dále

může sloužit ke zvyšování příjmů obce prostřednictvím jeho pronájmu nebo jednorázovým prodejem. Majetek lze využít i jako nástroj k podpoře podnikání či regulaci podnikatelské činnosti (Holeček a kol., 2009, s. 19). Provazníková (2015, s. 235) uvádí, že: „*hospodaření s majetkem by mělo vycházet z dlouhodobých strategií a priorit územních celků, vyjádřených v programu rozvoje obcí a krajů, územních plánech, regulačních plánech, cenové mapě, rozpočtovém výhledu apod.*“

Následující schéma znázorňuje propojenost a přelévání pozitivních efektů mezi majetkovým a finančním hospodařením obce. Základem pro podporu finančního a majetkového hospodaření je monitoring socioekonomických trendů a následné přizpůsobení finančních a investičních strategií. Předpokladem pro návrhy vhodných strategií jsou profesionální dovednosti a komplexní přístup obce k dané problematice.

Tabulka 7 Vazby finančního a majetkového hospodaření

	Příčiny	Důsledky
Vliv finančního hospodaření na majetkové hospodaření	Nízká zadluženost	→ možnost financování pořízení majetku
	Investiční výdaje	→ zvětšení majetku
Vliv majetkového hospodaření na finanční hospodaření	Dobré hospodaření s majetkem	→ výdajové úspory, → příjmy z vlastní činnosti
	Pořízení majetku	→ zvýšení běžných výdajů (výdaje na údržbu a provoz)

Zdroj: Holeček a kol., 2009

Z výše zmíněného vyplývá, že otázky majetkových potřeb by měly být řešeny s předstihem, s ohledem na vývojové trendy v dané oblasti a v souladu s dlouhodobou strategií rozvoje obce.

Hospodaření obcí s majetkem je upraveno zákonem o obcích. Tento zákon obcím ukládá povinnost pečovat o majetek, snažit se o jeho zachování a rozvoj. Dále obcím ukládá povinnost vést evidenci majetku (Provazníková, 2015, s. 234).

Základní povinností obce hospodařící s majetkem je využívat ho účelně a hospodárně v souladu se zájmy a jejími úkoly. Tuto povinnost počínat si s péčí řádného hospodáře nese jednotlivě každý člen zastupitelstva obce, neexistuje zde kolektivní odpovědnost. Mimo péče o zachování a rozvoj majetku je povinností obce také chránit majetek před zničením,

poškozením, odcizením a zneužitím. Dále je povinností obce chránit majetek před neoprávněnými zásahy a včas uplatňovat právo na náhradu škody a právo na vydání bezdůvodného obohacení (Černohorský, 2018, s. 59-60).

Obecní majetek není blíže specifikován žádným právním předpisem a lze jej účelově členit podle různých hledisek. Příkladem může být členění na majetek sociální oblasti, který slouží určitému okruhu obyvatel a majetek veřejné oblasti, sloužící většině obyvatel. Pro obec je však nejzásadnější členění majetku na hmotný a nehmotný; movitý a nemovitý (Černohorský, 2018, s. 58).

Dle Pekové (2004, s. 359) tvoří majetek obcí zejména:

- a) hmotný majetek
- b) nehmotný majetek (např. software).

Hmotný majetek zahrnuje:

- a) nemovitosti (pozemky, budovy, komunikace),
- b) movité věci (budovy, stroje, příslušenství),
- c) majetková práva a pohledávky,
- d) peněžní prostředky (hotovost a vklady na účtech u peněžních ústavů),
- e) cenné papíry (šeky, směnky).

Způsoby nabytí obecního majetku mohou být dle Markové (2000, s. 30) následující:

- a) vytvořením majetku (výstavbou),
- b) koupí majetku na trhu,
- c) zděděním či darováním,
- d) převodem právní cestou (navrácení historického majetku),
- e) vyvlastněním za náhradu.

První tři body nabytí majetku se neliší od možností nabytí soukromoprávních subjektů. Nabytí majetku převodem právní cestou a vyvlastněním za náhradu je typické pro veřejnoprávní korporace (Marková, 2000, s. 30).

Zákonem stanovená povinnost evidence majetku je jedním z předpokladů řádné péče o obecní majetek. S evidencí je spojena i pravidelná inventarizace majetku (Peková, 2004, s. 363). Inventarizace majetku může mít podobu řádnou ke dni sestavení řádné účetní

závěrky, nebo mimořádnou. V rámci inventury se provádí fyzická kontrola majetku, inventura dokladů a následné porovnání skutečného stavu se stavy v dokladech. Na základě inventarizace se vytváří seznam majetku označovaný pojmem pasport. Pasport majetku obsahuje souhrn informací o konkrétní obecní věci. Umožňuje popis majetku z různých úhlů pohledu se zaměřením na nejrůznější oblasti (např. ekonomickou, technickou, identifikační, rozvojovou) nebo se naopak podrobněji zaměřuje pouze na jediný aspekt (např. technický pasport veřejného osvětlení) (Toth, 2005, s. 74-75).

Peková (2004, s. 364) i Toth (2005, s. 62) uvádí, že problémem zejména u malých obcí je nedostatečná evidence majetku, která není dostačující pro komplexní řízení rozvoje obce a nevyhovuje ani potřebám komparace s ostatními obcemi.

3.5 Účetnictví a finanční výkaznictví obce

Základní právní normou upravující účetnictví v České republice je zákon č. 563/1991 Sb. o účetnictví ve znění pozdějších předpisů. Paragraf 1 zákona o účetnictví vymezuje, kdo se stává účetní jednotkou a mimo jiné se vztahuje na právnické osoby se sídlem na území České republiky. Z toho vyplývá, že obce musí vést účetnictví dle tohoto zákona (Toth, 2005, s. 63-64). Účetnictví municipalit se ve své základní podstatě neliší od vedení účetnictví v soukromém sektoru. Platí zde princip akuality a účetnictví musí věrně a pravdivě zobrazovat skutečnost. Od roku 2010 musí územně samosprávních celky vést účetnictví v plném rozsahu, z čehož vyplývá že (Svobodová, 2010):

- a) v účtovém rozvrhu uvádějí syntetické účty, analytické účty a podrozvahové účty,
- b) používají opravné položky a rezervy,
- c) oceňují majetek a závazky reálnou hodnotou,
- d) sestavují veškeré části účetní závěrky (tj. rozvahu, výkaz zisku a ztráty, přílohu, přehled o peněžních tocích a přehled o změnách vlastního kapitálu).

Jak již bylo zmíněno, základní principy vedení účetnictví se u soukromého sektoru a municipálních firem neliší, přesto mají tyto účetní jednotky svá specifika. Problematiku účtování územně samosprávních celků upravuje také vyhláška č. 410/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví. Vyhláška se týká vybraných účetních jednotek, konkrétně územně samosprávních celků, dobrovolných svazků obcí, regionálních rad regionů soudržnosti, příspěvkových organizací

a organizačních složek státu. Ve vyhlášce je upravena problematika výkaznictví. Obsahem vyhlášky jsou způsoby sestavení účetní závěrky, uspořádání výkazů a obsahová náplň rozvahových a výsledkových položek. Pro účetní jednotky jsou směrodatné i České účetní standardy (dále jen ČÚS), které slouží ke konkretizaci zákona o účetnictví a blíže definují a popisují účetní metody a postupy účtování. Po novelizaci účetnictví v oblasti veřejných financí účinné od 1. 1. 2011 došlo ke změně na požadavky dodržování účetních standardů. Vybrané účetní jednotky mají povinnost aplikovat ČÚS na účetní případy a postupy, které jsou v rámci ČÚS upraveny. Pouze v případě, kdy postup pro konkrétní účetní případ není v ČÚS uveden, se účetní jednotka řídí vyhláškou č. 410/2009 Sb. Pokud není řešení uvedeno ani ve zmíněné vyhlášce, tak teprve tehdy účetní jednotka postupuje dle obecných metod uvedených v zákoně o účetnictví (Otrusinová, 2011, s. 47-50).

Rozvaha poskytuje informace o stavu aktiv a pasiv účetní jednotky v jednotlivých letech. Rozvaha má bilanční podobu, kdy na straně jedné je zachycen majetek účetní jednotky a na straně druhé z jakých zdrojů je majetek financován (Knápková, 2017, s. 24). Rozvaha pro územně samosprávné celky má svá specifika a je přílohou vyhlášky č. 410/2009 Sb. (Otrusinová, 2011, s. 89). Následující tabulka zachycuje rozvahu ve zjednodušené podobě.

Tabulka 8 Zjednodušená rozvaha obce

Aktiva	Pasiva
A. Stálá aktiva	C. Vlastní kapitál
I. Dlouhodobý nehmotný majetek	I. Jmění účetní jednotky a upravující položky
II. Dlouhodobý hmotný majetek	II. Fondy účetní jednotky
III. Dlouhodobý finanční majetek	III. Výsledek hospodaření
IV. Dlouhodobé pohledávky	
B. Oběžná aktiva	D. Cizí zdroje
I. Zásoby	I. Výdajové účty rozpočtového hospodaření
II. Krátkodobé pohledávky	II. Rezervy
III. Krátkodobý finanční majetek	III. Dlouhodobé závazky
	IV. Krátkodobé závazky
Aktiva celkem	Pasiva celkem

Zdroj: upraveno na základě vyhlášky č. 410/2009 Sb.

Výkaz zisku a ztráty je tvořen výnosy, náklady a výsledkem hospodaření účetní jednotky za dané účetní období (Knápková, 2017, s. 41). Následující tabulka zachycuje výkaz zisku a ztráty vybraných účetních jednotek v základní formě.

Tabulka 9 Zjednodušený výkaz zisku a ztráty obce

Výkaz zisku a ztráty	
Náklady	Výnosy
I. Náklady z činnosti	I. Výnosy z činnosti
II. Finanční náklady	II. Finanční výnosy
III. Náklady na transfery	III. Výnosy z daní a poplatků
IV. Náklady ze sdílených daní a poplatků	IV. Výnosy z transferů
V. Daň z příjmů	V. Výnosy ze sdílených daní a poplatků
Náklady celkem	Výnosy celkem
Hospodářský výsledek - zisk	Hospodářský výsledek - ztráta

Zdroj: upraveno na základě vyhlášky č. 410/2009 Sb.

Směrná účtová osnova je upravena ve vyhlášce č. 410/2009 Sb., která stanovuje uspořádání a číselné označení účtových tříd, účtových skupin a syntetických účtů. Směrná účtová osnova se skládá z 10 tříd. Účetní jednotky na jejím základě sestavují účtový rozvrh, který je pro ně závazný. Povoleno je osnovu dále členit na analytické účty. Účtová osnova je k dispozici v příloze vyhlášky č. 410/2009 Sb.

3.6 Finanční a majetková analýza (FAMA)

Finanční analýza představuje propracovaný hodnotící systém, který je součástí finančního řízení firmy. Její užití se předpokládá zejména pro ziskově orientované firmy. Municipální firmy vyžadují úpravu těchto tradičně využívaných metod a nástrojů (Kraftová, 2002, s. 23).

Veřejný sektor představuje v ekonomickém rozvoji regionů markantní úlohu. Obce zajišťují podmínky pro rozvoj sociální a technické infrastruktury, která vytváří podmínky nezbytné pro fungování sektoru soukromého. Potřebné finanční prostředky pro rozvoj infrastruktur veřejného sektoru získávají obce z daní a dotací, ale také z vlastní činnosti nebo prodeje majetku. Výše těchto finančních prostředků, tedy obecního rozpočtu, závisí kromě počtu obyvatel také na velikosti a struktuře obecního majetku. Z nárůstu odpovědnosti zastupitelstev plyne, že: „*obce se stávají plně odpovědné za socioekonomický rozvoj svého území a za uspokojování potřeb svých obyvatel. Kvalita hospodaření na místních úrovních*

má zásadní vliv na hospodářský a sociální rozvoj celé České republiky. Proto je třeba již v této úrovni věnovat maximální pozornost metodám hospodaření a plánování hospodářského vývoje a vytvářet pro to vhodné podmínky“ (Toth, 2005, s. 211).

K ovlivňování vývoje své hospodářské politiky používají obce nástroj místního rozpočtu. Místní rozpočet představuje zdroj informací, který za pomoci různých analytických metod, poskytuje výstupy v podobě finančních a majetkových ukazatelů. Tyto výstupy jsou poté zdrojem pro operativní a strategické rozhodování obecních zastupitelstev (Toth, 2005, s. 211).

Metoda finanční a majetkové analýzy (FAMA) se zaměřuje na monitoring majetku municipality a jeho očekávaný budoucí vývoj, vývoj příjmů a výdajů, stav zadlužení a plánování budoucích investic. Dále monitoruje ukazatele vztahující se k financování dané municipality. Jedná se o součást komplexních analytických metod a postupů využívaných pro programy rozvoje a stanovování vizí obce, města, kraje či regionu. Cílem metody finanční a majetkové analýzy je komplexnější pohled na sociálně-ekonomický rozvoj oproti pohledu klasické finanční analýzy, která je zaměřena především na rozpočet územního celku a úvěrovou politiku (Toth, 2005, s. 213).

3.6.1 Zdroje vstupních informací metody FAMA

Pro stanovení trendu jednotlivých sledovaných ukazatelů je důležité získat dostatečně dlouhé časové řady. Pro komplexní zhodnocení těchto časových řad se použijí informace, které svým charakterem dokáží zkoumanou problematiku popsat po kvantitativní i kvalitativní stránce. Informace, které se pro charakteristiku časových řad použijí, musí být aktuální a relevantní, ale zároveň je nutné přihlídnout k jejich dostupnosti (Toth, 2005, s. 216). Použité vstupní informace by měly být v neposlední řadě co nejvíce komplexní. Cílem komplexnosti je pokrytí co největšího množství dat, která by mohla zkreslit výsledné hodnocení (Růčková, 2008, s. 21).

Vývoj počtu obyvatel

Vývoj počtu obyvatel je základním ukazatelem, který se využívá pro tvorbu relativních ukazatelů finanční a majetkové analýzy. Ukazatel zároveň informuje o velikosti obce. Tato informace je klíčová pro případnou komparační analýzu s ostatními obcemi (Toth, 2005, s. 216).

Vývoj rozpočtu obce

Pro určení tendencí ve vývoji rozpočtu obce je důležité získat delší časovou řadu hodnot v jednotlivých letech. Na základě těchto údajů je možné provádět retrospektivní i prospektivní analýzu rozpočtu. Pro odhad vývoje rozpočtu obce do budoucna se využívá metoda extrapolace (Toth, 2005, s. 217). „*Extrapolace je postup při analýze časových řad, při kterém se odhaduje pokračování posloupnosti číselných hodnot mimo obor časového rozpětí, ve kterém jsou hodnoty zjišťovány*“ (Řehák, 2017)⁶.

Příjmy se rozdělí na běžné příjmy a kapitálové příjmy. Dle Totha (2005, s. 218) je toto rozdělení značně problematické, protože zejména menší obce tento druh členění pro své interní potřeby nevyužívají a používají spíše dělení dle charakteru těchto příjmů. Podrobně byla problematika členění rozpočtových příjmů popsána v kapitole 3.4.2 Rozpočtová skladba. Dělení výdajů na provozní a investiční část je dle Totha jednodušší, než je tomu u příjmů. Uplatňuje se zde zásada, že výdaje na chod obce jsou výdaji provozními (běžnými). Investiční výdaje mají dlouhodobější charakter a uplatňují se u investičních projektů, nákupu cenných papírů, splátek úvěrů a úroků (Toth, 2005, s. 219). Rozpočtové výdaje jsou podrobně charakterizovány v kapitole 3.4.2. Rozpočtová skladba.

Nedílnou součástí rozpočtového procesu je jeho projednání před finálním schválením. V tomto okamžiku mají veškeré subjekty působící v obci a její občané možnost se k připravovanému rozpočtu vyjádřit a zastupitelstvo obce by mělo jejich návrhy brát na vědomí. Schválený rozpočet je ze zákona povinné zveřejnit a jeho forma by měla být srozumitelná i pro laickou veřejnost (Toth, 2005, s. 219).

Vývoj majetku obce

Pilný (2019)⁷ uvádí: „*majetek je zpravidla vymezován jako bohatství, neboť má hodnotu, má tržní cenu. Různé druhy majetku mohou být směněny na peněžní formu majetku nebo za soubor vlastnických práv, což je důležité vlastnické právo*“. Obec prostřednictvím majetku zajišťuje své potřeby, vykonává činnost a zabezpečuje veřejné statky a služby. Majetek

⁶ ŘEHÁK, Jan, 2017. Sociologická encyklopedie: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i. In: *Sociologická encyklopedie: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.* [online]. [cit. 2019-06-16]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Extrapolace>

⁷ PILNÝ, Jaroslav, 2019. Hospodaření s majetkem obcí. *Deník veřejné správy* [online]. Praha: Triada spol., 10. 4. 2014 [cit. 2019-06-15]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6643218>

a jeho rozvoj a reprodukce je závislý na rozpočtu obce. Z toho vyplývá, že v rozpočtu je nutno vyčlenit část peněžních prostředků na správu majetku a případné investiční záměry. Výše takto vyhrazených peněžních prostředků by měla odpovídat skutečné velikosti majetku obce. Z hlediska efektivity těchto činností je důležité, aby obec veškerý majetek řádně ocenila, evidovala a dále měla zpracované plány využití a finanční náročnosti případného dalšího rozvoje majetku (Toth, 2005, s. 216). Určení skutečné hodnoty majetku usnadnila povinnost provádět odpisy z majetku v hlavní činnosti. Obce tuto povinnost mají od roku 2012 (Schneiderová, 2013)⁸.

Pro zhodnocení stavu majetku se používají ukazatele, jejichž výpočet spočívá v podílu celkové hodnoty majetku a jiného ukazatele/hodnoty. Nejčastěji se používá ukazatel hodnoty majetku v absolutním vyjádření a ukazatel hodnoty majetku připadající na jednoho obyvatele, který umožňuje srovnání s dalšími obcemi (Toth, 2005, s. 217).

3.6.2 Analýza rozpočtu

Prvním krokem při analýze rozpočtu obce je stanovení výchozího roku. Dále se vytvoří tabulka s údaji z hlavních skupin příjmů a výdajů z jednotlivých ročních rozpočtů z předcházejících tří až pěti let (Toth, 2005, s. 219).

Základní ukazatele rozpočtu

V hospodaření každé obce existují značné rozdíly. Finanční a majetkovou analýzu je nutno chápat jako model, který bude modelovat situaci na základě místních podmínek dané obce. Jednotlivé ukazatele je do modelu možno přidávat a ubírat dle potřeby. Výběr a sestavení souboru ukazatelů pro analýzu rozpočtu by měl provádět odborník z důvodu eliminace nedostatků a chyb, které vznikají v důsledku nevyhovující z chybné rozpočtové skladby obce. Dle Totha (2005, s. 225-226) je častou chybou duplicitní zařazení částky určitého příjmu do více kapitol. Důsledkem této chyby je nadhodnocení příjmů což může vést k nerovnosti mezi skutečnými příjmy a výdaji na konci období.

⁸ SCHNEIDEROVÁ, Ivana, 2013. Obce a odepisování majetku. *Moderní obec* [online]. Profi Press, 3. 8. 2011 [cit. 2019-06-15]. Dostupné z: <https://www.moderniobec.cz/obce-a-odepisovani-majetku/>

Zdrojem pro základní ukazatele finanční a majetkové analýzy je rozpočtová skladba dle druhového členění. Ukazatele jsou koncipovány tak, aby při změnách rozpočtové skladby stačilo pouze doplnit údaje do příslušné položky, která tvoří konkrétní ukazatel. Tím je zamezeno složitému procesu nového definování ukazatelů (Toth, 2005, s. 225-226).

Propočtové a podílové ukazatele

Tyto ukazatele nebo též indikátory jsou analytickým nástrojem sloužícím ke zhodnocení stavu rozpočtu v daném roce. Tyto ukazatele představují nejčastěji poměr nebo procentuální vyjádření získané podílem jednoho finančního údaje jiným finančním údajem. Část těchto ukazatelů lze vyjádřit v přepočtu na jednoho obyvatele. Toto relativní vyjádření slouží ke srovnatelnosti výstupů s ostatními obcemi. Z prováděných finančních analýz municipalit lze vyčlenit soubor všeobecně používaných ukazatelů, které lze následně rozdělit do skupin z hlediska oblasti kterou sledují. Skupiny, do kterých lze ukazatele rozdělit, jsou:

1. ukazatele sledující příjmovou a výdajovou stránku rozpočtu,
2. ukazatele zadluženosti,
3. ukazatele likvidity.

Výhodou finanční a majetkové analýzy je skutečnost, že soubor finančních ukazatelů lze upravit dle specifických potřeb sledované lokality (Toth, 2005, s. 220).

3.6.3 Dluhová služba

Z hlediska budoucího vývoje financí obce je nezbytné sledovat rozsah úvěrů, jejich splácení a také výši a úhradu úroků. Úvěr představuje pro obec finanční zátěž dlouhodobého charakteru, což je důležité brát v potaz při rozhodování se o jeho přijetí a také při sestavování rozpočtu. Pokud se obec rozhodne pro přijetí úvěru, měla by mít propočítáno, že takto financovaná investice v budoucnu zvýší příjmy natolik, aby bylo možné úvěr splácet. Úvěry by neměly být používány k financování běžných provozních výdajů obce. V případě, že na úhradu provozních výdajů nestačí běžné příjmy, měla by se obec snažit hledat řešení jiným způsobem než zadlužováním. Výjimku pro financování krátkodobých potřeb úvěrem může představovat časový nesoulad příjmů a výdajů způsobený např. nepříznivými přírodními vlivy. K překlenutí nesouladu mezi příjmy a výdaji obce se v těchto případech nejčastěji používá překlenovací úvěr (Toth, 2005, s. 221).

Úvěry mohou mít nejrůznější podobu bankovních úvěrů nebo úvěrů od nejrůznějších fondů a programů. Nejčastěji jsou obcemi využívány bankovní úvěry. Banky s ohledem na riziko zadlužení u svých klientů prověřují platební schopnost. Pro tyto účely jsou bankami využívány propočtové ukazatele (Toth, 2005, s. 221).

Zadluženost obcí je problematika dlouhodobě monitorovaná státem. Do roku 2008 tuto problematiku ošetřovalo nařízení vlády 346/2004 o regulaci zadluženosti obcí a krajů prostřednictvím ukazatele dluhové služby. Toto usnesení bylo v roce 2008 zrušeno a nahrazeno usnesením vlády č. 1395/2008 a poté aktualizováno jako 695/2010 a 722/2012. Na základě tohoto usnesení se používá k monitoringu dluhu obcí ukazatel celkové zadluženosti a celkové likvidity. Pro oba ukazatele jsou stanoveny intervaly nežádoucích hodnot. Pro ukazatel celkové likvidity k 31.12. daného roku je to interval $<0;1>$ a pro ukazatel celkové zadluženosti je to překročení hranice 25 % (Blažková, 2014, s. 33).

3.6.4 Investiční program obce

Při sestavování obecního rozpočtu se zohledňují i výdaje na pořizování investic. Nové investice jsou často finančně náročné a do budoucna z nich plynou náklady na provoz a údržbu. Z tohoto důvodu obec často stojí před rozhodnutím, zda pořídit novou investici nebo finanční prostředky využít na opravu nebo přeměnu majetku stávajícího. K tomuto rozhodnutí je pro obec klíčová inventura stávajícího zařízení, na jejímž základě se může ukázat využitelnost stávajícího majetku bez nutnosti pořizování nového. Každá nová investice by měla být stanovena na základě potřeb dané obce a zároveň i na základě nákladů na její provoz a údržbu. Obec hospodář s omezenými zdroji a není možné tedy veškeré investice realizovat v okamžiku vzniku jejich potřeby. Proto je důležité plánované investice prioritizovat dle naléhavosti a ocenění. Stanovené priority musí vycházet z komunikace s veřejností a obyvateli obce. Dle Totha mají nejvyšší prioritu k realizaci investice v oblasti infrastruktury jako jsou vodovod, plynovod nebo kanalizace (Toth, 2005, s. 221-222).

3.6.5 Využití výstupů metody FAMA

Finanční a majetková analýza by měla být jen jednou z částí komplexních analýz a koncepcí a rozvojových projektů obcí. Její výstupy mohou být využity vedením obce pro operativní řízení. Výstupy z této analýzy se mohou dále využít jako podklady pro:

- a) korigovaný investiční program obce,

- b) návrhy na úvěrování investic,
- c) stanovení silných a slabých stránek pro SWOT analýzu,
- d) realizaci akčních plánů stanovených v programu rozvoje obce,
- e) evaluaci ex post a ex ante.

Předpokladem finanční a majetkové analýzy obce je její prvotní provedení a sestavení modelu. Z tohoto modelu pak obec vychází při modelování budoucích scénářů rozvoje obce a bere v úvahu nejrůznější změny, které mohou nastat při realizaci jednotlivých obecních aktivit (Toth, 2005, s. 223).

3.7 Finanční analýza

Finanční analýza je specifickou součástí finančního řízení jejímž hlavním cílem je identifikovat finanční situaci v podniku. V rámci finanční analýzy je posuzováno hospodaření v minulém období a faktory, které hospodaření subjektu ovlivnily v pozitivním či negativním směru. Tyto výsledky analýzy mohou sloužit jako zdroj informací pro budoucí rozhodování. (Otrusinová, Kubíčková, 2011, s. 85).

Dle Knápkové (2017, s. 17) průběžné informace o finanční situaci subjektu umožňují manažerům správně rozhodovat o způsobu hospodaření. Zároveň tyto informace o finanční situaci slouží mimo potřeby daného subjektu i externím uživatelům, kteří jsou s ním finančně nebo hospodářsky spjati.

Základní podstata a hlavní cíle finanční analýzy platí jak v oblasti soukromého sektoru, tak v oblasti sektoru veřejného pro municipální jednotky, jakou je obec. K možnostem uplatnění metod finanční analýzy i pro municipální jednotky přispívá postupné přizpůsobování účetnictví těchto jednotek aktuálnímu principu. Část metod finanční analýzy lze aplikovat stejně jako je tomu v podnikatelském sektoru. Zároveň je ale nutno brát ohled na specifika municipálních jednotek a některé metody finanční analýzy jsou jim přizpůsobovány (Otrusinová, Kubíčková, 2011, s. 85). Hlavními oblastmi finanční analýzy v municipální sféře jsou oblasti (Otrusinová, 2011, s. 86):

- a) běžného hospodaření,
- b) investiční činnosti a jejího financování,
- c) hospodaření s majetkem.

Elementární metody finanční analýzy pracují na základě aritmetických operací (sčítání, odečítání, násobení, dělení a procentuální vyjádření). Na základě dat upravených matematickými operacemi vznikají ukazatele, které lze členit následovně na (Otrusinová, Kubíčková, 2011, s. 88):

- a) absolutní (převzatá data z účetních výkazů),
- b) rozdílové (rozdíl dvou nebo více účetních výkazů),
- c) poměrové (podíl dvou údajů z účetních výkazů),
- d) procentní (vyjadřující podíl na celku).

Ukazatele lze dělit do dvou skupiny z hlediska prezentovaného času na (Otrusinová, Kubíčková, 2011, s. 88):

- a) stavové (položky rozvahy),
- b) tokové (položky výkazu zisku a ztrát).

Jak již bylo zmíněno, municipální jednotky mají svá specifika, která musí být zohledněna při konstrukci ukazatelů finanční analýzy.

3.7.1 Ukazatele autarkie

Ukazatele autarkie slouží ke stanovení míry soběstačnosti municipální jednotky. Tyto ukazatele se využívají zejména z důvodu problematičnosti stanovení efektivnosti na základě hospodářského výsledku. Důvodem je fakt, že municipální firmy nejsou zřizovány jako firmy ziskové a hospodářský výsledek je zachycován na akruální bázi a odtržený od toku hotovosti (Kraftová, 2002, s. 101).

a) Autarkie hlavní činnosti na bázi výnosů a nákladů

výnosy z hlavní činnosti / náklady z hlavní činnosti x 100

Autarkie hlavní činnosti na bázi výnosů a nákladů odráží míru soběstačnosti municipální firmy z hlediska krytí svých nákladů hlavní činnosti z dosažených výnosů z hlavní činnosti.

b) Celková autarkie na bázi příjmů a výdajů

neinvestiční (provozní) příjmy / neinvestiční (provozní) výdaje x 100

3.7.2 Ukazatele likvidity

Ukazatele likvidity vyjadřují schopnost hrazení krátkodobých závazků vůči ostatním subjektům. Ukazatel likvidity je ukazatelem poměrový, kdy v čitateli je uvedeno, čím je možno zaplatit (kterými složkami oběžných aktiv) a ve jmenovateli co je nutno uhradit (krátkodobý závazek). Rozlišují se 3 základní úrovně likvidity, které se liší různou dobou likvidnosti majetkové složky v čitateli (Kraftová, 2002, s. 93).

Stupně likvidity se rozlišují na (Kraftová, 2002, s. 94-95):

a) Ukazatel likvidity III. stupně (běžná likvidita)

oběžná aktiva / krátkodobé závazky

Běžná likvidita reflektuje, kolikrát je subjekt schopen krýt krátkodobé závazky prostřednictvím oběžných aktiv. Oběžná aktiva zahrnují peněžní prostředky, zásoby i pohledávky.

b) Ukazatel likvidity II. stupně (pohotová likvidita)

(krátkodobé pohledávky + krátkodobý finanční majetek + peněžní prostředky) / krátkodobé závazky

Ukazatel pohotové likvidity reflektuje krytí krátkodobých závazků z oběžných aktiv očištěných o zásoby.

c) Ukazatel likvidity I. stupně (hotovostní likvidita)

(krátkodobý finanční majetek + peněžní prostředky) / krátkodobé závazky

Hotovostní likvidita představuje okamžitou schopnost uhradit závazky prostřednictvím krátkodobého finančního majetku.

3.7.3 Ukazatele aktivity

Ukazatele aktivity jsou pro municipální firmu doplňující skupinou ukazatelů. Tyto ukazatele hodnotí efektivitu a intenzitu využití jednotlivých forem majetku a to, jak se tento majetek zhodnocuje. V rámci ukazatelů aktivity se rozlišuje mezi ukazateli výkonnosti (sledují rychlost a počet obrátů), vázanosti (míra využití) a doby obratu (Kraftová, 2002, s. 46). Rychlost obratu představuje dobu, po kterou jsou vázány peníze v určité formě aktiv a rychlost obrátů představuje počet obrátů za vymezený časový interval, kterým bývá zpravidla 1 rok (Otrusínová, 2011, s. 106).

V rámci ukazatelů aktivity municipálních firem se s ohledem na specifika veřejného sektoru sleduje (Otrusínová, 2011, s. 119-122):

a) Obrat kapitálu

výnosy celkem / celková pasiva

Obrat kapitálu hodnotí hrubou výnosnost využívaných celkových zdrojů.

b) Obrat aktiv

tržby (výnosy z činnosti) / aktiva

c) Doba obratu pohledávek

průměrná hodnota pohledávek / (výnosy / 360).

3.7.4 Ukazatele financování

Ukazatele financování mají na rozdíl od soukromého sektoru v sektoru veřejném odlišné postavení. Zatímco v soukromém sektoru jsou ukazatele financování jedny z nejdůležitějších, u municipálních firem je třeba se od klasického vnímání lehce odklonit. Důležité je odlišovat zejména provozní financování a investiční financování a brát v potaz úzkou provázanost mezi rozpočtnictvím a účetnictvím. S ohledem na alokační způsob financování municipálních firem převažuje pravidlo vlastních zdrojů nad dluhy. Dluhy jsou zejména krátkodobého charakteru (závazky vůči dodavatelům, zaměstnancům, institucím sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění aj.) (Kraftová, 2002, s. 126). S ohledem na zmíněná fakta se k hodnocení financování municipální firmy používají zejména tyto ukazatele (Kraftová, 2002, s. 126-130):

a) Míra finanční nezávislosti (stability)

vlastní kapitál / celkový kapitál x 100

Ukazatel hodnotí stabilitu municipální firmy prostřednictvím míry zastoupení vlastního kapitálu v celkových zdrojích krytí majetku.

b) Míra věřitelského rizika

cizí kapitál / celkový kapitál

Ukazatel stanovuje míru účasti cizího kapitálu na cizích zdrojích.

c) Síla finanční páky (míra zadluženosti vlastního kapitálu)

1 + (cizí kapitál / vlastní kapitál)

4 Vlastní práce

4.1 Základní charakteristika a informace o obci

Historie

První písemné zmínky o obci Běleč se datují do 11. století, tehdy vedla z Prahy na hrad Křivoklát lovecká cesta, při níž obec vznikla. Běleč patřila českým panovníkům k tzv. zboží Křivoklátskému. V těchto dobách osada čítala 6 lidí. V polovině 13. století byl v lesích poblíž Bělče vystavěn Václavem I. lovecký hrádek Jenčov. Jeho zřícenina se dochovala do současnosti a patří mezi jeden z nejmenších hradů na území České republiky. V 15. století byl králem Vladislavem II. Jagellonským do zemských desk zanesen majestát, který poddané osvobozoval od berní. Za vlády Rudolfa II. byla obec z důvodu územních sporů připojena ke Křivoklátu výměnou za dvůr Dehnici (dnešní městská část Praha – Dejvice). V době třicetileté války byla Běleč vypálena a dlouhé období poté zůstala zpustošena. V roce 1683 koupil rod Valdštejnů hrad Křivoklát a tím získal i území Bělče. V tomto období prošla obec renovací v podobě opravy kostela sv. Mikuláše a došlo také na výstavbu dřevěné zvonice v blízkosti kostela. V 19. století působily v obci 2 šlechtické rody – Běšínové z Běšin a rod Fürstenberků. Rodu Fürstenberků patřily mimo velkého dvora i sklepy pod kostelem, které jsou dodnes navštěvovanou zajímavostí obce (kronika obce Běleč).

Lokace obce

Obec Běleč leží ve Středočeském kraji na hranici 3 okresů: kladenského, berounského a rakovnického, územně však spadá do okresu Kladno. Nachází se přibližně 16 km jihozápadně od Kladna a 30 km západně od hlavního města Prahy. Běleč se rozkládá na katastrální území pod číslem 601888 o výměře 1847,44 ha z toho ornou půdu tvoří 436,65 ha; zahrady 10,78 ha; sady 7,84 ha; trvale travní porosty 29,26 ha; lesy 1307,61 ha; vodní plochy 10,08 ha; zastavěné plochy 8,6 ha a ostatní plochy 36,62 ha (ČÚZK, 2018). Celý katastr leží v CHKO Křivoklátsko z toho 880 ha v Ptačí oblasti Křivoklátsko, 66 ha v Národní přírodní rezervaci Vůznice a 553 ha v Lánské oboře (O naší obci, 2019)⁹. Obec je od roku 2001 členem Svazku obcí mikroregionu Bratronicko.

⁹ O naší obci, c2019. *Oficiální stránky obce Běleč* [online]. Galileo Corporation [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.belec.cz/obec-1/o-nasi-obci/>

Běleč je obcí se základním rozsahem výkonu státní správy. Tento typ dle zákona o obcích v §7 odst. 1 znamená, že: „*Obec spravuje své záležitosti samostatně. Státní orgány a orgány krajů mohou do samostatné působnosti zasahovat, jen vyžaduje-li to ochrana zákona, a jen způsobem, který zákon stanoví. Rozsah samostatné působnosti může být omezen zákonem*“ (Kopecký, 2017, s. 15). Zastupitelstvo obce má 7 členů. Zřizuje se povinný finanční a kontrolní výbor dle legislativy.

Dostupnost

Z hlediska infrastruktury disponuje obec strategickou polohou, která vytváří dostupné dojezdové vzdálenosti do velkých okolních měst jako jsou Praha, Kladno, Rakovník a Beroun. Obcí prochází silnice č. 201 II. třídy. Tato silnice se napojuje na dálnici D6, která tvoří jedním směrem hlavní tah do Prahy a druhým směrem do Karlových Varů. Místní autobusovou dopravu provozuje společnost ČSAD MHD Kladno a zajišťuje spoje do Prahy a Kladna. Obec nemá svoji vlakovou zastávku, nejbližší vlakové spojení se nachází v 7,5 km vzdálené obci Zbečno (O naší obci, 2019).

Občanská vybavenost

Obec má vlastní mateřskou školu s celodenním provozem. Škola je jednotřídní a nabízí kapacitu pro 19 dětí. Objekt disponuje vlastní kuchyní a jídelnou. U budovy mateřské školy se nachází zahrada s dětským hřištěm. Základní školou obec nedisponuje, děti proto dojíždějí do škol v Kladně, nebo do vedlejší obce Bratronice, kde se nachází malotřídní škola pouze pro 1. stupeň základního vzdělání. V budově obecního úřadu je zřízena knihovna a společenský prostor. Tento prostor je využíván pro zasedání a školící účely a zároveň jako volební místnost. Obec disponuje kulturním domem, který je využíván ke společenským akcím ale i jako prostor pro cvičení. V předsálí kulturního domu je umístěn obchod s potravinami. Dále obec disponuje fotbalovým hřištěm určeným pro sportovní utkání i volnočasové aktivity. Pro děti je k dispozici dopravní hřiště s herními prvky. Zdravotní středisko a pobočka České pošty se nachází ve vedlejší obci Bratronice.

Podnikání v obci

V Bělči je v současnosti 67 občanů, kteří mají zaregistrovanou živnost. Z toho někteří z nich ji provozují přímo v místě bydliště. Sídli zde 6 právnických osob, z toho dvě z nich jsou Obec Běleč a Mateřská škola Běleč. Další dvě právnické osoby mají právní formu zapsaného

spolku, a to Český svaz včelařů, z. s. a Sportovní klub Běleč, z. s. Zapsaný spolek je právní formou neziskového občanského sdružení. Zbylé dvě firmy jsou zapsané v obchodním rejstříku. První z nich je firma RUBIN-CZ s.r.o., která se zaměřuje na hardware a software poradenství v oblasti IT. Druhá společnost DKE engineering s.r.o. se specializuje na instalatérské, elektrikářské a topenářské práce (Kurzy.cz, 2020).

4.2 Demografická struktura obyvatelstva obce

Vývoj počtu obyvatel obce Běleč za sledované období let 2013–2018 je zachycen v následující tabulce.

Tabulka 10 Vývoj počtu obyvatel obce Běleč v letech 2013-2018

Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2018/2013
Počet obyvatel	324	325	306	315	322	326	1,01

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ, 2019

Z tabulky vyplývá, že počet obyvatel v obci je relativně stabilní a pohybuje se stále okolo podobných hodnot. K největšímu poklesu počtu obyvatel oproti ostatním rokům došlo v roce 2015, kdy měla obec pouze 306 obyvatel s trvalým bydlištěm. V následujících letech má počet obyvatel rostoucí trend vývoje v důsledku vyšší porodnosti a bytové výstavby (Program rozvoje obce Běleč, 2019).

Tabulka č. 11 zachycuje věkovou strukturu obyvatel obce Běleč. Z tabulky je zřejmé, že největší podíl obyvatel tvoří lidé v produktivním věku 15–64 let. Počet dětí ve věku 0–14 let a osob v důchodovém věku 65 let a více je relativně vyrovnaný, nicméně počet seniorů převažuje. Tento jev poukazuje na trend stárnutí populace, pro který je charakteristické zvyšování počtu obyvatel nad 64 let a snižování počtu osob mladších 15 let.

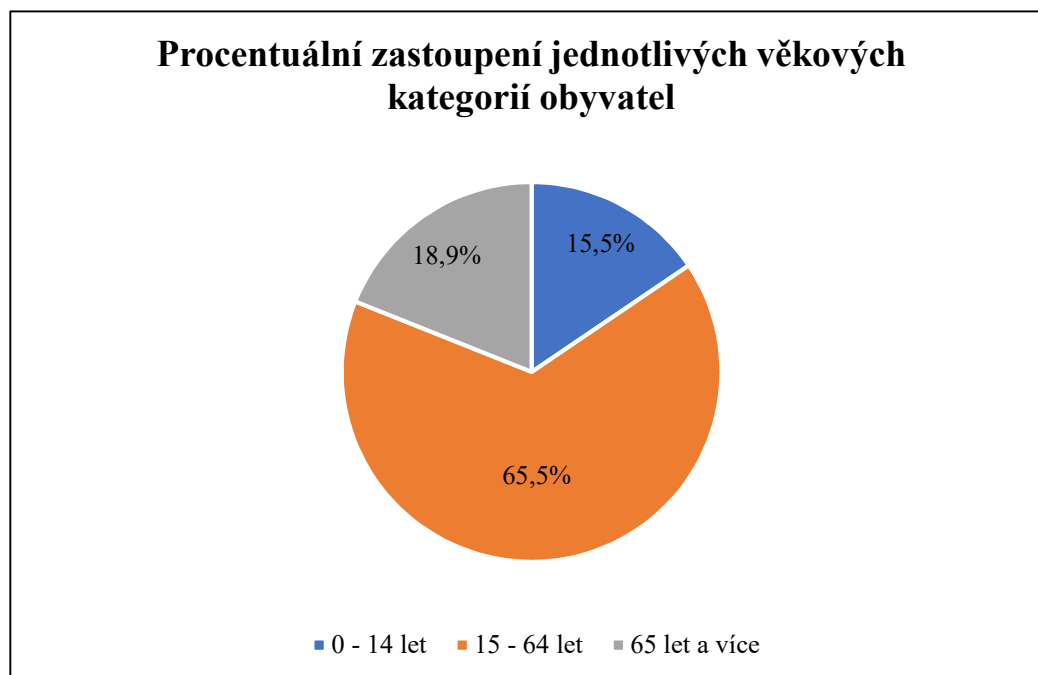
Tabulka 11 Věková struktura obyvatel obce Běleč k 31. 12. 2017

Věková kategorie	0–14 let	15–64 let	65 let a více
Počet osob	50	211	61

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ, 2019

Zastoupení jednotlivých věkových kategorií obyvatel v procentech je pro lepší přehlednost a interpretaci znázorněno v následujícím grafu.

Graf 1 Věková struktura obyvatel obce Běleč k 31. 12. 2017 v procentuálním vyjádření



Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ, 2019

Tabulka č. 12 znázorňuje strukturu obyvatelstva obce dle dosaženého nejvyššího vzdělání. Zachycené hodnoty jsou vztaženy k datu 26. 3. 2011, kdy proběhlo poslední sčítání lidu, domů a bytů.

Tabulka 12 Vzdělanostní struktura obyvatel obce Běleč v roce 2011

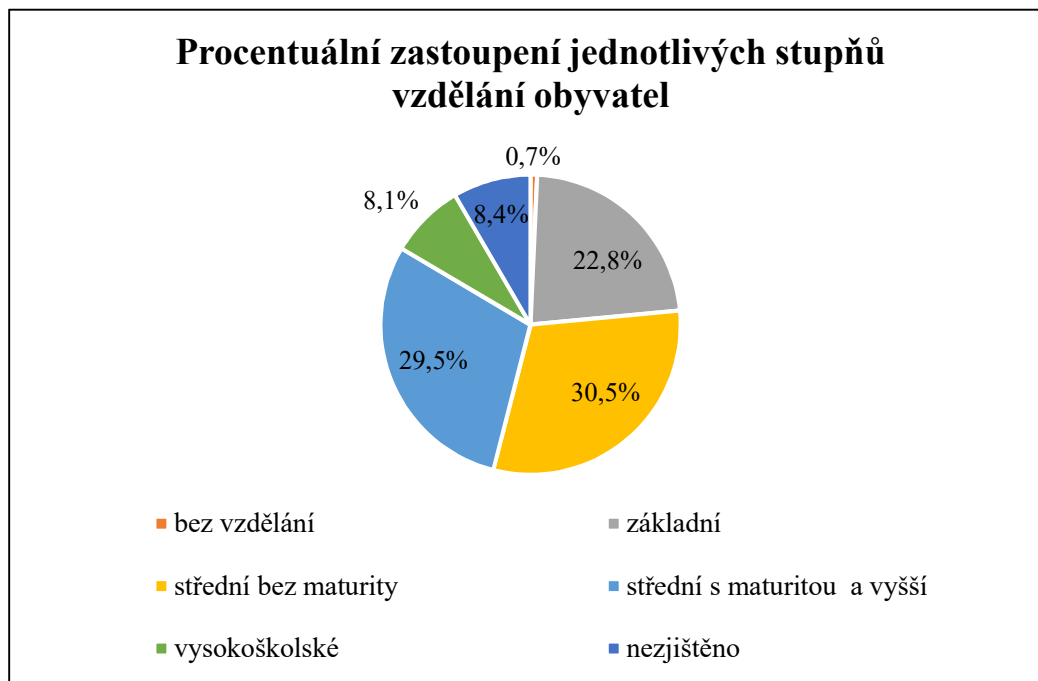
Stupeň vzdělání	bez vzdělání	základní	střední bez maturity	střední s maturitou a vyšší	vysokoškolské	nezjištěno
Počet obyvatel	2	65	87	84	23	24

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ, 2019

Pro lepší popis dat a jejich srovnání byly hodnoty z tabulky č. 12 převedeny do grafu, který vyjadřuje vzdělanostní strukturu obyvatel v procentech. Z grafického znázornění je patrné, že největší zastoupení v obci mají obyvatelé se středoškolským vzděláním bez maturity (30,5 %) a hned poté se zastoupením 29,5 % středoškolské vzdělání s maturitou nebo vyšší odborné vzdělání. Vysokoškolské vzdělání má v obci 8,1 % obyvatel, což je ve srovnání

s průměrem Středočeského kraje, kde byl v roce 2017 podíl vysokoškolsky vzdělaných osob v rozmezí 16,5 – 18 % podprůměrný výsledek (ČSÚ, 2019)¹⁰.

Graf 2 Vzdělanostní struktura obyvatel obce Běleč v roce 2011



Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ, 2019

4.3 Základní analýza běžného rozpočtu obce

Běžný rozpočet obce je bilance skládající se z běžných příjmů a výdajů. Jeho položky se relativně stabilně a pravidelně opakují.

4.3.1 Běžné příjmy rozpočtu

Celkové běžné příjmy rozpočtu obce Bělč z období let 2013–2018 obsahuje následující tabulka č. 13. Tabulka udává i přehled o výši jednotlivých tříd běžných příjmů rozpočtu. Dále udává informace o výši přijatých neinvestičních transferů a dotací v jednotlivých letech.

¹⁰ Podíl vysokoškoláků máme nižší než EU, 2019. In: *Český statistický úřad* [online]. 23. července 2018 [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/cso/czso/podil-vysokoskolaku-mame-nizsi-nez-eu>

Tabulka 13 Běžné příjmy rozpočtu obce Běleč v letech 2013-2018 v Kč

Tř.		2013	2014	2015	2016	2017	2018
1	Daňové příjmy	3 987 856	4 174 796	4 309 371	4 708 389	4 905 301	5 478 707
2	Nedaňové příjmy	339 966	331 892	303 880	284 158	282 214	522 950
4A	Přijaté neinvestiční transfery	392 663	402 762	461 950	1 115 323	242 087	188 060
Příjmy celkem		4 720 485	4 909 450	5 075 201	6 107 870	5 429 602	6 189 717
Bazický index		1	1,040	1,075	1,294	1,150	1,311
Řetězový index		-	1,040	1,034	1,203	0,889	1,140

Zdroj: vlastní zpracování na základě rozpočtů obce z let 2013-2018

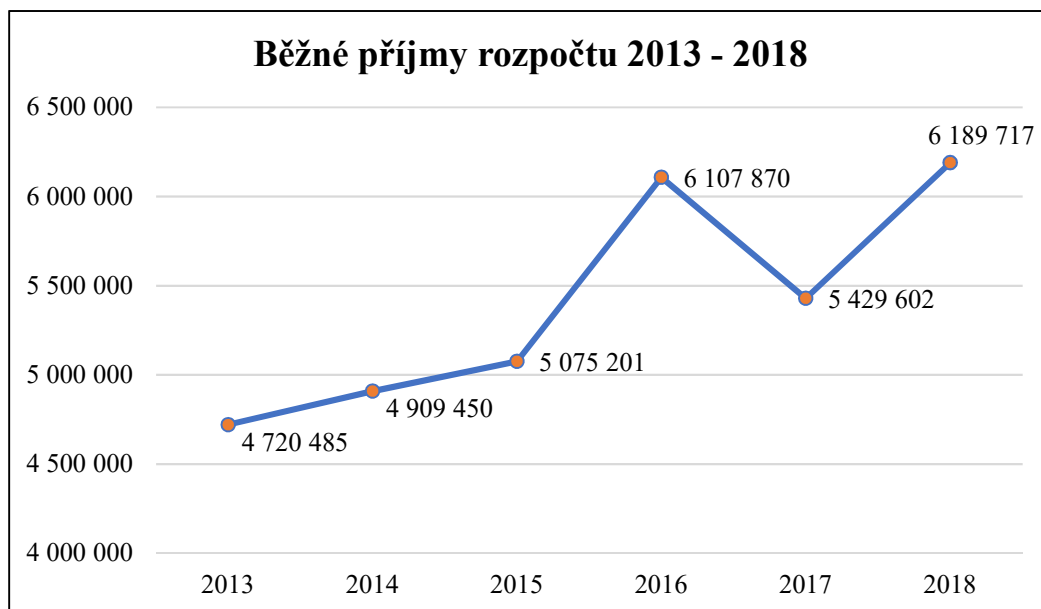
Z tabulky je patrné, že trend vývoje běžných příjmů má rostoucí tendenci. Pouze v roce 2017 nastal propad v jinak rostoucí tendenci vývoje trendu. Tento výkyv byl způsoben změnou struktury přijatých dotací v roce 2017 oproti roku 2016. Zatímco v roce 2016 byly přijaty neinvestiční dotace ve výši 1 115 323 Kč, v roce 2017 to bylo pouze 242 087 Kč. Nárůst neinvestičních transferů zapříčinil příjem transferu ze skupiny 4116 – Ostatní neinvestiční přijaté transfery ze státního rozpočtu od Úřadu práce ve výši 446 103 Kč. Výkyv v této příjmové třídě zapříčinil výkyv celkové výše příjmů běžného rozpočtu oproti ostatním rokům.

Bazický index udává, na kolik procent (respektive o kolik procent) se změnila výše rozpočtu jednotlivých sledovaných období oproti výchozímu roku 2013. V roce 2014 došlo ke zvýšení běžných příjmů o 4 % oproti výchozímu roku 2013. V roce 2015 se zvýšily příjmy oproti výchozímu roku o 7,5 %. V roce 2016 došlo k markantnímu zvýšení příjmů o 29,4 %, což je více než o 1/3 oproti roku 2013. V roce 2017 došlo k poklesu příjmů oproti celkovému vývoji, ale vzhledem k výchozímu roku 2013 šlo o zvýšení příjmů o 15 %, v roce 2018 došlo ke zvýšení příjmů o 31,1 % oproti roku 2013.

Řetězový index udává, o kolik procent se změnila výše rozpočtu v daném roce oproti roku předchozímu. V roce 2014 se běžný příjem oproti roku 2013 zvýšil o 4 %. Běžné příjmy v roce 2015 byly o 3,4 % vyšší než v roce 2014. Příjmy roku 2016 byly vyšší o 20,3 % oproti předchozímu roku 2015. V roce 2017 došlo k poklesu příjmů o 11,1 % oproti předchozímu roku 2016 a v roce 2017 příjmy opět vzrůstaly, a to o 14 % oproti roku 2017.

Pro lepší názornost je vývoj běžných příjmů rozpočtu obce převeden do následujícího grafu.

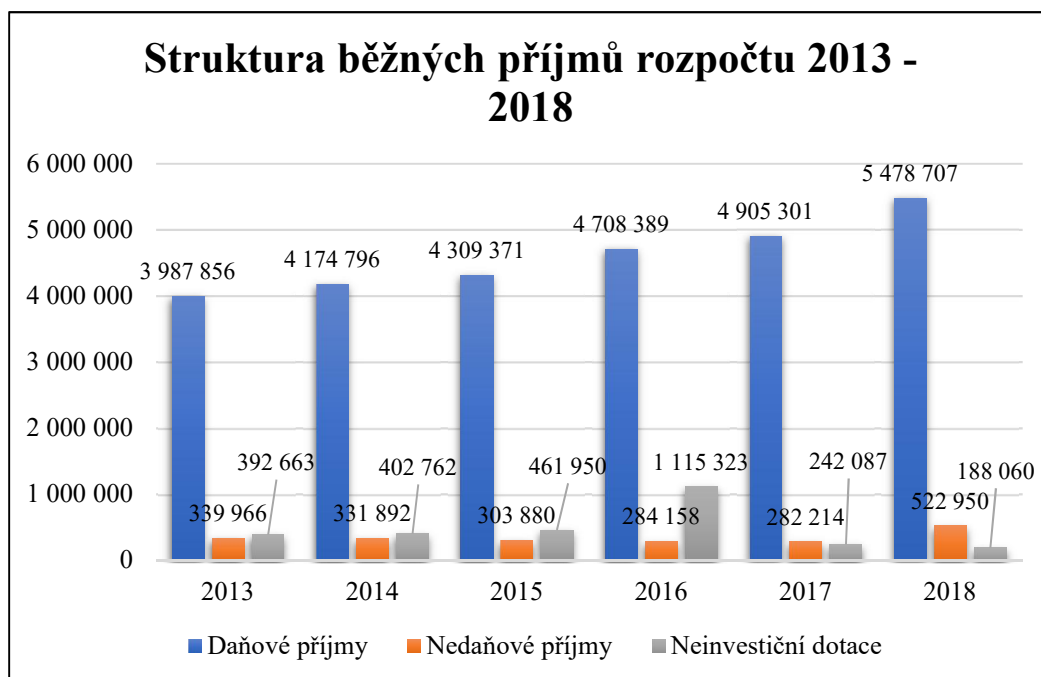
Graf 3 Vývoj běžných příjmů rozpočtu obce Běleč v letech 2013-2018 v Kč



Zdroj: vlastní zpracování na základě tabulky č. 13

Struktura jednotlivých příjmových tříd byla vyčíslena v tabulce č. 13. Pro lepší srovnání zastoupení v jednotlivých třídách jsou data převedena do následujícího sloupcového grafu.

Graf 4 Struktura běžných rozpočtových příjmů obce Běleč v letech 2013-2018 v Kč



Zdroj: vlastní zpracování na základě tabulky č. 13

Největší položku běžných rozpočtových příjmů tvoří daňové příjmy. Nedaňové příjmy obce a přijaté dotace jsou každoročně v podobné výši. V roce 2016 došlo k příjmu dotace ve výši 1 115 323 Kč a příjmy z dotací tak značně převýšily nedaňové příjmy.

Daňové příjmy

Daňové příjmy mají největší podíl na běžných příjmech obecního rozpočtu. Rozdělují se do dvou kategorií. První kategorii tvoří daně sdílené, které jsou centrálně vybírány státem na základě zákona č. 243/2000 Sb. o rozpočtovém určení daní a poté jsou přerozděleny obcím na základě koeficientu. Patří sem i daň z nemovitých věcí, která je tzv. daní výlučnou. Ta plyne do obecního rozpočtu výlučně ve své plné výši. Druhou kategorii tvoří další daňové příjmy, kam patří zejména místní poplatky. Struktura daňových příjmů obce Běleč v období let 2013 až 2018 je uvedena v následující tabulce.

Tabulka 14 Struktura daňových příjmů obce Běleč v letech 2013–2018 v Kč

Název položky / rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Daň z příjmu FO ze závislé činnosti a funkčních požitků	763 990	733 871	825 666	893 568	1 062 906	1 220 530
Daň z příjmu FO ze samostatně výdělečné činnosti	119 756	36 600	81 594	94 466	28 585	28 816
Daň z příjmu FO z kapitálových výnosů	83 288	94 509	101 207	98 601	99 722	113 884
Daň z příjmu PO	807 316	902 507	939 528	1 018 330	1 062 501	1 045 860
Daň z příjmu PO za obce	0	0	0	271 130	55 378	0
Daň z přidané hodnoty	1 743 322	1 842 519	1 867 607	1 870 339	2 151 325	2 572 772
Poplatky a odvody v oblasti životního prostředí	648	202	201	202	678	403
Místní poplatky z vybraných činností a služeb	4 745	4 470	4 245	4 880	4 150	3 850
Ostatní odvody z vybraných činností a služeb	39 005	148 570	49 223	19 662	0	0
Daně, poplatky a jiná obdobná peněžitá plnění v oblasti hazardních her	0	0	0	0	26 710	30 019
Správní poplatky	13 250	11 400	100	3 450	450	350
Daň z nemovitých věcí	412 537	400 246	439 998	433 761	412 896	462 223
Daňové příjmy celkem	3 987 857	4 174 894	4 309 369	4 708 389	4 905 301	5 478 707
Bazický index	1	1,047	1,081	1,181	1,230	1,374
Řetězový index	-	1,047	1,032	1,093	1,042	1,117

Zdroj: vlastní zpracování na základě rozpočtů obce z let 2013-2018

Jednu z nejdůležitějších položek daňových příjmů tvoří veškeré daně z příjmu FO a PO. K objektivnímu vyhodnocení těchto daňových příjmů je potřeba zohlednit změny podílů, na které má obec nárok dle zákona o rozpočtovém určení daní. V letech 2013-2018 činil nárok obcí jako celku na tento podíl 23,58 % ve všech kategoriích daně z příjmu (Ministerstvo financí ČR, 2020).

Jak je patrné z tabulky č. 14 další z významnějších položek daňových příjmů je tvořena daní z přidané hodnoty. Příjmy z této daně mají za celé sledované období vzestupnou tendenci. K markantnímu nárůstu došlo v roce 2017, kdy se příjem z DPH zvýšil o 15,02 % oproti roku 2016. Příčinou byly změny na základě vyhlášky č. 276/2017 Sb. o procentním podílu jednotlivých obcí na částech celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty a daní z příjmů. Zatímco v roce 2016 připadalo na obce 20,83 % z celostátního výnosu DPH, po této novele se podíl, kterým se obce účastní na celostátním výnosu DPH, zvýšil v roce 2017 na 21,4 %. V roce 2018 došlo k opětovnému zvýšení tohoto podílu na 23,58 % (Ministerstvo financí ČR, 2020).

Místní poplatky jsou plně v kompetenci obce a stanovují se na základě obecně závazné vyhlášky. Obec Běleč vybírá následující druhy místních poplatků – poplatek ze psů, poplatek ze vstupného a poplatek za užívání veřejného prostranství. Poplatek ze psů za kalendářní rok má obec stanoven na 50 Kč za prvního psa a stejnou částku i za každého dalšího psa jednoho majitele. Poplatek ze vstupného činí také 50 Kč za jednu kulturní akci. K poplatkům za užívání veřejného prostranství má obec v obecně závazné vyhlášce stanoven ceník za jednotlivé položky a paušální částky dosahují výše maximálně v rádech sto korun.

Další zajímavou položkou daňových příjmů je problematika zdaňování hazardních her. Daně z této oblasti evidovala obec až do roku 2016 v kategorii 135 – Ostatní odvody z vybraných činností a služeb. V roce 2017 došlo ke změně zákonné regulace i zdanění hazardu zákonem č. 186/2016 Sb., o hazardních hrách. Od roku 2017 eviduje obec tyto daňové příjmy v kategorii 138 - Daně, poplatky a jiná obdobná peněžitá plnění v oblasti hazardních her.

Daň z nemovitých věcí si obec může upravit vydáním obecně závazných vyhlášek stanovením koeficientu k základní sazbě daně a stanovením místního koeficientu. Běleč

využívá pouze koeficient k základní sazbě daně. Z tabulky je patrné, že daň z nemovitých věcí představuje stabilní příjem do obecního rozpočtu.

Následující tabulka znázorňuje, jaký podíl mají daňové příjmy na celkových běžných příjmech obecního rozpočtu. Hodnoty se stabilně drží kolem 80 % s výjimkou roku 2016, kdy byl podíl nejnižší, a to 77,09 %. Nejvyšší hodnotu podílu naopak vykazoval rok 2017, kdy se hodnota podílu dostala až na 90,34 %. Obecně lze říci, že daňové příjmy znamenají pro obec hlavní zdroj financování.

Tabulka 15 Podíl daňových příjmů na celkových běžných příjmech v letech 2013-2018 v Kč

Ukazatel / rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Daňové příjmy celkem	3 987 857	4 174 894	4 309 369	4 708 389	4 905 301	5 478 707
Příjmy celkem	4 720 485	4 909 450	5 075 201	6 107 870	5 429 602	6 189 717
Podíl daňových příjmů na celkových běžných příjmech	84,48 %	85,04 %	84,91 %	77,09 %	90,34 %	88,51 %

Zdroj: vlastní zpracování na základě rozpočtů obce z let 2013-2018

Nedaňové příjmy

Nedaňové příjmy nejsou upraveny žádným zákonem. Jedná se o příjmy, které obec získává svou vlastní činností. Kromě stálých příjmů např. z nájemného se může jednat i o nahodilé příjmy, u kterých je obtížné určit předem jejich výši a pravděpodobnost inkasa. Následující tabulka č. 16 zobrazuje strukturu nedaňových příjmů obce.

Tabulka 16 Struktura nedaňových příjmů obce Běleč v letech 2013–2018 (v Kč)

Název položky / rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Příjmy z vlastní činnosti	137 467	147 583	149 984	152 273	145 277	141 683
Příjmy z pronájmu majetku	40 211	51 776	29 631	30 471	50 097	57 417
Ostatní nedaňové příjmy	116 499	132 055	124 218	81 365	80 620	162 588
Výnosy z finančního majetku	689	278	47	49	82	182
Příjmy z finančního vypořádání minulých let mezi obcemi	45 000	0	0	0	0	0
Sankční platby	100	200	0	0	0	0
Ostatní splátky půjčených prostředků od veřejných rozpočtů územní úrovně	0	0	0	20 000	0	160 000
Příjmy z prodeje krátkodobého a drobného dlouhodobého majetku	0	0	0	0	6 138	1 080
Nedaňové příjmy celkem	339 966	331 892	303 880	284 158	282 214	522 950
Bazický index	1	0,976	0,894	0,836	0,830	1,538
Řetězový index	-	0,976	0,916	0,935	0,993	1,853

Zdroj: vlastní zpracování na základě rozpočtů obce z let 2013-2018

Z tabulky č. 16 je zřejmé, že největší část nedaňových příjmů tvoří především příjmy z vlastní činnosti obce. Mezi tyto činnosti se řadí pronájem hrobového místa, sběr a svoz komunálního a ostatního odpadu, svoz a likvidace bioodpadu. Obec vybírá poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů na základě obecně závazné vyhlášky, která je stanovena podle zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech. Dle tohoto zákona obec volí výběr tohoto poplatku od obyvatelstva na základě smlouvy, tím se tyto příjmy řadí do 2. třídy nedaňových příjmů. Obec tak nevyužívá možnosti stanovení poplatků za komunální odpad dle §17a zákona o odpadech (rozpočtová položka 1337) a ani možnosti stanovení místního poplatku za komunální odpad (rozpočtová položka 1340). Roční poplatek za separovaný odpad činí 100 Kč na osobu.

Velká část nedaňových příjmů plyne obci také z pronájmu majetku. Obec Běleč pronajímá půdu k obhospodařování místním soukromým zemědělcům, od kterých inkasuje pachtovné za pronájem. Dále obci plynou příjmy z pronájmu kulturního domu.

Další významnou položku tvoří ostatní nedaňové příjmy, kam se z největší části řadí příspěvky z oblasti kultury (dobrovolné vstupné) a přijaté nekapitálové příspěvky na využívání a zneškodňování komunálních odpadů. Nepatrné příjmy plynou obci prostřednictvím úroků z finančního majetku. Zbylé položky nedaňových příjmů se týkají

zejména splátek poskytnutých finančních prostředků v rámci Dobrovolného svazku obcí mikroregionu Bratronicko a nahodilých prodejů krátkodobého a drobného dlouhodobého majetku obce. Od roku 2013 až do roku 2017 měly nedaňové příjmy obce klesající charakter. K prudkému nárůstu došlo v roce 2018, a to o 85,30 % oproti roku 2017. Důvodem byl markantní nárůst příjmů v oblasti ostatních nedaňových příjmů a splátka půjčky od dobrovolného svazku obcí ve výši 160 000 Kč.

Následující tabulka znázorňuje, jaký podíl mají nedaňové příjmy na celkových běžných příjmech obecního rozpočtu. Hodnoty se nedostanou přes 10 %. Od roku 2013 až do roku 2016 se podíl nedaňových příjmů na celkových běžných příjmech snižoval. V roce 2017 došlo ke zvýšení o 0,55 % oproti roku 2016 a v roce 2018 dosahoval podíl nejvyšší hodnoty 8,45 %.

Tabulka 17 Podíl nedaňových příjmů na celkových běžných příjmech rozpočtu v letech 2013-2018

Ukazatel / rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Nedaňové příjmy celkem	339 966	331 892	303 880	284 158	282 214	522 950
Příjmy celkem	4 720 485	4 909 450	5 075 201	6 107 870	5 429 602	6 189 717
Podíl nedaňových příjmů na celkových běžných příjmech	7,20 %	6,76 %	5,99 %	4,65 %	5,20 %	8,45 %

Zdroj: vlastní zpracování na základě rozpočtů obce z let 2013-2018

Neinvestiční transfery

Neinvestiční transfery slouží obci k financování pravidelných opakujících se výdajů za dané rozpočtové období. Následující tabulka č. 18 zachycuje strukturu neinvestičních transferů obce včetně poskytovatelů.

Tabulka 18 Struktura neinvestičních transferů obci podle poskytovatele v letech 2013–2018 v Kč

Poskytovatel neinvestičního transferu / rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Všeobecná pokladní správa – Volby	29 099	25 578	0	9 720	12 087	31 821
Neinvestiční přijaté transfery ze státního rozpočtu v rámci souhrnného dotačního vztahu	60 000	59 700	58 800	59 500	59 000	63 900
Úřad práce – veřejně prospěšné práce, podpora zaměstnanosti	302 564	317 484	403 150	446 103	171 000	92 339
ČNB – Převody z rozpočtových účtů	1 000	0	0	600 000	0	0
Neinvestiční transfery celkem	392 663	402 762	461 950	1 115 323	242 087	188 060

Zdroj: vlastní zpracování na základě rozpočtů obce z let 2013-2018

Jednu z položek tvoří neinvestiční transfery Všeobecné pokladní správy na zabezpečení veškerých voleb (volby do zastupitelstev obcí ČR, volby do Poslanecké sněmovny ČR, volby do Senátu ČR, volby prezidenta ČR, volby do EU). Transfer od Úřadu práce slouží k úhradě mzdových nákladů pro pracovníky zaměstnané v rámci veřejně prospěšných prací. V poslední položce se jednalo o převod dotační částky na základní běžný účet obce z účtu u České národní banky.

4.3.2 Běžné výdaje rozpočtu

Běžné výdaje rozpočtu obce jsou použity k neinvestičním nákupům, k úhradě mzdových nákladů a k financování neinvestičních transferů. Výdaje běžného rozpočtu obce Běleč, bazické a řetězové indexy jsou vyčísleny v následující tabulce.

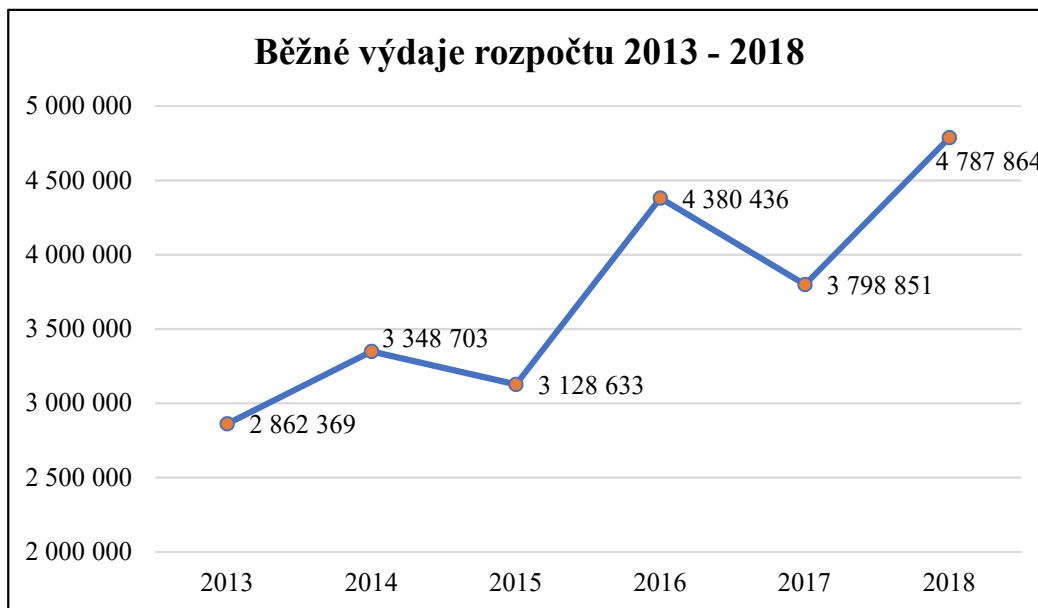
Tabulka 19 Výdaje běžného rozpočtu obce Běleč v letech 2013-2018 v Kč

Tř.		2013	2014	2015	2016	2017	2018
5	Běžné výdaje	2 862 369	3 348 703	3 128 633	4 380 436	3 798 851	4 787 864
	Výdaje celkem	2 862 369	3 348 703	3 128 633	4 380 436	3 798 851	4 787 864
	Bazický index	1	1,170	1,093	1,530	1,327	1,673
	Řetězový index	-	1,170	0,934	1,400	0,867	1,260

Zdroj: vlastní zpracování na základě rozpočtů obce z let 2013-2018

Pro lepší představitelnost a interpretaci byla data z tabulky výdajů č. 19 převedena do grafu.

Graf 5 Vývoj výdajů běžného rozpočtu obce Běleč v letech 2013–2018 v Kč



Zdroj: vlastní zpracování na základě tabulky č. 19

Z grafu je patrné, že běžné výdaje rozpočtu v období let 2013-2018 mají rostoucí tendenci, ale v časovém vývoji docházelo k propadům v letech 2015 a 2017.

Bazický index udává, že v roce 2014 vzrostly běžné výdaje o 17 % oproti výchozímu roku 2013, v roce 2015 to bylo o 9,3 %. V roce 2016 byl zaznamenán prudký nárůst výdajů o 53 % oproti roku 2013, v roce 2017 vzrostly výdaje o 32,7 % a v roce 2018 to bylo dokonce o 67,3 % oproti výchozímu období roku 2013.

Při meziročním srovnání pomocí řetězového indexu v roce 2014 došlo k meziročnímu nárůstu běžných výdajů o 17 %. V roce 2015 poklesly běžné výdaje oproti předchozímu roku o 6,6 %. K nejvyššímu meziročnímu nárůstu došlo v roce 2016, a to o 40 % oproti roku 2015. Naopak k největšímu meziročnímu poklesu došlo v roce 2017 o 13,3 %. V roce 2018 začaly výdaje znovu vzrůstat, tentokrát o 26 % oproti roku 2017.

Strukturu jednotlivých běžných výdajů rozpočtu zachycuje následující tabulka. Výdaje jsou pro lepší vypovídací schopnost rozčleněny dle odvětvového třídění rozpočtové skladby.

Tabulka 20 Struktura běžných výdajů rozpočtu obce Běleč 2013-2018 v Kč

Odvětvové zařídění	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Průmysl	4 840	0	0	0	0	0
Doprava	6 050	0	0	0	0	0
Vodní hospodářství	60 000	120 000	4 000	4 000	4 000	51 259
Vzdělávání	317 456	235 317	249 379	233 103	273 695	578 261
Kultura, církev a sdělovací prostředky	249 814	581 920	192 760	347 185	307 571	175 477
Sport a zájmová činnost	43 270	77 113	34 499	73 413	102 906	184 863
Bydlení, komunální služby a územní rozvoj	621 165	781 371	1 077 241	1 163 070	913 685	1 160 257
Ochrana životního prostředí	205 869	220 732	224 150	237 122	256 480	419 699
Civilní připravenost na krizové stavy	55 732	20 033	15 125	6 940	0	19 299
Požární ochrana	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	15 000
Zastupitelské orgány a volby	230 074	349 559	493 895	522 357	544 298	843 141
Činnost místní správy	1 037 355	932 534	807 116	891 516	1 308 810	1 322 424
Finanční operace	20 744	20 125	20 468	891 730	77 406	18 184
Běžné výdaje celkem	2 862 369	3 348 704	3 128 633	4 380 436	3 798 851	4 787 864

Zdroj: vlastní zpracování na základě rozpočtů obce v letech 2013-2018

Nejvyšší podíl na běžných výdajích obce mají výdaje na činnost místní správy, kam spadají výdaje na chod obecního úřadu a platy jeho zaměstnanců. Odměny starosty a členů zastupitelstva jsou zahrnuty v položce zastupitelské orgány a volby společně s výdaji na zajištění veškerých voleb v obci. Zejména výdaje na platy obec nemá šanci nějak výrazně ovlivnit z důvodu regulace těchto platů nařízením vlády o výši odměn členů zastupitelstev územních samosprávních celků. Obec tyto výdaje může pouze omezit regulací počtu členů zastupitelstva na přípustné možné minimum vzhledem k velikosti obce. Dále mohou zastupitelé vykonávat svoji funkci jako neuvolnění. Další významnou položku výdajové stránky rozpočtu jsou výdaje na bydlení, komunální služby a územní rozvoj, kam se řadí mzdové náklady obecních zaměstnanců, údržba obce a veřejné osvětlení. Obec Běleč je zřizovatelem mateřské školy a velká část nákladů pochází z její činnosti. Zároveň obec přispívá ročně nemalé částky vedlejší obci na provoz základní školy. Tyto výdaje jsou obsaženy v položce vzdělávání.

4.3.3 Analýza hospodaření běžného rozpočtu

Bilance běžného rozpočtu obce se skládá ze strany běžných příjmů a běžných výdajů. Po odečtení příjmů od výdajů získáme saldo, které podává subjektům informaci o hospodaření obce. Při kladném saldu obec hospodařila s přebytkem, při záporné hodnotě salda bylo hospodaření v daném období deficitní.

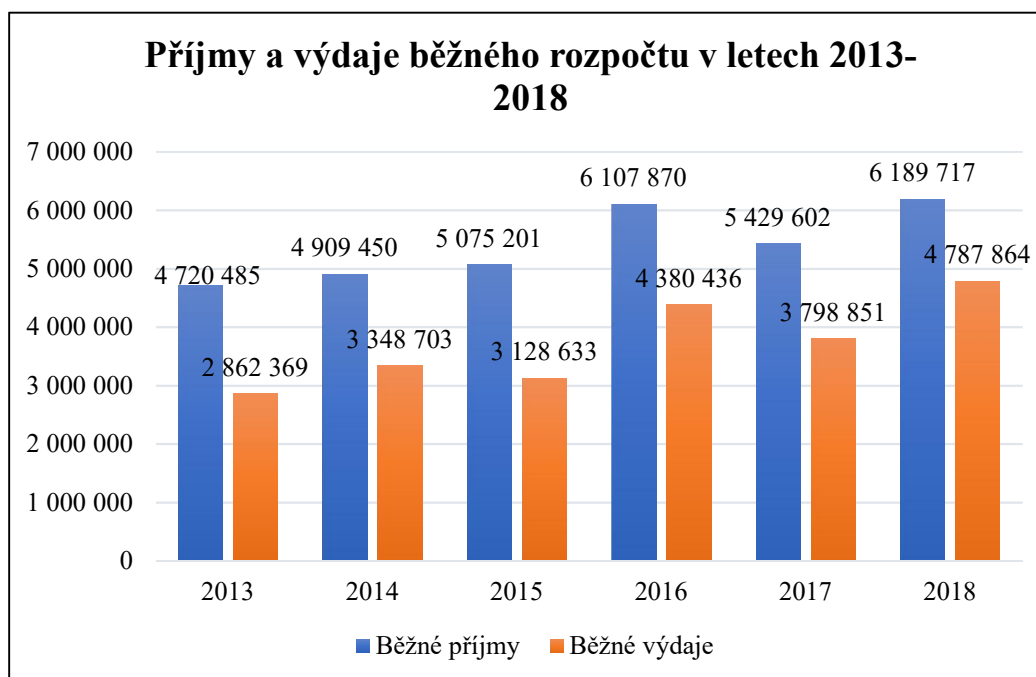
Tabulka 21 Saldo běžných příjmů a výdajů rozpočtu v letech 2013-2018 v Kč

Položka/rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Běžné příjmy celkem	4 720 485	4 909 450	5 075 201	6 107 870	5 429 602	6 189 717
Běžné výdaje celkem	2 862 369	3 348 703	3 128 633	4 380 436	3 798 851	4 787 864
Saldo	1 858 116	1 560 747	1 946 568	1 727 434	1 630 751	1 401 853
% salda na příjmech	39,36	31,79	38,35	28,28	30,03	22,65

Zdroj: vlastní zpracování na základě tabulky č. 13 a č. 19

V tabulce č. 21 je znázorněn vývoj běžných příjmů a výdajů obce Běleč. Dále je vyčíslena hodnota salda v letech 2013-2018. Na základě výsledků je patrné, že obec ve sledovaném období šesti let hospodařila s přebytkem. Procentuální podíl salda na příjmech představuje procento příjmů, které obci zůstává pro další hospodaření a využití. V následujícím grafickém znázornění představují jednotlivé sloupce běžné příjmy a běžné výdaje v letech 2013-2018.

Graf 6 Saldo běžných příjmů a výdajů v letech 2013-2018 v Kč

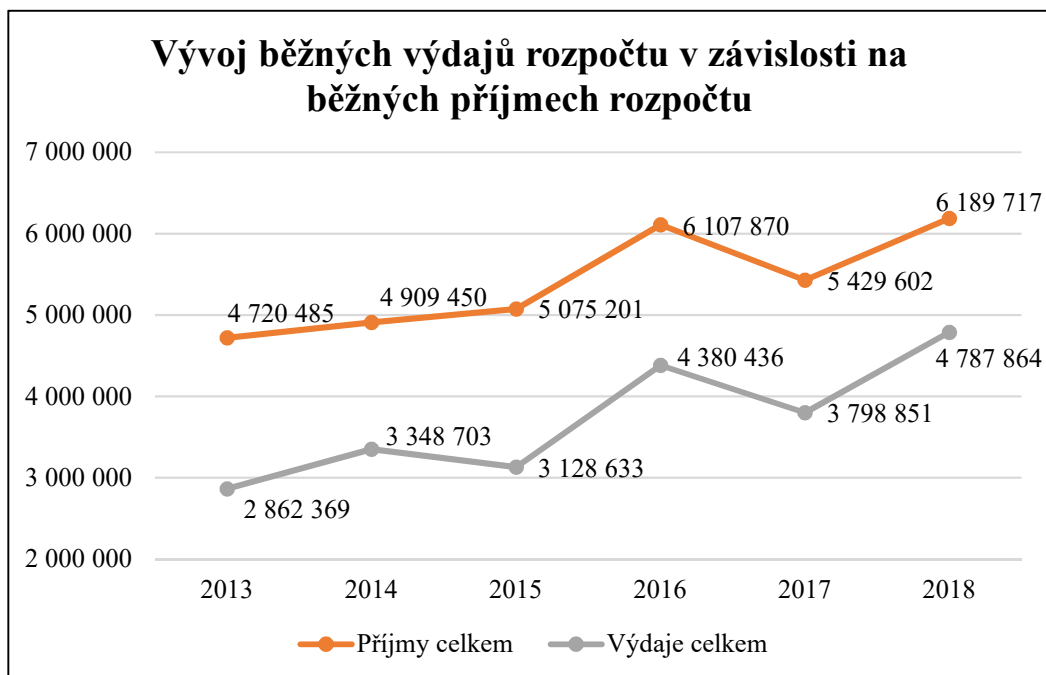


Zdroj: vlastní zpracování na základě tabulky č. 21

Nejvyšší saldo vykazovala obec v roce 2015, kdy běžné příjmy přesahovaly výdaje o 1 946 568 Kč. Nejnižší naopak v roce 2018, kdy bylo ve výši 1 401 853 Kč. Obecně saldo obce Běleč nebylo během sledovaných šesti let nižší než 1 000 000 Kč. Saldo ovšem představuje pouze absolutní číselné vyjádření rozdílu. Mnohem větší vypovídací schopnost má ukazatel procentuálního vyjádření salda na příjmech, který vyjadřuje kolik % z příjmů obci zůstává pro další hospodaření. V roce 2013 obci zůstalo 39,36 % z příjmů. Naopak v roce 2018 bylo procento příjmů, které obci zůstalo pouze 22,65 %, to způsobil rostoucí trend příjmů ale zároveň i výdajů běžného rozpočtu.

Změnu běžných výdajů rozpočtu v závislosti na běžných příjmech rozpočtu zobrazuje následující graf č. 7. Graf znázorňuje, že běžné obecní výdaje pružně reagují na změny v běžných příjmech rozpočtu a přizpůsobují se jejich výši. Pouze u roku 2014 je patrné, že výdaje vzrostly navzdory tomu, že došlo pouze k nepatrnému zvýšení příjmů. Při nárůstu příjmů běžného rozpočtu pouze o 4 % oproti roku 2013 se výdaje zvýšily oproti roku 2013 o 17 %.

Graf 7 Vývoj běžných výdajů rozpočtu v závislosti na běžných příjmech obce Běleč v letech 2013-2018 v Kč



Zdroj: vlastní zpracování na základě tabulky č.21

4.4 Základní analýza kapitálového rozpočtu obce

Kapitálový rozpočet je bilancí kapitálových příjmů a výdajů, pro které je charakteristickým rysem jejich nepravidelnost a dlouhodobý charakter často překračující rozpočtové období. Do kapitálových příjmů se řadí také přijaté investiční transfery na financování investičních projektů a akcí.

4.4.1 Kapitálové příjmy rozpočtu

Přehled příjmů kapitálového rozpočtu obce pro období let 2013–2018 jsou zachyceny v následující tabulce.

Tabulka 22 Příjmy kapitálového rozpočtu obce Běleč v letech 2013–2018 v Kč

Tř.		2013	2014	2015	2016	2017	2018
3	Kapitálové příjmy	67 750	232 250	51 890	106 201	208 950	11 200
4B	Investiční přijaté transfery	-	83 000	-	365 094	-	315 000
Příjmy celkem		67 750	315 250	51 890	471 295	208 950	326 200

Zdroj: vlastní zpracování na základě rozpočtů obce z let 2013–2018

Vývoj celkových příjmů kapitálového rozpočtu je kolísavý, obsahuje velké výkyvy, které se odvíjí od faktu, zda daný rok obec přijala investiční dotaci či nikoliv. Kapitálové příjmy zařazené ve třídě 3 obci plynou ve většině případů z položky 3111 – Příjmy z prodeje pozemků, což je patrné z podrobné struktury kapitálových příjmů tř. 3 v následující tabulce.

Tabulka 23 Struktura kapitálových příjmů rozpočtu obce Běleč v letech 2013–2018 v Kč

Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Příjmy z prodeje pozemků	67 750	232 250	46 000	106 201	208 950	11 200
Příjmy z prodeje HDM ¹¹	-	-	5 890	-	-	-

Zdroj: vlastní zpracování na základě rozpočtů obce z let 2013–2018

Investiční transfery, které obec Běleč během let 2013–2018 přijala jsou zachyceny v následující tabulce.

Tabulka 24 Přijaté investiční dotace obce Běleč za období let 2013–2018 v Kč

Přijaté investiční dotace			
Rok	Poskytovatel	Titul investiční dotace	Částka v Kč
2014	Ministerstvo kultury	Zrestaurování sochy	83 000
2016	Krajský úřad	Výměna střechy kulturního domu	365 094
2018	Krajský úřad	Výstavba nového chodníku	315 000

Zdroj: vlastní zpracování na základě rozpočtů obce z let 2013–2018

Za sledované období obec přijímala investiční transfery vždy s frekvencí jednou za dvě rozpočtová období. V roce 2014 získala dotaci od Ministerstva kultury České republiky na obnovu kulturní památky za 83 000 Kč. Konkrétně se jednalo o zrestaurování sochy sv. Jana Nepomuckého. V roce 2016 byla přijata dotace od Krajského úřadu Středočeského kraje na výměnu střechy kulturního domu ve výši 365 094 Kč. Z krajského rozpočtu Středočeského kraje získala dotaci znovu v roce 2018, a to na vybudování nového chodníku za 315 000 Kč.

4.4.2 Kapitálové výdaje rozpočtu

Strukturu kapitálových výdajů rozpočtu zachycuje následující tabulka. Výdaje jsou pro lepší vypovídací schopnost rozčleněny dle odvětvového třídění rozpočtové skladby.

¹¹ Hmotný dlouhodobý majetek

Tabulka 25 Struktura kapitálových výdajů rozpočtu obce Běleč 2013-2018 v Kč

Odvětvové zatřídění	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Cestovní ruch	0	30 605	0	0	0	0
Infrastruktura	0	0	0	0	0	534 167
Vodní hospodářství	1 612 222	1 573 492	1 534 588	1 415 584	673 162	0
Kultura, církve a sdělovací prostředky	0	0	0	456 368	47 190	0
Bydlení, komunální služby a územní rozvoj	0	18 150	452 419	83 166	55 450	0
Všeobecná veřejná správa a služby	0	62 279	10 934	0	0	0
Kapitálové výdaje celkem	1 612 222	1 684 526	1 997 941	1 955 118	775 802	534 167
Bazický index	1	1,045	1,239	1,213	0,481	0,331
Řetězový index	-	1,045	1,186	0,979	0,397	0,689

Zdroj: vlastní zpracování na základě rozpočtů obce v letech 2013-2018

Kapitálové výdaje rozpočtu měly v období let 2013–2015 rostoucí trend vývoje. Největší položku v těchto letech tvořily výdaje na vodní hospodářství, konkrétně na paragraf 2321 – Odvádění a čištění odpadních vod a nakládání s kaly. Z hlediska druhového třídění rozpočtové skladby se jedná o položku 6349 – Ostatní investiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně. Jedná se o investiční transfer, který obec Běleč převáděla Svazku obcí mikroregionu Bratronicko na úhradu splátek kanalizace. V období let 2015–2016 docházelo postupně ke snižování celkové výše kapitálových výdajů. Největší vliv na tento pokles měl fakt, že kanalizace byla v roce 2017 splacena. V roce 2018 jsou kapitálové výdaje ve srovnání s rokem 2013 nižší o více než polovinu, konkrétně o 66,9 %. K největšímu meziročnímu poklesu došlo mezi roky 2016 a 2017, a to o 60,3 %. Významná částka 452 419 Kč byla vydána v roce 2015 na územní rozvoj. V roce 2016 byla provedena oprava střechy kulturního domu v hodnotě 456 368 Kč. V roce 2018 byl uskutečněn výdaj v kategorii doprava – ostatní záležitosti pozemních komunikací, a to konkrétně na výstavbu nového chodníku v obci za 534 167 Kč.

4.5 Finanční a majetková analýza obce Běleč

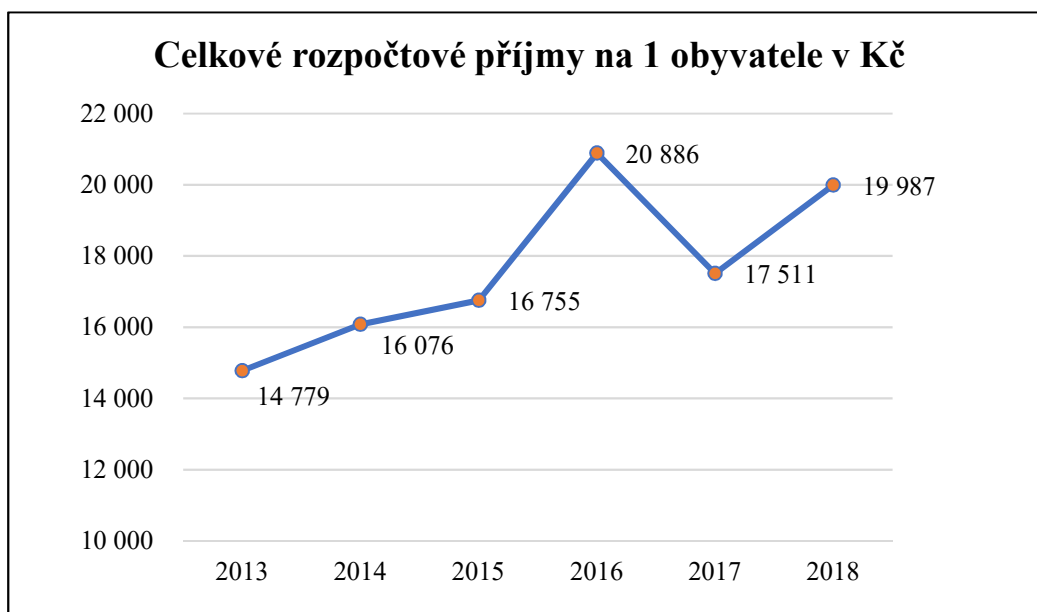
Finanční a majetková analýza obce má za cíl zahrnout kromě klasické finanční analýzy zaměřené na rozpočtové aspekty i komplexní pojetí sociálně-ekonomického rozvoje. Analýza vychází ze základních ukazatelů rozpočtu dle druhového členění, základních ukazatelů o majetku obce a počtu obyvatel. Ke zhodnocení hospodaření obce Běleč byly

vypočteny a interpretovány propočtové a podílové ukazatele (tzv. indikátory), které patří do zmíněné finanční a majetkové analýzy (FAMA).

Finanční indikátory

Celkové rozpočtové příjmy na 1 obyvatele jsou ukazatelem finanční síly obce. Celkové příjmy v ukazateli zahrnují běžně se opakující příjmy (daňové příjmy, neinvestiční dotace a příjmy z vlastní činnosti obce) a i vnější zdroje v podobě úvěrů, půjček a zmíněných dotací. Tato skutečnost může mít vliv na zkreslení výsledků při porovnávání jednotlivých obcí mezi sebou. Položky obsažené v ukazateli celkových příjmů se vyznačují vysokou stabilitou a malou závislostí na mimořádných situacích.

Graf 8 Celkové rozpočtové příjmy na 1 obyvatele obce Běleč v Kč

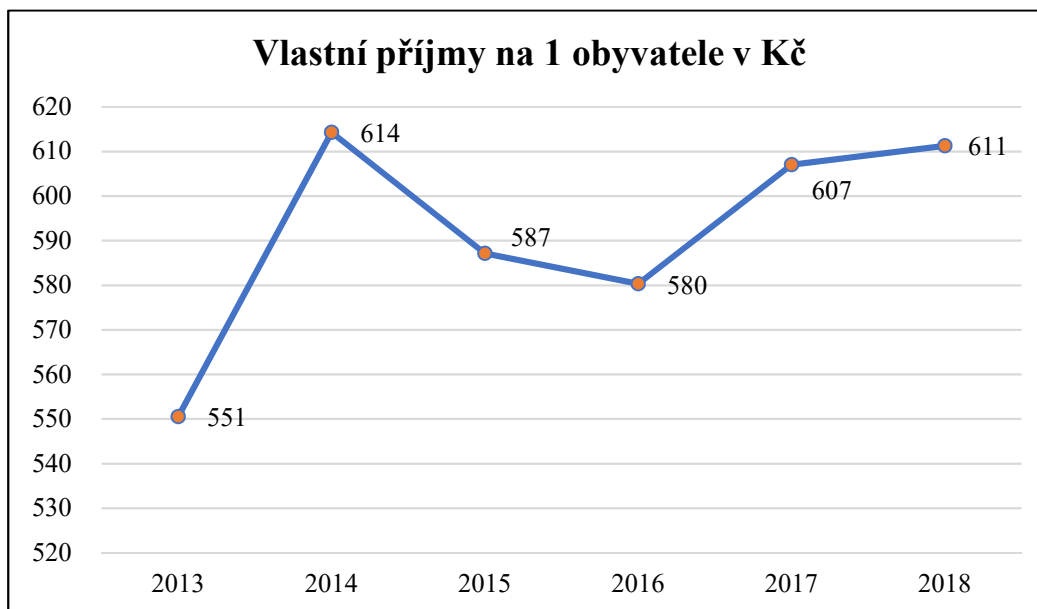


Zdroj: vlastní zpracování na základě rozpočtů obce a vývoje počtu obyvatel let 2013-2018

Z grafu č. 8 je patrné, že celkové rozpočtové příjmy přepočtené na jednoho obyvatele obce Bělč mají za sledované období rostoucí trend vývoje. K propadu v rostoucím vývoji došlo pouze v roce 2017, kdy celkové příjmy na 1 obyvatele poklesly o 3 375 Kč oproti předchozímu roku 2016. Tento pokles byl zapříčiněn nižšími celkovými příjmy do rozpočtu a také větším počtem obyvatel (322 obyvatel) oproti roku 2016 (315 obyvatel), tím došlo k rozdělení celkových příjmů mezi větší počet osob v rámci tohoto ukazatele.

Ukazatel vlastních příjmů na 1 obyvatele obce informuje o finanční síle obce, pokud jsou příjmy očištěny od úvěrů a dotací.

Graf 9 Vlastní příjmy na 1 obyvatele obce Běleč v letech 2013–2018

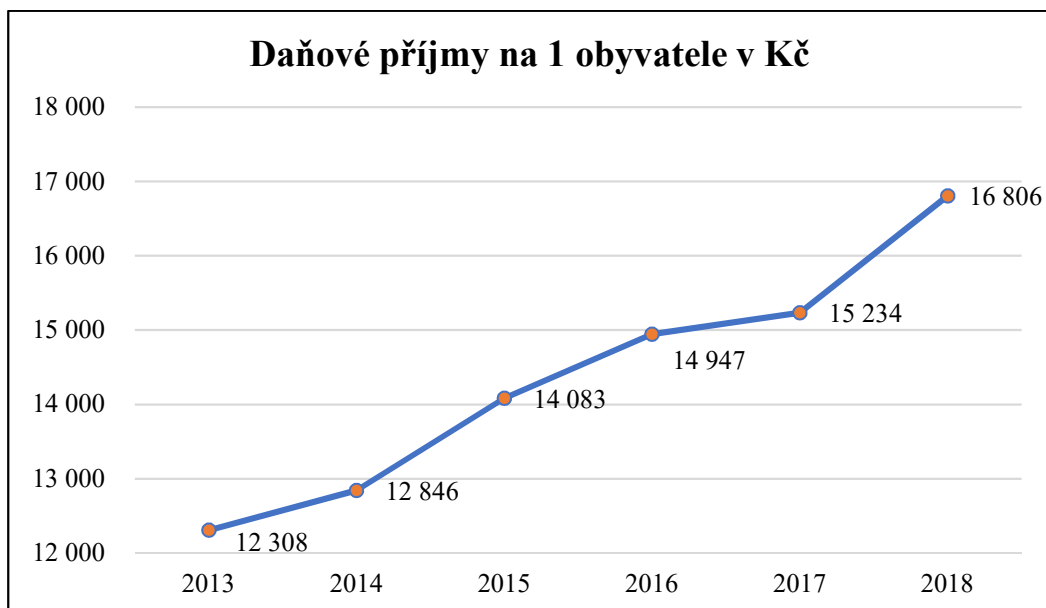


Zdroj: vlastní zpracování na základě rozpočtů obce a vývoje počtu obyvatel let 2013-2018

Z grafu je patrné, že vlastní příjmy na 1 obyvatele nemají jednoznačný trend růstu nebo poklesu. K nejvíce zřetelnému zvýšení došlo mezi lety 2013 a 2014 (o 63 Kč, v procentuálním vyjádření o 11,43 %). V roce 2014 dosáhly vlastní příjmy svého maxima 614 Kč. Tento nárůst byl zapříčiněn zejména navýšením ceny za pronájem kulturního domu. Poté došlo v letech 2015 a 2016 k opětovnému propadu. V následujících letech 2017 a 2018 vlastní příjmy opět rostly zejména v důsledku zvýšení pachtovného za pronájem obecních pozemků. V roce 2018 činily vlastní příjmy na 1 občana obce 611 Kč, čímž se hodnota znovu přibližuje nejvyšší hodnotě z roku 2014.

Daňové příjmy na 1 obyvatele je ukazatel daňové výtěžnosti (konkrétně příjmů z daní a místních poplatků) v přepočtu na 1 obyvatele. Tento ukazatel částečně reflektuje ekonomické činnosti na daném území jako je velikost a koncentrace podnikatelských subjektů a ekonomických aktivit.

Graf 10 Daňové příjmy na 1 obyvatele obce Běleč v letech 2013-2018



Zdroj: vlastní zpracování na základě rozpočtů obce a vývoje počtu obyvatel let 2013-2018

Jak již bylo zmíněno v komentáři k tabulce č. 14 zobrazující strukturu daňových příjmů, tento typ příjmů nemají obce z velké části možnost ovlivnit. Obec může ovlivnit výši místních poplatků a poplatku za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů. Částky uvedené v podkapitole o daňových příjmech a místních poplatcích však ukazují, že obec své obyvatele poplatky zatěžuje pouze minimálně. Další možností je navýšení koeficientů pro výpočet daně z nemovitosti. Této možnosti obec nevyužívá.

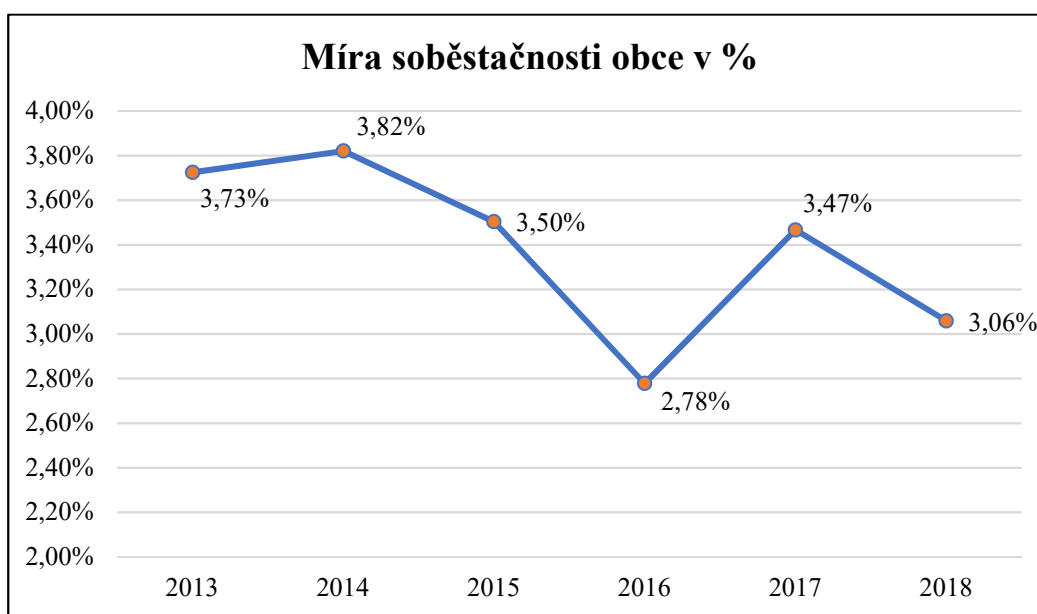
V návaznosti na předchozí ukazatele, týkající se příjmové stránky rozpočtu z hlediska vlastních a daňových příjmů, lze vypočítat **ukazatel míry soběstačnosti** obce. Tento ukazatel informuje o tom, kolik procent z celkových příjmů obce tvoří příjmy z vlastní činnosti. Vlastní příjmy jsou získány očištěním celkových příjmů od příjmů daňových, dotací a úvěrů. Vstupní data pro výpočet ukazatele a jeho výpočet obsahuje tabulka č. 26. Data z této tabulky byly následně převedeny do grafu č. 11.

Tabulka 26 Ukazatel míry soběstačnosti obce Běleč v letech 2013-2018

Ukazatel / rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Příjmy z vlastní činnosti	178 367	199 636	179 662	182 793	195 456	199 282
Příjmy celkem	4 788 236	5 224 699	5 127 090	6 579 165	5 638 552	6 515 917
Míra soběstačnosti	3,73 %	3,82 %	3,50 %	2,78 %	3,47 %	3,06 %

Zdroj: vlastní zpracování na základě rozpočtů obce v letech 2013-2018

Graf 11 Míra soběstačnosti obce Běleč v letech 2013-2018

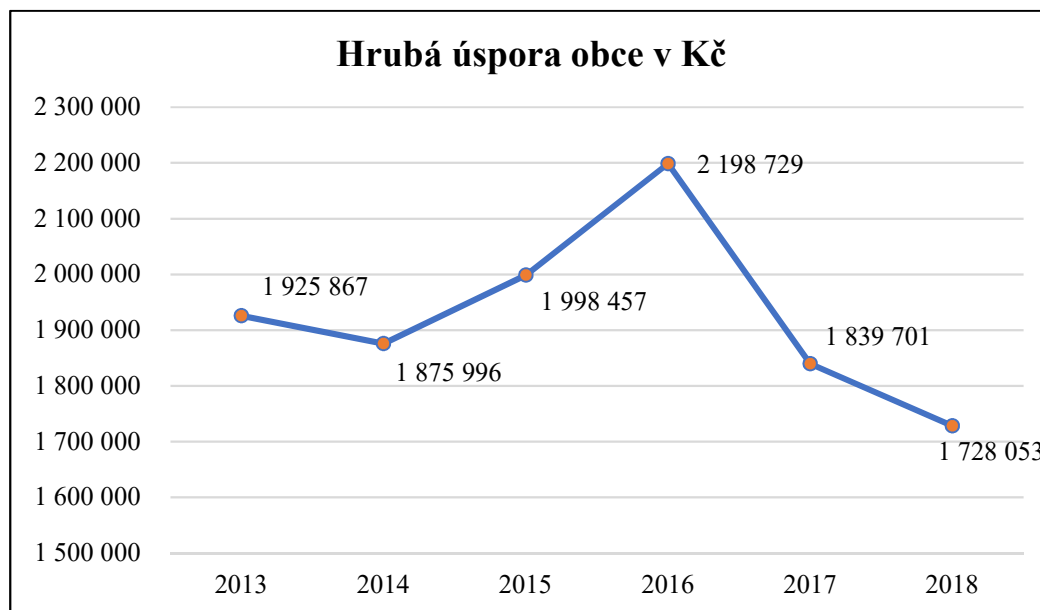


Zdroj: vlastní zpracování na základě rozpočtů obce v letech 2013-2018 a tabulky č. 26

Z grafu je patrné, že míra soběstačnosti obce se ve sledovaném období pohybovala přes 3 % s výjimkou roku 2016, kdy dosahovala hodnoty 2,78 %. Tento pokles nebyl zapříčiněn příjmy z vlastní činnosti (ty mají za sledované období po celou dobu rostoucí charakter), ale vyššími celkovými příjmy v daném roce.

Hrubá úspora je ukazatelem informujícím o úspoře, která zbyde, pokud se odečtou běžné výdaje od celkových výdajů rozpočtu. Hrubá úspora obce je zachycena v následujícím grafu.

Graf 12 Hrubá úspora obce Běleč v období 2013-2018

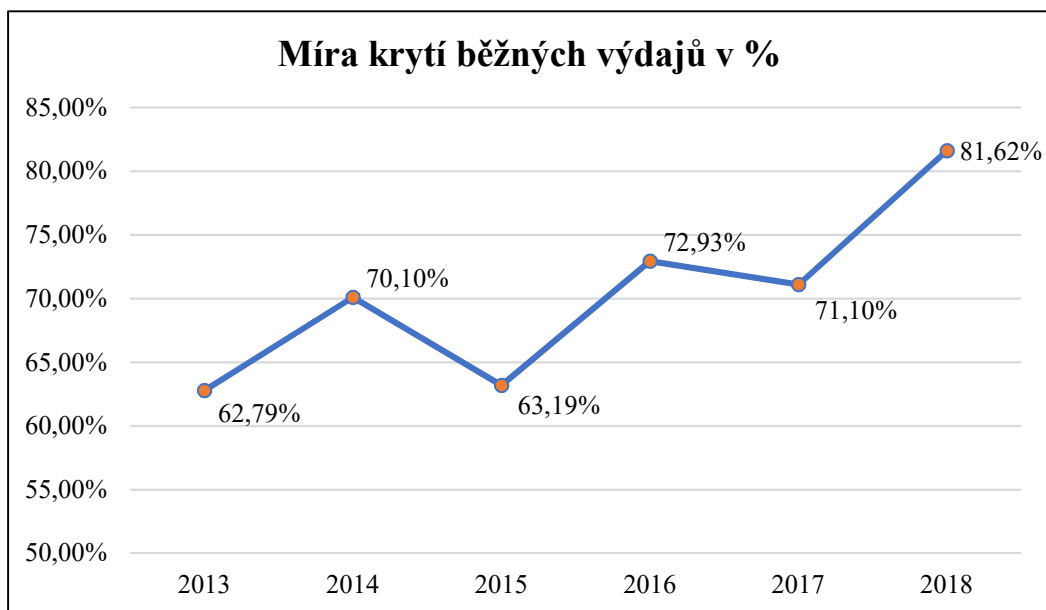


Zdroj: vlastní zpracování na základě rozpočtů obce v letech 2013-2018

V grafu jsou uvedeny částky úspory v průběhu sledovaných let. Tyto částky, které obci zbydou po uhrazení všech běžných opakujících se výdajů, mohou být použity na financování výdajů investičních. Od roku 2014 až do roku 2016 měla hrubá úspora obce rostoucí tendenci. V roce 2016 dosáhla svého maxima – 2 198 729 Kč. Poté došlo v roce 2017 k prudkému poklesu o 359 028 Kč (o 16,33 %). Úspora byla nižší i v roce 2018, oproti roku 2017 klesla o 111 648 Kč (o 6,07 %).

Ukazatelem, který se zabývá výdajovou stranou rozpočtu, je **míra krytí běžných výdajů**. Tento ukazatel stanovuje, jakým podílem dokáže obec financovat běžné výdaje prostřednictvím běžně se opakujících příjmů bez použití cizích prostředků.

Graf 13 Míra krytí běžných výdajů obce Běleč v letech 2013-2018

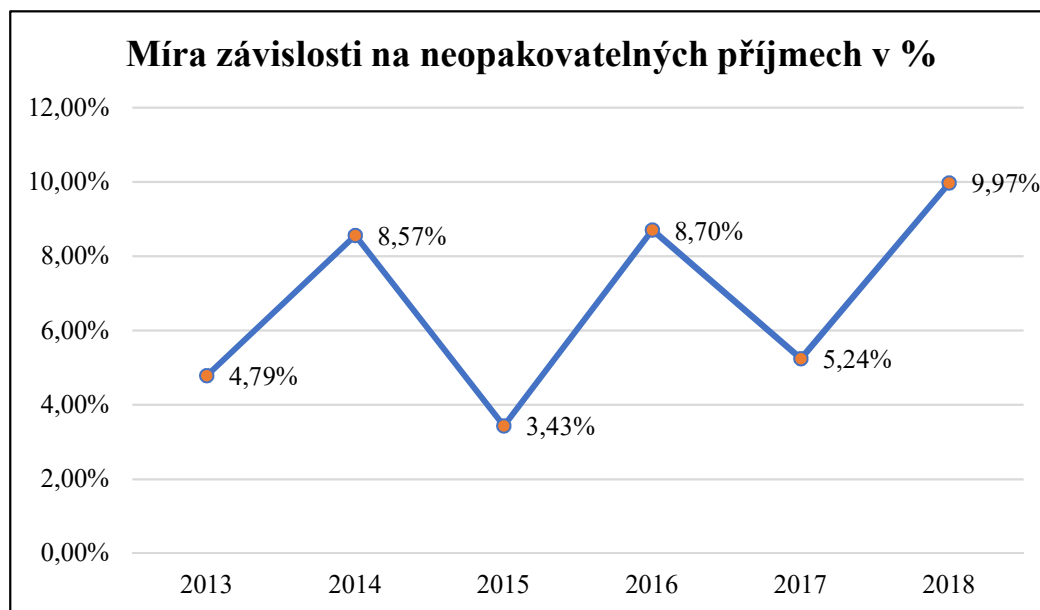


Zdroj: vlastní zpracování na základě rozpočtů obce v letech 2013-2018

Z grafu je patrné, že vývoj míry krytí běžných výdajů má navzdory mírným propadům v letech 2015 a 2017 rostoucí tendenci, a tudíž je tento ukazatel pro obec stále méně příznivý. Zatímco v roce 2013 připadlo na pokrytí běžných výdajů 62,79 % běžně se opakujících příjmů v následujících letech toto procento stále stoupalo. V roce 2018 činil podíl výdajů na běžných příjmech 81,62 %, takže po zaplacení veškerých výdajů obci zbývalo pouze 18,38 % běžně se opakujících příjmů na další hospodaření. Obecně lze říci, že obec Běleč je ve všech sledovaných obdobích schopna financovat své běžné výdaje prostřednictvím běžně se opakujících příjmů bez potřeby cizích prostředků, ale výdaje zaujímají stále větší podíl na příjmech, ze kterých jsou financovány.

Dalším ukazatelem řešící závislost dvou základních indikátorů je ukazatel **míry závislosti na neopakovatelných příjmech**. Neopakovatelné příjmy představují v rozpočtu příjmy ostatní, kapitálové příjmy a investiční dotace.

Graf 14 Míra závislosti obecního rozpočtu na neopakovatelných příjmech v období let 2013-2018

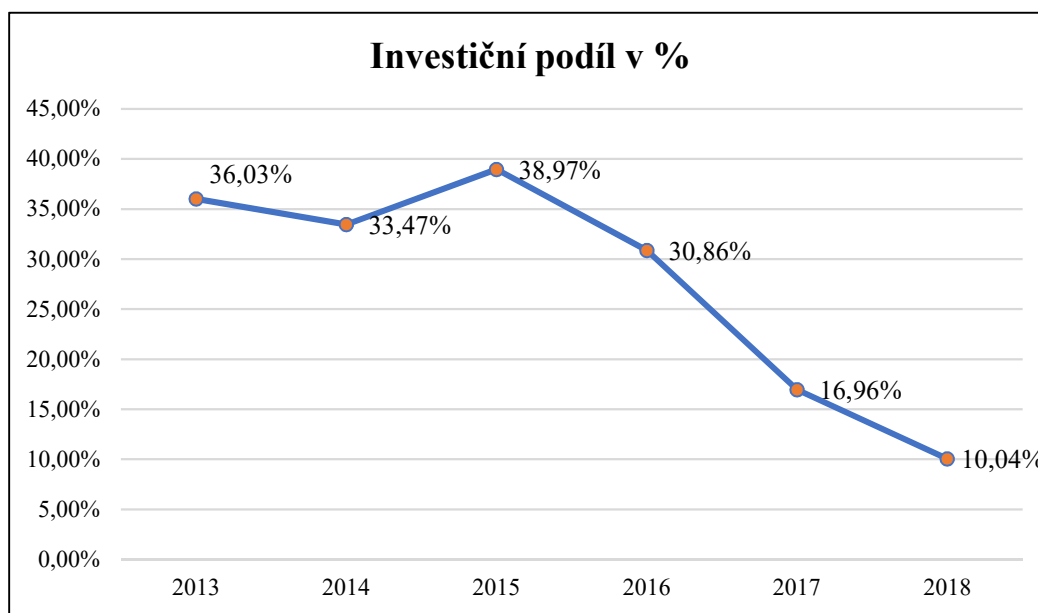


Zdroj: vlastní zpracování na základě rozpočtů obce v letech 2013-2018

Z grafu č. 14 je patrné, že míra závislosti obecního rozpočtu na neopakujících se příjmech v podobě investičních dotací a kapitálových příjmů se pohybuje v rozmezí hodnot od 3 % do necelých 10 %, což značí nízkou míru závislosti na tomto typu příjmů. V letech 2014, 2016 a 2018 je toto procento vždy vyšší oproti rokům ostatním z toho důvodu, že v těchto letech byly do rozpočtů přijaty kapitálové příjmy v podobě investičních dotací.

Ukazatel **investičního podílu** sleduje podíl investičních výdajů na celkových výdajích obce. Tento ukazatel vypovídá o schopnosti reprodukce a rozvoje majetku obce a taky o rychlosti tohoto rozvoje.

Graf 15 Investiční podíl obce Běleč v letech 2013-2018



Zdroj: vlastní zpracování na základě rozpočtů obce v letech 2013-2018

Z hodnot na grafu je patrné, že v letech 2013 až 2015 byl tento podíl na úrovni 30 %. V následujících letech došlo k výraznému poklesu o 14,17 % a v roce 2018 tento podíl činil pouze 10,04 %. Příčinnou tohoto vývoje je skutečnost, že v letech 2013–2015 se realizovaly investiční výdaje na obecní kanalizaci, která byla v roce 2017 dokončena a splacena. V roce 2018 nastal investiční útlum, kdy se realizovaly pouze menší projekty v oblasti infrastruktury.

Majetkové indikátory

Majetek obce je jedním ze základních znaků fungování územní samosprávy a její nezávislosti. Prostřednictvím majetku zajišťuje obec své potřeby a poskytuje služby pro obyvatele. Následující tabulka č. 27 zachycuje stav obecního majetku ve sledovaném období let 2013-2018.

Tabulka 27 Aktiva obce Běleč v období let 2013-2018 v Kč

Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Stálá aktiva	11 720 553	11 793 237	12 014 264	12 405 678	11 950 861	12 044 576
Dlouhodobý nehmotný majetek	98 511	113 142	272 973	287 241	249 508	224 134
Dlouhodobý hmotný majetek	10 624 042	10 502 095	10 563 291	10 960 437	10 543 353	10 822 442
Dlouhodobý finanční majetek	998 000	998 000	998 000	998 000	998 000	998 000
Dlouhodobé pohledávky	0	180 000	180 000	160 000	160 000	0
Oběžná aktiva	847 689	983 717	926 981	1 109 493	2 190 838	3 456 403
Zásoby	692	0	4 587	2 796	5 373	2 577
Krátkodobé pohledávky	384 595	272 143	244 406	197 172	195 610	214 622
Krátkodobý finanční majetek	462 402	711 574	677 988	909 525	1 989 855	3 239 204
Aktiva celkem	12 568 242	12 776 954	12 941 245	13 515 171	14 141 699	15 500 979

Zdroj: vlastní zpracování na základě Monitor, 2020

Z tabulky je zřejmé, že celková hodnota aktiv obce se v průběhu sledovaného období neustále zvyšovala. K nárůstům docházelo ve třídě stálých i oběžných aktiv. Nejvýznamnější položku stálých aktiv tvoří dlouhodobý hmotný majetek. Jedná se o pozemky a budovy ve vlastnictví obce. V kategorii oběžných aktiv tvoří největší položku krátkodobý finanční majetek v podobě peněžních prostředků v pokladně a na běžných účtech obce. Zatímco ve všech položkách dlouhodobého majetku docházelo v průběhu let ke zvyšování hodnot, v kategorii dlouhodobých pohledávek se hodnota neustále snižovala až k úplnému vypořádání v roce 2018. Položky v rámci oběžného majetku měly rostoucí vývoj až na položku krátkodobých pohledávek, které měly od roku 2013 až do roku 2017 klesající charakter a v posledním sledovaném období roku 2018 se zvýšily.

Pro stanovení indikátorů finanční a majetkové analýzy jsou v oblasti majetku klíčové ukazatele uvedené v následující tabulce č. 28.

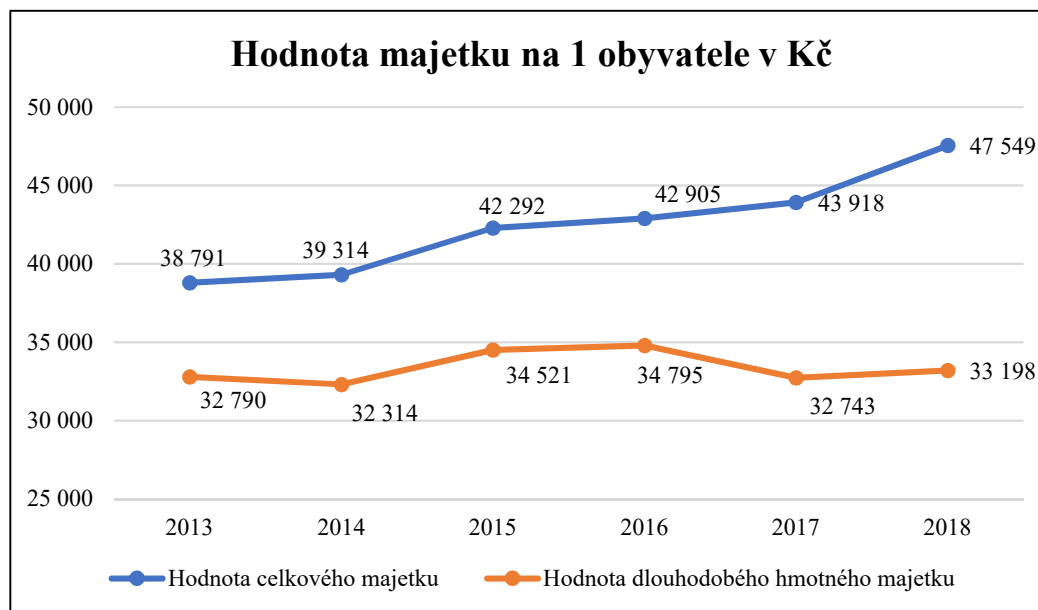
Tabulka 28 Základní ukazatele majetku obce Běleč v Kč

Ukazatel / rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Majetek celkem (aktiva stálá a oběžná)	12 568 242	12 776 954	12 941 245	13 515 171	14 141 699	15 500 979
Pozemky	1 125 229	1 121 621	1 444 727	1 465 328	1 484 569	1 491 934
Stavby	9 127 020	8 979 795	8 739 475	8 941 242	8 678 618	8 977 832
Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	217 750	217 750	217 750	217 750	217 750	217 750
Dlouhodobý hmotný majetek celkem	10 624 042	10 502 095	10 563 291	10 960 437	10 543 353	10 822 442

Zdroj: vlastní zpracování na základě Toth, 2019

Nejzákladnějším indikátorem v majetkové oblasti analýzy FAMA je **hodnota majetku na 1 obyvatele**, který slouží pro stanovení úrovně majetkové vybavenosti obce. Přepočet na jednoho obyvatele slouží k porovnatelnosti hodnoty s ostatními obcemi.

Graf 16 Hodnota majetku obce Běleč na 1 obyvatele v období let 2013-2018 v Kč

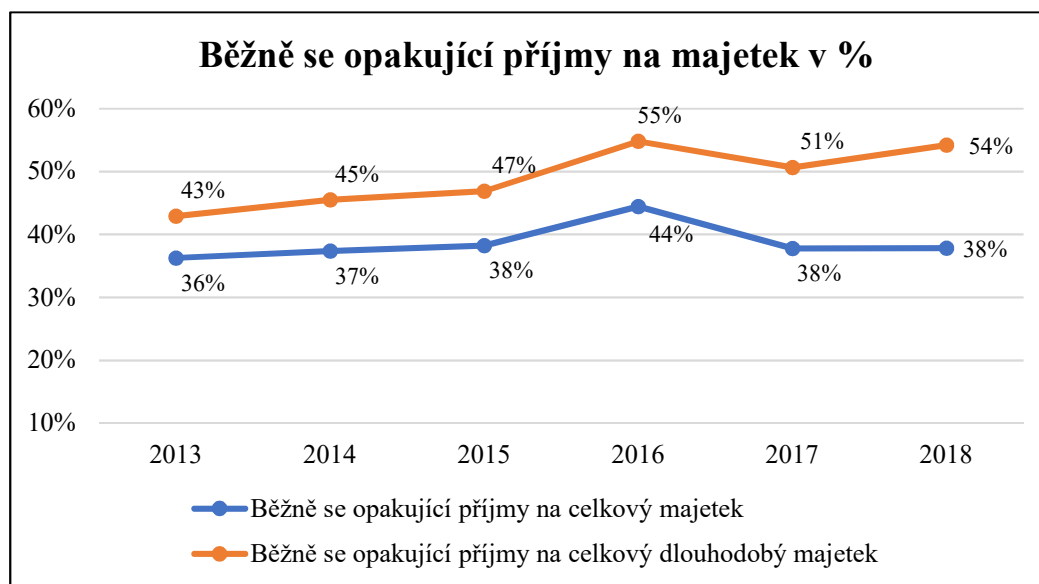


Zdroj: vlastní zpracování na základě rozpočtů a rozvah obce v letech 2013-2018

Z grafu č. 16 je patrné, že hodnota celkového majetku připadajícího na 1 obyvatele obce má rostoucí charakter. Největší nárůst byl zaznamenán v roce 2015, kdy se hodnota zvýšila o 2 978 Kč (o 7,57 %) oproti roku 2014. Tento nejmarkantnější výkyv nebyl způsoben žádným velkým výkyvem ve vývoji hodnoty majetku obce, ale snížením počtu obyvatel v roce 2015 oproti roku 2014. Ukazatel hodnoty dlouhodobého hmotného majetku na 1 obyvatele obce již tak pravidelný vývoj neměl. V roce 2014 došlo k mírnému poklesu

oproti roku 2013. Poté v letech 2014 až 2016 měl rostoucí charakter. V roce 2016 dosáhl svého maxima v hodnotě 34 795 Kč. Poté v roce 2017 opět mírně poklesl. Ze srovnání obou křivek v grafu vyplývá, že hodnota dlouhodobého hmotného majetku sama o sobě neměla velký podíl na rostoucím vývoji hodnoty celkového majetku.

Graf 17 Běžně se opakující příjmy na majetek obce v období let 2013-2018



Zdroj: vlastní zpracování na základě rozpočtů a rozvah obce v letech 2013-2018

Dluhová služba

Dluhová služba je důležitým ukazatelem informujícím o stavu financí v obci a jejich budoucím vývoji. V rámci tohoto ukazatele se sleduje rozsah úvěrů a jejich splácení a také výše úroků z těchto úvěrů a schopnost jejich splácení. Pro obec Běleč byl dle metodiky Ministerstva financí ČR vypočítán ukazatel dluhové služby v následující tabulce.

Tabulka 29 Ukazatel dluhové služby obce Běleč v období let 2013-2018 v Kč

č. řádku	Položka / rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018
1	Daňové příjmy	3 987 857	4 174 796	4 309 370	4 708 389	4 905 301	5 478 707
2	Nedaňové příjmy	339 966	331 892	303 880	284 158	282 214	522 950
3	Přijaté dotace – finanční vztah	60 000	59 700	58 800	59 500	59 000	63 900
4	Dluhová základna	4 387 823	4 566 388	4 672 050	5 052 047	5 246 515	6 065 557
5	Úroky	0	0	0	0	0	0
6	Splátky jistin a dluhopisů	0	0	0	0	0	0
7	Splátky leasingu	0	0	0	0	0	0
8	Dluhová služba	0	0	0	0	0	0
9	Ukazatel dluhové služby	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %

Zdroj: vlastní zpracování na základě rozpočtů a rozvah obce v letech 2013-2018

Tabulka s výpočtem ukazatele dluhové služby vykazuje ve všech sledovaných obdobích hodnotu 0 %. Důvodem této skutečnosti je, že obec ve sledovaném období let 2013-2018 nečerpala žádné úvěry ani nevyužívala leasingu. Tento ukazatel dluhové služby obcí je však již zastaralým nástrojem, který se využíval na základě usnesení vlády 346/2004 o regulaci zadluženosti obcí pomocí dluhové služby. Dle usnesení vlády 722/2012 o monitoringu hospodaření obcí se využívá ukazatel celkové zadluženosti a celkové likvidity. Likvidita bude počítána v rámci další podkapitoly. Výpočet celkové zadluženosti obce obsahuje následující tabulka.

Tabulka 30 Ukazatel celkové zadluženosti obce Běleč v období let 2013-2018

Ukazatel / rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Celkové cizí zdroje	358 071	382 815	323 077	284 700	315 733	390 091
Celková aktiva	12 568 242	12 776 954	12 941 245	13 515 171	14 141 699	15 500 979
Ukazatel celkové zadluženosti	2,85 %	3,00 %	2,50 %	2,11 %	2,23 %	2,52 %

Zdroj: vlastní zpracování na základě rozpočtů a rozvah obce v letech 2013-2018

Z tabulky č. 30 je patrné, že ukazatel celkové zadluženosti obce se ve sledovaných obdobích pohybuje v rozmezí od 2 % do 3 %. Obec je považována za problematickou v oblasti zadlužování, pokud ukazatel překročí stanovenou hodnotu 25 % (Blažková, 2014). Obec Běleč se tak řadí do skupiny obcí, kterým se daří dlouhodobě hospodařit bez dluhů.

4.6 Finanční analýza obce Běleč

Ukazatele autarkie

Ukazatele autarkie jsou typickým ukazatelem pro municipální firmu a odráží míru její soběstačnosti z hlediska pokrytí nákladů z hlavní činnosti výnosy z hlavní činnosti nebo pokrytí výdajů příjmy. Následující tabulka obsahuje data pro výpočet obou typů ukazatelů autarkie.

Tabulka 31 Vstupní data pro výpočet ukazatelů autarkie v Kč

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Výnosy celkem	4 967 176	5 459 072	5 226 575	5 672 189	5 898 929	6 127 336
Náklady celkem	4 742 381	5 229 965	4 969 405	5 565 335	5 075 364	5 111 003
Neinvestiční (provozní) příjmy	4 558 887	4 777 194	4 950 982	6 006 505	5 342 844	5 866 049
Neinvestiční (provozní) výdaje	2 862 369	3 348 703	3 128 633	4 380 436	3 798 851	4 787 864

Zdroj: vlastní zpracování na základě rozpočtů a výsledovky obce v letech 2013-2018

Následující tabulka obsahuje výpočet ukazatelů autarkie, konkrétně autarkie z hlavní činnosti na bázi výnosů a nákladů a celkové autarkie na příjmové a výdajové bázi (zahrnutý jsou pouze neinvestiční příjmy a výdaje).

Tabulka 32 Ukazatele autarkie obce Běleč v letech 2013-2018

Ukazatel / rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Autarkie hlavní činnosti na bázi výnosů a nákladů	104,7 %	104,4 %	105,2 %	101,9 %	116,2 %	119,9 %
Celková autarkie na příjmové a výdajové bázi	159,3 %	142,7 %	158,2 %	137,1 %	140,6 %	122,5 %

Zdroj: vlastní zpracování na základě tabulky č. 31

Ukazatel autarkie z hlavní činnosti na bázi výnosů a nákladů vypovídá o míře soběstačnosti obce z hlediska pokrytí svých nákladů hlavní činnosti z dosažených výnosů z hlavní činnosti v procentuálním vyjádření. Obec vedle své hlavní činnosti může provozovat ještě činnost hospodářskou, ale Běleč tak nečiní. Dle Kraftové je doporučená hodnota tohoto ukazatele 100 % (Kraftová, 2002, s. 103). Vypočítané hodnoty obce se pohybují ve všech sledovaných obdobích přes 100 %. V letech 2013-2016 v řádu jednotek a v letech 2017-2018 v řádu desítek procent přes stanovenou hodnotu 100 %. Z těchto hodnot vyplývá, že obec nemá problémy s pokrytím nákladů výnosy. Naopak, výnosy značně převyšují náklady a je třeba

zvážit, jak přebytek prostředků využít. Ukazatel celkové autarkie na příjmové a výdajové bázi je očištěn od vlivu účetních principů na rozdíl od předchozího ukazatele. Ukazatel stanovuje, zda obec generuje příjmy v takové míře, aby byly schopny pokrýt výdaje. Doporučená hodnota je stejně jako u předchozího ukazatele 100 %. Z tabulky č. 32 je zřejmé, že obec výrazně přesahuje tuto doporučenou hodnotu ve všech sledovaných obdobích. V roce 2013 dosáhla hodnota ukazatele 159,3 % poté docházelo k mírnému poklesu a nejnižší hodnota byla v roce 2018 122,5 %. V tomto případě, kdy hodnota ukazatele výrazně převyšuje 100 % je vhodné korigovat cash-flow k vyššímu zhodnocení dočasně volných prostředků.

Ukazatele likvidity

Likvidita představuje schopnost obce hradit své krátkodobé závazky. Ukazatele likvidity rozlišují tři různé úrovně, dle stupně likvidnosti majetkových složek v čitateli, a to likviditu běžnou, pohotovou a okamžitou. Data pro výpočet všech 3 druhů ukazatele likvidity jsou uvedena v následující tabulce.

Tabulka 33 Vstupní data pro výpočet ukazatelů likvidity v Kč

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Oběžná aktiva	847 689	983 717	926 981	1 109 493	2 190 838	3 456 403
Krátkodobé pohledávky	384 595	272 623	244 686	198 392	196 790	215 722
Krátkodobý finanční majetek	462 402	711 574	677 988	909 525	1 989 855	3 239 204
Peněžní prostředky	462 402	711 574	677 988	909 525	1 989 855	3 239 204
Krátkodobé závazky	358 071	382 815	323 077	284 700	315 733	390 091

Zdroj: vlastní zpracování na základě rozvah obce v letech 2013-2018

Z tabulky vstupních dat je patrné, že souhrnná rozvahová položka Krátkodobý finanční majetek obsahuje pouze položku peněžních prostředků v podobě základního běžného účtu územně samosprávních celků. Na základě těchto vstupních dat jsou v následující tabulce vypočteny jednotlivé ukazatele likvidity.

Tabulka 34 Ukazatele likvidity obce Běleč v období let 2013-2018

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Doporučené hodnoty*
Běžná likvidita (L3)	2,37	2,57	2,87	3,90	6,94	8,86	1,5 - 2,5
Pohotová likvidita (L2)	2,37	2,57	2,86	3,89	6,93	8,86	1 - 1,5
Hotovostní likvidita (L1)	1,29	1,86	2,10	3,19	6,30	8,30	0,2 - 0,5

Zdroj: vlastní zpracování na základě tabulky č. 33

* doporučené hodnoty na základě Knápková, 2017

Ukazatel běžné likvidity (L3) udává, kolikrát jsou krátkodobé závazky pokryty oběžnými aktivy obce. V letech 2013-2015 oběžná aktiva pokryla krátkodobé závazky přibližně 2krát, v roce 2016 3,89krát a v letech 2017 a 2018 byl tento ukazatel stále vyšší. V roce 2018 by tak krátkodobé závazky mohly být z oběžných aktiv uhrazeny 8,86krát. Při porovnání s doporučenými hodnotami dle tabulky č. 34 se do tohoto intervalu ukazatel vešel pouze v roce 2013. Ukazatel pohotové likvidity (L2) vypovídá o krátkodobé finanční stabilitě firmy. Udává kolikrát jsou krátkodobé závazky uhrazeny prostřednictvím krátkodobých pohledávek, krátkodobého finančního majetku a peněžních prostředků. Hodnoty tohoto ukazatele vykazuje obec nadprůměrné oproti doporučené hodnotě. Poslední ukazatel hotovostní likvidity (L1) charakterizuje okamžitou možnost krytí krátkodobých závazků z krátkodobého finančního majetku a peněžních prostředků. Ukazatel opět ve všech sledovaných obdobích vykazuje nadprůměrné hodnoty a jeho hodnota v průběhu sledovaného období neustále stoupá. Obecně z ukazatelů likvidity vyplývá, že obec je schopna vypořádat své krátkodobé závazky. Postupné navyšování hodnot všech ukazatelů likvidity je způsobeno neustále se zvyšujícím držením peněžních prostředků na běžném účtu obce.

Ukazatele aktivity

Ukazatel aktivity pro obec představují spíše doplňkové ukazatele informující o řízení a zhodnocování jednotlivých forem majetku. Následující tabulka obsahuje data pro výpočet jednotlivých ukazatelů aktivity obce.

Tabulka 35 Vstupní data pro výpočet ukazatelů aktivity v Kč

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Výnosy celkem	4 967 176	5 459 072	5 226 575	5 672 189	5 898 929	6 127 336
Výnosy z činnosti	514 813	474 221	351 534	386 642	493 563	308 090
Pasiva (VK a CK)	12 568 242	12 776 954	12 941 245	13 515 171	14 141 698	15 500 979
Stálá aktiva celkem	12 568 242	12 776 954	12 941 245	13 515 171	14 141 699	15 500 979

Zdroj: vlastní zpracování na základě rozvahy a výsledovky obce v letech 2013-2018

Následující tabulka obsahuje výpočet ukazatelů aktivity, konkrétně ukazatele obratu kapitálu a obratu aktiv.

Tabulka 36 Ukazatele aktivity obce Běleč v období let 2013-2018

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Obrat kapitálu	0,40	0,43	0,40	0,42	0,42	0,40
Obrat aktiv	0,04	0,04	0,03	0,03	0,03	0,02

Zdroj: vlastní zpracování na základě tabulky č. 35

Ukazatel obratu kapitálu informuje o tom, kolikrát se vložený kapitál vrátí do fungování obce skrze výnosy. Výnosy v tomto případě zahrnují výnosy z hlavní činnosti, dotace i poplatky. Obec by se měla snažit o maximalizaci tohoto ukazatele. Z tabulky je ale patrné, že kapitál se skrze výnosy nevrátí ani 1krát. Kapitálové zdroje tudíž nejsou obcí využívány zcela efektivně. Ukazatel obratu aktiv má dle Kraftové (2002) dosahovat minimálně hodnoty 1, ale musí se brát ohled na příslušnost subjektu k odvětví a sektoru. Výsledky ukazatele obratu aktiv jsou obdobné jako u předchozího ukazatele a hluboko pod doporučovanou hodnotou. Z toho plyne, že ani majetek obce není využíván efektivně.

Ukazatele financování

Vstupní data pro výpočet sledovaných ukazatelů financování jsou zachycena v následující tabulce.

Tabulka 37 Vstupní data pro výpočet ukazatelů financování v Kč

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Vlastní kapitál	12 210 171	12 394 139	12 618 168	13 230 471	13 825 965	15 110 887
Cizí kapitál	358 071	382 815	323 077	284 700	315 733	390 091
Celkový kapitál	12 568 242	12 776 954	12 941 245	13 515 171	14 141 698	15 500 978

Zdroj: vlastní zpracování na základě rozvahy obce v letech 2013-2018

Pro zhodnocení financování obce byly vypočítány ukazatele míry finanční nezávislosti, míry věřitelského rizika a síla finanční páky. Hodnoty ukazatelů jsou vyčísleny v následující tabulce.

Tabulka 38 Ukazatele financování obce Běleč v období let 2013-2018

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Míra finanční nezávislosti	97,15 %	97,00 %	97,50 %	97,89 %	97,77 %	97,48 %
Míra věřitelského rizika	3 %	3 %	2 %	2 %	2 %	3 %
Síla finanční páky	1,03	1,03	1,03	1,02	1,02	1,03

Zdroj: vlastní zpracování na základě tabulky č. 37

Ukazatel míry finanční nezávislosti je indikátorem stability obce. Doporučená hodnota pro municipální firmy se uvádí nad 70 % (Kraftová, 2002). Běleč má ve sledovaných obdobích tuto hodnotu stabilně v hodnotách okolo 97 %, což indikuje vysoký podíl vlastního kapitálu na celkovém kapitálu obce a jisté finanční nezávislosti na cizích kapitálových zdrojích. Ukazatel věřitelského rizika stanovuje míru účasti cizího kapitálu na finančních zdrojích. Obec ve sledovaném období vykazuje hodnoty 3 % a 2 %, což lze považovat za velmi nízké riziko.

4.7 Investiční projekty obce

Investiční zejména stavební projekty, které obec realizovala v průběhu let 2013-2018 jsou uvedeny v následující tabulce. Dále jsou uvedeny projekty, které obec plánuje realizovat v následujících letech.

Tabulka 39 Stavební projekty obce

Rok	Stavební projekt	Částka v Kč
2014	Zrestaurování sochy sv. Jana Nepomuckého	83 000
2016	Výměna střechy kulturního domu I. etapa	365 094
2018	Výstavba nového chodníku ul. Dukelská	315 000
2019	Přestavba dětského dopravního hřiště	986 605
2020	Výměna střechy kulturního domu II. etapa	624 500 *
2020 + roky následující	Výstavba obecního vodovodu	neodhadnuto

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů obce

*odhadovaná částka

Od roku 2013 do roku 2016 byl obecní rozpočet významně zatížen splátkami kanalizace, které byly převáděny Svazku obcí mikroregionu Bratronicko. V tomto období se prováděly pouze menší investice s hodnotou v řádech stovek tisíc Kč a zejména s využitím dotačních titulů od nejrůznějších institucí. V roce 2014 bylo provedeno zrestaurování sochy sv. Jana Nepomuckého u památných obecních lip uhrazené z dotace ministerstva kultury. Poté proběhla I. etapa rekonstrukce střechy kulturního domu spolufinancovaná Krajským úřadem Středočeského kraje. Následná výstavba nového chodníku byla uhrazena z dotačního titulu též od krajského úřadu. V roce 2019 byla naplánována přestavba dětského dopravního hřiště, která měla být z velké části uhrazena dotačním titulem. Dotační titul nakonec obci nebyl přidělen a obec investici uhradila ze svého rozpočtu. Na rok 2020 obec plánuje dokončit II. etapu rekonstrukce střechy kulturního domu a začít s projektem vybudování vodovodu v obci.

5 Výsledky a diskuse

Ke zhodnocení celkového hospodaření obce Běleč bylo zapotřebí stanovení dílčích cílů a kroků, které k celkovému zhodnocení povedou.

Prvním dílčím cílem bylo vymezení teoretických východisek potřebných pro zmapování problematiky hospodaření s obecním rozpočtem. Na základě nastudování odborné literatury a dalších dostupných zdrojů byly vymezeny pojmy obec, rozpočet, jeho příjmy a výdaje, finanční a majetková analýza a poměrové ukazatele klasické finanční analýzy.

V podkapitole 4.1. praktické části práce byla charakterizována obec Běleč z geografického a sociodemografického hlediska. Obec Běleč se nachází ve Středočeském kraji v CHKO Křivoklátsko přibližně 30 km od hl. města Prahy. Svým katastrálním územím 1847,44 ha a s 326 obyvateli k roku 2018 se řadí k menším obcím. Obec je členem Svazku obcí mikroregionu Bratronicko.

Dalším dílčím cílem bylo základní zhodnocení rozpočtového hospodaření obce v letech 2013-2018. Toto zhodnocení bylo provedeno v rámci podkapitoly 4.3. Rozpočet byl rozčleněn na rozpočet běžný a kapitálový. V běžném i kapitálovém rozpočtu byly zhodnoceny rozpočtové příjmy i výdaje. V běžném rozpočtu byly příjmy sledovány jako celek a poté i v členění na příjmy daňové, nedaňové a neinvestiční transfery.

Celkové běžné příjmy obce měly ve sledovaném období rostoucí trend vývoje. V roce 2013 dosahovala částka 4 720 485 Kč, v roce 2018 to bylo již 6 189 717 Kč. Daňové příjmy obce mají největší podíl na celkových rozpočtových příjmech obce. V roce 2018 to bylo 88,51 % a v ostatních letech se hodnota podílu daňových příjmů na celkových příjmech pohybuje v rozmezí od 77,09 % do 90,63 %. Hlavní složku daňových příjmů tvoří daň z přidané hodnoty a daň z příjmů FO a PO. V roce 2018 tvořila daň z přidané hodnoty 46,96 % z celkových daňových příjmů obce. Daň z příjmů FO tvořila v roce 2018 22,27 % z celkové částky daňových příjmů a daň z příjmů PO zaujímal 19,08 %. Ze zjištěných skutečností je patrné, že je obec silně závislá na daňových příjmech, jakožto svém hlavním zdroji financování. Daňové příjmy jsou z velké části pro obec neovlivnitelné, protože podíl pro obce z celostátního výnosu je určován zákonem č. 243/2000 Sb. o rozpočtovém určení daní a upravován příslušnými vyhláškami. Pro každou obec je z takto stanoveného

celku celostátního hrubého výnosu daní vypočítaný její podíl. Tento podíl se pro obec Běleč v průběhu let neustále vyvíjel a měl rostoucí trend. Bělčiči z tohoto celku v roce 2018 náleželo 0,000407 % (Ministerstvo financí České republiky, 2018). Jedinou možností, jak může obec částečně ovlivnit tyto rozpočtové příjmy je to, aby co největší počet obyvatel obce zde měl i své trvalé bydliště. Místní poplatky vybírané obcí tvořily v roce 2018 pouze zanedbatelný podíl na daňových příjmech obce. Je patrné, že obec své obyvatele zatěžuje výší vybíraných místních poplatků pouze minimálně.

Nedaňové příjmy obce představovaly ve sledovaném období malý podíl na celkových příjmech, v roce 2018 to bylo 8,45 % což je zároveň nejvyšší podíl za celé sledované období. Největší podíl na nedaňových příjmech obce tvořily příjmy z vlastní činnosti, ostatní nedaňové příjmy a příjmy z pronájmu majetku. Mezi příjmy z vlastní činnosti, které tvoří podstatnou část, se řadí zejména úhrady za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů. Obec tyto úhrady vybírá méně tradičně na základě smlouvy a formou služby, proto tyto příjmy spadají do nedaňové kategorie příjmů. Příjmy z pronájmu obci plynou z pronájmu kulturního domu. Poslední část běžných rozpočtových příjmů tvoří neinvestiční dotace, které obec primárně získává z úřadu práce, státního rozpočtu v rámci souhrnného dotačního vztahu a Všeobecné pokladní správy. Neinvestiční transfery měly ve sledovaném období proměnlivý podíl na celkových běžných příjmech obce, v roce 2013 to bylo 8,31 % zatímco v roce 2018 pouze 3,03 %.

Výdaje běžného rozpočtu obce Běleč měly ve sledovaném období let 2013-2018 rostoucí trend vývoje, jako tomu bylo u příjmové stránky. V roce 2013 dosahovaly běžné výdaje částky 2 862 369 Kč, na konci sledovaného období v roce 2018 výdaje dosahovaly částky 4 787 864 Kč. Běžné výdaje rozpočtu jsou mnohem širší záběr než běžné příjmy. Největší část z výdajů stabilně připadala na činnost místní správy a zastupitelstva obce. Dále tvoří velkou kategorii komunální služby a územní rozvoj, kam patří péče o vzhled obce a platy obecních pracovníků s činností spojené. Mezi markantní výdaje patří také výdaje na vzdělávání, kam spadají zejména náklady na provoz místní mateřské školy.

Z analýzy hospodaření běžného rozpočtu vyplynulo, že obec měla v období let 2013-2018 na konci rozpočtového období vždy kladné saldo, tudíž hospodařila s přebytkem a nebylo nutné financovat chod obce z cizích prostředků.

Kapitálové příjmy rozpočtu plynuly obci za sledovaná období každoročně z prodeje pozemků. V roce 2015 obec inkasovala příjmy z prodeje dlouhodobého hmotného majetku.

Obec ve sledovaném období inkasovala 3 investiční transfery v celkové hodnotě 760 074 Kč. Díky dotacím obec mohla provést údržby stávajícího majetku – opravu střechy kulturního domu, zrestaurování památné sochy a zároveň vybudovala nový chodník.

Výdaje kapitálového rozpočtu byly vynakládány zejména na vodní hospodářství v souvislosti se splácením kanalizace dobrovolnému svazku obcí. Dále byla vynaložena velká část kapitálových výdajů na komunální služby a územní rozvoj obce.

Podkapitola 4.5 byla věnována dílčímu zpracování finanční a majetkové analýzy obce Běleč na základě projektu GAČR č. 402/031235 pana Ing. Petra Totha. První ukazatele byly zaměřeny na hodnocení celkových rozpočtových příjmů na 1 obyvatele, vlastních příjmů na 1 obyvatele a daňových příjmů na 1 obyvatele. Ukazatel rozpočtových příjmů na 1 obyvatele i ukazatel daňových příjmů na 1 obyvatele měly ve sledovaném období stabilní rostoucí trend vývoje. Ukazatel vlastních příjmů na 1 obyvatele již tak stabilní růst nevykazoval a docházelo v něm k propadům. Výsledky předchozího ukazatele do značné míry reflektuje ukazatel míry soběstačnosti obce, kde se hodnoty pohybovaly v rozmezí od 2,78 % do 3,82 %. Na základě těchto zjištěných hodnot lze konstatovat, že příjmy závislé čistě na aktivitách obce tvoří jen velmi zanedbatelný podíl na příjmech celkových. Obec by se měla do budoucna pokusit o zvyšování příjmů z vlastní činnosti. Ukazatel hrubé úspory informoval o částce, která zbyla po odečtení běžných výdajů od celkových výdajů rozpočtu. Ve všech sledovaných obdobích zbyla obci částka přes 1 milion Kč. Tyto přebytky by mohla využít na financování nových investic. Míra krytí běžných výdajů se ve všech sledovaných obdobích držela pod hodnotou 100 %, tudíž obec je schopna krýt běžné výdaje skrze běžně se opakující příjmy bez využití cizích prostředků. Míra závislosti na neopakovatelných příjmech informuje o závislosti obce na kapitálových příjmech a investičních dotacích. Tato míra se pohybovala v hodnotách od 3,43 % do 9,97 %, což je pro obec pozitivní výsledek. Ukazatel investičního podílu sledující podíl kapitálových výdajů na celkových výdajích obce měl ve sledovaných letech klesající tendenci, což vypovídá o tom, že obci se snižuje schopnost reprodukce a rozvoje majetku a v letech 2015-2018 docházelo k investičnímu útlumu. Poslední ukazatele FAMA se týkaly zhodnocení majetku obce. Ukazatel hodnoty celkového majetku na 1 obyvatele vykazoval ve všech sledovaných obdobích vzrůstající trend vývoje. Ukazatel hodnoty dlouhodobého hmotného majetku měl vzrůstající trend vývoje pouze do roku 2016, poté začalo docházet k poklesu. Tento vývoj poukazuje na to, že u dlouhodobého hmotného majetku docházelo ke zpomalení jeho nárůstu v důsledku

odepisování a poklesu hodnoty kategorie staveb a zároveň docházelo k nárůstu ostatních kategorií majetku obce.

V rámci podkapitoly o finanční a majetkové analýze byla na základě metodiky Ministerstva financí ČR monitorující zadluženost obcí vypočtena dluhová služba. Ukazatel celkové zadluženosti obce Běleč byl ve všech letech v hodnotách okolo 2 %, což je pro obec pozitivní a řadí se tak k obcím, které hospodaří bez dluhů. Obec se do budoucna čerpání úvěru nevyhne z důvodu plánované investice v podobě vybudování vodovodního řadu. Současná hodnota dluhové služby je pro obec příznivá. Poskytovatelé úvěru často tento ukazatel požadují předložit při žádosti obce o jeho čerpání. Ministerstvo financí České republiky stanovilo maximální hodnotu tohoto ukazatele na 30 % (Blažková, 2014). Pokud má obec hodnotu ukazatele dluhové služby nižší, zvyšuje se pravděpodobnost a možnosti získání dotací ze státního rozpočtu a fondů.

V podkapitole 4.6 byly vypočítány vybrané ukazatele finanční analýzy, které jsou vhodné pro zhodnocení hospodaření obce. Vybrané finanční ukazatele vypovídají o stabilním hospodaření obce a dobré finanční situaci.

Byly vypočítány ukazatele autarkie na bázi výnosů a nákladů a na bázi příjmů a výdajů. Oba vykazují ve sledovaných obdobích hodnotu vyšší, než je doporučená hodnota 100 % (Kraftová, 2002, s. 102) . Jelikož ukazatele za všechna sledovaná období vykazovala hodnotu značně vyšší, je to signálem pro obec ke zvážení dočasného zhodnocení volných prostředků. Ukazatele běžné, pohotové a hotovostní likvidity vykazovaly ve sledovaných obdobích zřetelně vyšší hodnoty, než byly hodnoty doporučované. Tento jev byl způsoben držením velkého objemu peněžních prostředků na běžném účtu obce. Pro obec by tudíž nemělo být problematické hradit své krátkodobé závazky. Ze souboru ukazatelů aktivity byl počítán obrat kapitálu a obrat aktiv. Oba ukazatele jsou maximalizačního charakteru s doporučenou hodnotou ukazatele 1 (Knápková, 2017, s. 107) a vypočtené hodnoty pro obec se pohybovaly hluboko pod touto hodnotou, což značí fakt, že by obec měla efektivněji využívat svůj majetek i kapitál. Poslední ukazatele financování sledovaly míru finanční nezávislosti obce a míru věřitelského rizika. Doporučená hodnota dle Kraftové (2002, s. 127) pro ukazatel finanční nezávislosti je nad 70 %. Obec vykazovala ve všech sledovaných obdobích nadprůměrné hodnoty tohoto ukazatele, což značí její finanční stabilitu. Ukazatel

věřitelského rizika se pohyboval stabilně v hodnotách 3 % a 2 %, což vypovídá o nízké míře účasti cizího kapitálu na finančních zdrojích obce.

6 Závěr

Cílem diplomové práce bylo zhodnocení hospodaření obce Běleč prostřednictvím dílčích analýz a na základě zjištěných výsledků navržení doporučení vedoucí ke stabilizaci a zefektivnění hospodaření obce v budoucích letech.

Ze získaných dat na základě provedené analýzy hospodaření s běžným a kapitálovým rozpočtem, finanční a majetkové analýzy obce a klasické finanční analýzy poměrovými ukazateli lze konstatovat, že obec Běleč si ve svém celkovém hospodaření vede dobře a hospodaří v rámci stanovených předpisů. Ve všech sledovaných obdobích obec hospodařila s přebytkem a nebylo nutné chod obce financovat z cizích zdrojů. K dalšímu zefektivnění finanční situace obce může dojít navýšením rozpočtových příjmů a snížením rozpočtových výdajů.

Z analýzy běžných rozpočtových příjmů vyplynulo, že celkové běžné příjmy obce měly ve sledovaném období rostoucí trend vývoje. V roce 2013 dosahovala částka 4 720 485 Kč, v roce 2018 to bylo již 6 189 717 Kč, což představuje nárůst o 31,1 % od počátku sledování. Dále bylo zjištěno, že většinou část rozpočtových příjmů tvoří příjmy daňové dle zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávním celkům a některým státním fondům. V roce 2018 to bylo 88,51 % a v ostatních letech se hodnota podílu daňových příjmů na celkových příjmech pohybuje v rozmezí od 77,09 % do 90,63 %. Tyto příjmy však obec téměř nemůže ovlivnit. Ke zlepšení své finanční situace v oblasti příjmů se může obec zaměřit na úpravu místních poplatků a koeficientů daně z nemovitosti. V otázce zvyšování místních poplatků a koeficientů daně z nemovitosti musí obec brát v potaz dopad na obyvatele obce a možné negativní vnímání tohoto opatření z hlediska zásahu do peněžních prostředků obyvatel. Druhou a efektivnější možností je navýšení nedaňových příjmů obce prostřednictvím vlastní podnikatelské činnosti. Nedaňové příjmy obce představovaly ve sledovaném období pouze malý podíl na celkových příjmech. Hodnoty se pohybovaly od nejnižší hodnoty podílu 4,65 % v roce 2016 až po nejvyšší podíl na celkových příjmech 8,45 % v roce 2018. K zajištění těchto příjmů a tím zvýšení podílu na celkových běžných příjmech rozpočtu by obec mohla využít pronájmu školícího a informačního střediska v prostorách obecního úřadu pro školící účely a k pořádání kurzů. Dále by mohla využít prostory v patře kulturního domu např. jako skladovací prostory pro podnikatele nebo jako pronájem prostoru ke cvičení, pokud by obec chtěla ponechat tento

prostor pro občanské využití (viz příloha V). Z analýzy kapitálových příjmů bylo patrné, že tyto příjmy plynuly výhradně z prodeje pozemků. Tato činnost je bezpochyby také cestou ke zvyšování rozpočtových příjmů, ale je to pouze řešení krátkodobého charakteru. Vhodnějším způsobem k zajištění dlouhodobých příjmů obce by byl pronájem těchto pozemků.

Druhou možností, jak zefektivnit hospodaření obce je cestou snížení běžných výdajů. Výdaje běžného rozpočtu obce Běleč měly ve sledovaném období rostoucí trend vývoje, jako tomu bylo u příjmové stránky. V roce 2013 dosahovaly běžné výdaje částky 2 862 369 Kč, na konci sledovaného období v roce 2018 výdaje dosahovaly částky 4 787 864 Kč, což představuje nárůst o 67,3 % od počátku sledování. Dále bylo z analýzy výdajové stránky rozpočtu zjištěno, že největší část tvoří výdaje na činnost místní správy (27,62 % v roce 2018) a zastupitelstva obce (17,61 % v roce 2018), komunální služby a územní rozvoj a sběr a svoz komunálního odpadu (24,23 % v roce 2018) a provoz místní mateřské školy (12,08 % v roce 2018). Ze zjištěných informací o výši výdajů na činnost zastupitelstva obce a počtu jeho členů, je jednou z možností úspory snížení počtu zastupitelů na minimální zákonný možný počet pro danou velikostní kategorii obce, a to na 5 zastupitelů namísto stávajících 7. Úspory lze provést také v rámci činnosti místní správy. Z analýzy běžných rozpočtových výdajů bylo zjištěno, že výdaje na místní správu, které má význam a potenciál snižovat, představují zejména výdaje na spotřebu energií obecního úřadu – zejména za topení a výdaje na nákup materiálu. V problematice vysokých výdajů za spotřebu plynu při vytápění lze spatřovat cestu k úsporám v zakoupení nového úspornějšího kotle a výměně starých oken OÚ za nové, které zamezí únikům tepla z budovy. Dále lze zvážit i provedení zateplení budovy OÚ. Tato investice by přinesla návratnost v podobě zlepšení izolačních vlastností budovy (viz příloha VI). V rámci výdajů za materiál by bylo vhodné se zaměřit na nákup levnějšího materiálu (papír, kancelářské potřeby, drobný dlouhodobý hmotný majetek – zejména kopírky a jejich náplně) a elektronizovat data tak, aby se papírování eliminovalo na minimum a pouze nezbytně nutné.

Vzhledem k výsledkům majetkové analýzy by se měla obec do budoucna zaměřit na investiční záměry, a to především na vybudování vodovodu v obci a dále na rozvoj svého majetku a občanské vybavenosti. Ke zrealizování těchto investičních záměrů a kapitálových výdajů s tím spojených bude pro obec nezbytné využít dotačních titulů a zároveň se připravit na spolufinancování těchto projektů prostřednictvím vlastního rozpočtu nebo za pomoci

úvěru od bankovní instituce. Z tohoto hlediska je pro obec pozitivním ukazatelem její bezdlužnost v rámci ukazatele celkové zadluženosti obcí (ukazatel zadluženosti se ve sledovaných obdobích pohyboval v rozmezí od 2 % do 3 %).

Výstup diplomové práce může být přínosem pro zastupitele obce při jejich hospodaření s obecním rozpočtem.

7 Seznam použitých zdrojů

Knižní zdroje

BALÍK, Stanislav, 2009. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada. Politologie (Grada). ISBN 978-802-4729-084.

HOLEČEK, Jan, 2009. *Obec a její rozvoj v širších souvislostech*. Brno: GaREP. ISBN 978-80-904308-2-2.

ČERNOHORSKÝ, Jiří, 2018. *Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách v roce 2018*. Praha: Svaz měst a obcí České republiky. ISBN 978-809-0684-324.

JACKSON, P.M a C.V BROWN, 2003. *Ekonomie veřejného sektoru*. Praha: Eurolex Bohemia. ISBN 978-808-6432-090.

KNÁPKOVÁ, Adriana, Drahomíra PAVELKOVÁ, Daniel REMEŠ a Karel ŠTEKER, 2017. *Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady*. 3., kompletně aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing. Prosperita firmy. ISBN 978-802-7105-632.

KOPECKÝ, Martin, 2017. *Zákon o obcích: komentář*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-807-5528-629.

KRAFTOVÁ, Ivana, 2002. *Finanční analýza municipální firmy*. V Praze: C.H. Beck. C.H. Beck pro praxi. ISBN 80-717-9778-2.

LORENC, Jiří a Jana KAŠPÁRKOVÁ, 2018. *Rozpočtová skladba a účetnictví 2018 pro územní samosprávné celky*. Polešovice: M LORDY. ISBN 978-802-7037-988.

MARKOVÁ, Hana, 2000. *Finance obcí, měst a krajů*. Praha: Orac. Příručky pro praxi a studium veřejné správy. ISBN 80-861-9923-1.

OCHRANA, František, Jan PAVEL a Leoš VÍTEK, 2010. *Veřejný sektor a veřejné finance: financování nepodnikatelských a podnikatelských aktivit*. Praha: Grada. Expert (Grada). ISBN 978-802-4732-282.

OTRUSINOVÁ, Milana a Dana KUBÍČKOVÁ, 2011. *Finanční hospodaření municipálních účetních jednotek: po novele zákona o účetnictví*. V Praze: C.H. Beck. C.H. Beck pro praxi. ISBN 978-807-4003-424.

PEKOVÁ, Jitka, 2004. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press. ISBN 80-726-1086-4.

PETEROVÁ, Helena, 2008. *Finanční hospodaření územních samosprávných celků a jeho přezkum*. Vyd. 2., dopl. Praha: Institut pro místní správu. Skripta (Institut pro místní správu). ISBN 80-869-7613-6.

PROVAZNÍKOVÁ, Romana, 2007. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. Praha: Grada. Finanční řízení. ISBN 978-802-4720-975.

PROVAZNÍKOVÁ, Romana, 2015. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing. Finance (Grada). ISBN 978-802-4756-080.

PROVAZNÍKOVÁ, Romana a Olga SEDLÁČKOVÁ, 2009. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada. Finance (Grada). ISBN 978-802-4727-899.

RŮČKOVÁ, Petra, 2008. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada. Finanční řízení. ISBN 978-802-4724-812.

STIGLITZ, Joseph E., 1997. *Ekonomie veřejného sektoru*. Praha: Grada. ISBN 80-716-9454-1.

SVOBODOVÁ, Jaroslava, 2010. *Účtová osnova, České účetní standardy pro některé vybrané účetní jednotky ...: ... postupů účtování (pro územní samosprávné celky, dobrovolné svazky obcí, regionální rady regionů soudržnosti, příspěvkové organizace, státní fondy podle rozpočtových pravidel, organizační složky státu, Pozemkový fond ČR)*. Olomouc: ANAG. Účetnictví (ANAG). ISBN 978-807-2638-642.

TOTH, Petr, 1998. *Ekonomika měst a obcí*. Praha: Vysoká škola ekonomická. ISBN 80-707-9693-6.

TOTH, Petr, 2005. *Financování obcí - sociálně ekonomický rozvoj systému: výstup z projektu GAČR 402/03/1235*. Praha: Oeconomica. ISBN 80-245-0957-1.

Odborné časopisy

BAGÁROVÁ GRZYWA, Martina, 2013. Sestavujeme obecní rozpočet. In: *Moderní obec* [online]. Profi Press, s.r.o. [cit. 2019-04-01]. Dostupné z: <https://www.moderniobec.cz/sestavujeme-obecni-rozpocet/>

RUCKÁ, Karla, 2014. Rozpočtové určení daní: Základní východiska a principy. In: *Moderní obec* [online]. Profi Press s. r. o. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: <https://moderniobec.cz/rozpocetove-urceni-dani-zakladni-vychodiska-a-principy/>

SCHNEIDEROVÁ, Ivana, 2013. Obce a odepisování majetku. *Moderní obec* [online]. Profi Press s.r.o. [cit. 2019-06-15]. Dostupné z: <https://www.moderniobec.cz/obce-a-odepisovani-majetku/>

Internetové zdroje

BLAŽKOVÁ, Petra a Ivana KRAFTOVÁ, 2014. *Veřejná správa 2014, sborník příspěvků z vědecké konference: Vztah zadluženosti obcí k jejich ekonomické odolnosti (případ Královéhradeckého kraje)* [online]. Pardubice: Univerzita Pardubice [cit. 2020-03-02]. ISBN 978-80-7395-828-2. Dostupné z: <https://download.upce.cz/fes/vs/sbornik-vs2014.pdf#page=32>

ČSÚ: Podíl vysokoškoláků máme nižší než EU, 2019. In: *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/podil-vysokoskolaku-mame-nizsi-nez-eu>

ČÚZK: k.ú.: 601888 - Běleč - podrobné informace, 2018. *Státní správa zeměměřicství a katastru* [online]. Praha [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: https://www.cuzk.cz/Dokument.aspx?AKCE=META:SESTAVA:MDR002_XSLT:WEBC_UZK_ID:601888

Internetová jazyková příručka: Akademický slovník cizích slov, 2019. *Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky* [online]. Jazyková poradna ÚJČ AV ČR [cit. 2019-06-13]. Dostupné z: <http://prirucka.ujc.cas.cz/?slovo=municipalita>

KAMENÍČKOVÁ, Věra, 2019. Hospodaření obcí v roce 2017. In: *Deník veřejné správy* [online]. Praha: Triada, spol. s r. o. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6758203&ht=neda%F2ov%E9+p%F8%EDjmy>

Kurzy.cz: Běleč, obec v okrese Kladno, Právnícké osoby, 2020. *Kurzy.cz* [online]. AliaWeb [cit. 2018-12-04]. Dostupné z: <https://regiony.kurzy.cz/belec-okres-kladno/firmy-vypis/>

Ministerstvo financí České republiky: Procentní podíl jednotlivých obcí na částech celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty a daní z příjmů, 2018. In: *Ministerstvo financí České republiky* [online]. Praha [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/legislativni-dokumenty/2018/vyhlasaka-c-192-2018-sb-32987>

Ministerstvo financí ČR: Informace a přehledy k hospodaření krajů a obcí ČR, 2020. *Ministerstvo financí České republiky* [online]. Praha [cit. 2020-03-15]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocty/prijmy-kraju-a-obci/zakladni-informace>

O naší obci, 2019. *Oficiální stránky obce Běleč* [online]. Galileo Corporation s.r.o. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.belec.cz/obec-1/o-nasi-obci/>

PILNÝ, Jaroslav, 2019. Hospodaření s majetkem obcí. *Deník veřejné správy* [online]. Praha: Triada spol. s.r.o. [cit. 2019-06-15]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6643218>

Program rozvoje obce Běleč: na období let 2019-2029, 2019. In: *Oficiální stránky obce Běleč* [online]. Galileo Corporation s.r.o. [cit. 2019-03-15]. Dostupné z: https://www.belec.cz/e_download.php?file=data/editor/107cs_1.pdf&original=mpdf.pdf

ŘEHÁK, Jan, 2017. Sociologická encyklopedie: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i. In: *Sociologická encyklopedie: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.* [online]. [cit. 2019-06-16]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Extrapolace>

TOTH, Petr, 2019. *Finanční a majetková analýza obcí a měst 03/19.*

TŘÍSKA, Tomáš, 2018. *METODICKÉ DOPORUČENÍ K ČINNOSTI ÚZEMNÍCH SAMOSPRÁVNÝCH CELKŮ: 13 Obecní úřad* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, odbor veřejné správy, dozoru a kontroly [cit. 2019-11-18]. ISBN 978-80-87544-82-2. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/odk2/clanek/metodicke-materialy-k-zakonnym-zmocnenim.aspx>

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., c2010-2019. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2019-12-16]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1?text=%C3%BAstava+%C4%8Dr#cl99>

Zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, c2010-2019. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2019-02-12]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-250#cast3>

Interní materiály obce Běleč

Kronika obce Běleč

8 Seznam obrázků, grafů a tabulek

Seznam obrázků

Obrázek 1 Funkcionální aspekt – produkty municipální firmy	35
--	----

Seznam tabulek

Tabulka 1 Základní ukazatele finanční a majetkové analýzy	13
Tabulka 2 Finanční a majetkové poměrové ukazatele	14
Tabulka 3 Ukazatele finanční analýzy	15
Tabulka 4 Počet členů zastupitelstva dle zákona o obcích	20
Tabulka 5 Struktura běžného rozpočtu obce	27
Tabulka 6 Struktura kapitálového rozpočtu obce	32
Tabulka 7 Vazby finančního a majetkového hospodaření	36
Tabulka 8 Zjednodušená rozvaha obce	39
Tabulka 9 Zjednodušený výkaz zisku a ztráty obce	40
Tabulka 10 Vývoj počtu obyvatel obce Běleč v letech 2013-2018	52
Tabulka 11 Věková struktura obyvatel obce Běleč k 31. 12. 2017	52
Tabulka 12 Vzdělanostní struktura obyvatel obce Běleč v roce 2011	53
Tabulka 13 Běžné příjmy rozpočtu obce Běleč v letech 2013-2018 v Kč	55
Tabulka 14 Struktura daňových příjmů obce Běleč v letech 2013–2018 v Kč	57
Tabulka 15 Podíl daňových příjmů na celkových běžných příjmech v letech 2013-2018 v Kč	59
Tabulka 16 Struktura nedaňových příjmů obce Běleč v letech 2013–2018 (v Kč)	60
Tabulka 17 Podíl nedaňových příjmů na celkových běžných příjmech rozpočtu v letech 2013-2018	61
Tabulka 18 Struktura neinvestičních transferů obci podle poskytovatele v letech 2013–2018 v Kč	62
Tabulka 19 Výdaje běžného rozpočtu obce Běleč v letech 2013-2018 v Kč	62
Tabulka 20 Struktura běžných výdajů rozpočtu obce Běleč 2013-2018 v Kč	64
Tabulka 21 Saldo běžných příjmů a výdajů rozpočtu v letech 2013-2018 v Kč	65
Tabulka 22 Příjmy kapitálového rozpočtu obce Běleč v letech 2013–2018 v Kč	67
Tabulka 23 Struktura kapitálových příjmů rozpočtu obce Běleč v letech 2013–2018 v Kč	68
Tabulka 24 Přijaté investiční dotace obce Běleč za období let 2013–2018 v Kč	68
Tabulka 25 Struktura kapitálových výdajů rozpočtu obce Běleč 2013-2018 v Kč	69
Tabulka 26 Ukazatel míry soběstačnosti obce Běleč v letech 2013-2018	73
Tabulka 27 Aktiva obce Běleč v období let 2013-2018 v Kč	78
Tabulka 28 Základní ukazatele majetku obce Běleč v Kč	79
Tabulka 29 Ukazatel dluhové služby obce Běleč v období let 2013-2018 v Kč	81
Tabulka 30 Ukazatel celkové zadluženosti obce Běleč v období let 2013-2018	81
Tabulka 31 Vstupní data pro výpočet ukazatelů autarkie v Kč	82
Tabulka 32 Ukazatele autarkie obce Běleč v letech 2013-2018	82
Tabulka 33 Vstupní data pro výpočet ukazatelů likvidity v Kč	83
Tabulka 34 Ukazatele likvidity obce Běleč v období let 2013-2018	84
Tabulka 35 Vstupní data pro výpočet ukazatelů aktivity v Kč	85
Tabulka 36 Ukazatele aktivity obce Běleč v období let 2013-2018	85
Tabulka 37 Vstupní data pro výpočet ukazatelů financování v Kč	85
Tabulka 38 Ukazatele financování obce Běleč v období let 2013-2018	86
Tabulka 39 Stavební projekty obce	86

Seznam grafů

Graf 1 Věková struktura obyvatel obce Běleč k 31. 12. 2017 v procentuálním vyjádření..	53
Graf 2 Vzdělanostní struktura obyvatel obce Běleč v roce 2011	54
Graf 3 Vývoj běžných příjmů rozpočtu obce Běleč v letech 2013-2018 v Kč.....	56
Graf 4 Struktura běžných rozpočtových příjmů obce Běleč v letech 2013-2018 v Kč	56
Graf 5 Vývoj výdajů běžného rozpočtu obce Běleč v letech 2013–2018 v Kč	63
Graf 6 Saldo běžných příjmů a výdajů v letech 2013-2018 v Kč.....	66
Graf 7 Vývoj běžných výdajů rozpočtu v závislosti na běžných příjmech obce Běleč v letech 2013-2018 v Kč	67
Graf 8 Celkové rozpočtové příjmy na 1 obyvatele obce Běleč v Kč.....	70
Graf 9 Vlastní příjmy na 1 obyvatele obce Běleč v letech 2013–2018	71
Graf 10 Daňové příjmy na 1 obyvatele obce Běleč v letech 2013-2018	72
Graf 11 Míra soběstačnosti obce Běleč v letech 2013-2018	73
Graf 12 Hrubá úspora obce Běleč v období 2013-2018	74
Graf 13 Míra krytí běžných výdajů obce Běleč v letech 2013-2018	75
Graf 14 Míra závislosti obecního rozpočtu na neopakovatelných příjmech v období let 2013-2018	76
Graf 15 Investiční podíl obce Běleč v letech 2013-2018.....	77
Graf 16 Hodnota majetku obce Běleč na 1 obyvatele v období let 2013-2018 v Kč	79
Graf 17 Běžně se opakující příjmy na majetek obce v období let 2013-2018.....	80

9 Přílohy

Příloha I	Podkladová data k FAMA
Příloha II	Rozvaha obce Běleč
Příloha III	Výkaz zisku a ztráty obce Běleč – nákladová strana
Příloha IV	Výkaz zisku a ztráty obce Běleč – výnosová strana
Příloha V	Navrhované projekty ke zvýšení rozpočtových příjmů
Příloha VI	Navrhovaný projekt ke snížení rozpočtových výdajů

Příloha I Podkladová data k FAMA

Č. řádku	Název položky	přiřazení položek dle platné druhové rozpočtové skladby	2013	2014	2015	2016	2017	2018
1	DPFO ze závislé činnosti	1111	763 990	733 871	825666	893 568	1 062 906	1 220 530
2	DPFO z vlastní činnosti	1112-1119	203 044	131109	182802	193067	128308	142700
3	DPPO bez obcí	1121	807 316	902 508	939 528	1 018 330	1 062 501	1 045 860
4	DPPO za obce	1122	0	0	0	271 130	55 378	0
5	DPH	1211	1 743 322	1 842 520	1 867 607	1 870 339	2 151 325	2 572 772
6	Daň z nemovitosti	1511	412 537	400 246	439 998	433 761	412 896	462 223
7	Místní poplatky	1341-1349	17995	15770	4345	8330	4600	4200
8	Daňové příjmy celkem	1111-1999 (třída 1)	3 987 857	4 174 796	4 309 370	4 708 389	4 905 301	5 478 707
9	Příjmy z vlastní činnosti	2111-2199	178367	199636	179662	182793	195456	199282
10	Neinvestiční dotace	4111-4199 (odečíst podskupení 413)	392663	402762	461950	1115323	242087	188060
11	Běžně se opakující příjmy	ř. 8+9+10	4 558 887	4 777 194	4 950 982	6 006 505	5 342 844	5 866 049
12	Ostatní příjmy	2210-2999	161599	132255	124218	101365	86758	323668
13	Kapitálové příjmy	3111-3999 (třída 3)	67750	232250	51890	106 201	208 950	11200
14	z toho z prodeje dlouhodobého majetku	3111-3119	67750	232250	51890	106 201	208 950	11200
15	Kapitálové dotace	4211-4299	0	83000	0	365 094	0	315000
16	Příjmy celkem (po konsolidaci)	Součet (ř. 11+12+13+15)	4 788 236	5 224 699	5 127 090	6 579 165	5 638 552	6 515 917
17	Běžné výdaje	5011-5999	2 862 369	3 348 703	3 128 633	4 380 436	3 798 851	4 787 864
18	Investiční výdaje	6111-6999	1 612 222	1 684 526	1 997 941	1 955 118	775 802	534 167
19	Výdaje celkem (po konsolidaci)	Součet (ř. 17+18)	4 474 591	5 033 229	5 126 574	6 335 554	4 574 653	5 322 031
20	Financování	8111-8992	-313644	-191470	-517	-243611	-1063899	-1193887
21	z toho splátky úvěrů a půjček	8112+8114+8122+8124+8212+8214+8222+8224+5141+5142+5143+5149	0	0	0	0	0	0
22	Výsledek hospodaření	Součet (16-19+20)	627 289	382 940	1 033	487 222	2 127 798	2 387 773
23	Stavby		9 127 020	8 979 795	8 739 475	8 941 242	8 678 618	8 977 832
24	Dlouhodobý hmotný majetek		10 624 042	10 502 095	10 563 291	10 960 437	10 543 353	10 822 442
25	Majetek celkem		12 568 242	12 776 954	12 941 245	13 515 171	14 141 699	15 500 979
26	Počet obyvatel obce		324	325	306	315	322	326

Příloha II Rozvaha obce Bělč

Č. řádku	Položka	2013	2014	2015	2016	2017	2018
1	Aktiva celkem	12 568 242	12 776 954	12 941 244	13 515 171	14 141 698	15 500 979
2	Stálá aktiva	11 720 553	11 793 237	12 014 264	12 405 678	11 950 861	12 044 576
3	Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek	98 511	94 992	91 473	87 954	249 508	224 134
4	Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek	0	18 150	181 500	199 287	0	0
5	Dlouhodobý hmotný majetek	10 624 042	10 502 095	10 563 291	10 960 437	10 543 353	10 822 442
6	Pozemky	1 125 229	1 121 620	1 444 727	1 465 328	1 484 569	1 491 934
7	Kulturní předměty	4	4	4	4	4	4
8	Stavby	9 127 020	8 979 795	8 739 475	8 941 242	8 678 618	8 977 832
9	Samostatné movité věci a soubory SMV	182 926	182 926	161 335	139 764	162 413	134 923
10	Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	217 750	217 750	217 750	217 750	217 750	217 750
11	Dlouhodobý hmotný majetek určený k prodeji	0	0	0	196 350	0	0
12	Ostatní dlouhodobý finanční majetek	998 000	998 000	998 000	998 000	998 000	998 000
13	Ostatní dlouhodobé pohledávky	0	180 000	180 000	160 000	160 000	0
14	Oběžná aktiva	847 689	983 717	926 981	1 109 493	2 190 838	3 456 403
15	Zásoby	692	0	4 587	2 796	5 373	2 577
16	Krátkodobé pohledávky	384 595	272 143	244 406	197 172	195 610	214 622
17	Odběratelé	73 158	3 000	0	5 260	0	20 192
18	Krátkodobé poskytnuté zálohy	222 500	182 040	165 396	158 590	163 690	162 130
19	Jiné pohledávky z hl. činnosti	6 097	6 103	5 210	6 322	1 920	2 300
20	Pohledávky za vybranými ústředními vládními institucemi	0	0	0	0	15 000	15 000
21	Pohledávky za vybranými místními vládními institucemi	60 000	0	0	0	0	0
22	Náklady příštích období	4 840	0	0	0	0	0
23	Dohadné účty aktivní	18 000	81 000	73 800	27 000	15 000	15 000
24	Základní běžný účet ÚSC	462 402	711 574	677 988	909 525	1 989 855	3 239 204
25	Pasiva celkem	12 568 242	12 776 954	12 941 244	13 515 171	14 141 697	15 500 979
26	Vlastní kapitál	12 210 171	12 394 139	12 618 167	13 230 471	13 825 965	15 110 887
27	Jmění účetní jednotky	16 148 018	16 148 018	16 160 018	16 161 670	16 173 122	16 181 607
28	Transfery na pořízení dlouhodobého majetku	2 055 451	2 010 312	1 965 171	2 283 030	2 229 447	2 489 551
29	Oceňovací rozdíly při prvotním použití metody	-6 143 068	-6 143 068	-6 143 068	-6 143 068	-6 143 068	-6 143 068
30	Jiné oceňovací rozdíly	0	0	0	185 940	0	0
31	Výsledek hospodaření běžného účetního období	224 795	229 107	257 169	106 854	823 565	1 016 333
32	Výsledek hospodaření předcházejících účetních období	-75 026	149 769	378 877	636 046	742 899	1 566 465
33	Cizí zdroje	358 071	382 815	323 077	284 700	315 733	390 091
34	Krátkodobé závazky	358 071	382 815	323 077	284 700	315 733	390 091
35	Dodavatelé	1 675	17 647	7 811	6 711	9 384	19 624
36	Krátkodobé přijaté zálohy	0	840	2 140	6 300	13 590	14 490
37	Závazky z dělení správy	15 000	0	0	0	0	0
38	Zaměstnanci	37 853	43 063	47 120	34 941	36 806	41 206
39	Sociální zabezpečení	30 132	28 886	23 973	20 138	21 949	30 170
40	Zdravotní pojištění	0	17 335	15 404	13 911	14 903	20 901
41	Ostatní daně a poplatky a jiná obdobná peněžitá plnění	10 129	16 604	13 678	13 452	15 030	20 853
42	Výdaje příštích období	10249	0	0	0	0	0

43	Výnosy příštích období	0	0	0	150	0	0
44	Dohadné účty pasivní	222 500	182 040	162 950	139 950	150 700	158 140
45	Ostatní krátkodobé závazky	30 533	76 400	50 001	49 147	53 371	84 707

Příloha III Výkaz zisku a ztráty obce Běleč – nákladová strana

Č. řádku	Název položky	2013	2014	2015	2016	2017	2018
1	Náklady celkem	4 742 381	5 229 965	4 969 405	5 565 335	5 075 364	5 111 003
2	Náklady z činnosti	2 840 681	3 468 872	3 206 916	3 657 312	4 043 941	4 691 096
3	Spotřeba materiálů	165 264	257 317	173 848	110 433	200 118	292 880
4	Spotřeba energie	308 478	242 037	198 599	246 267	249 254	230 107
5	Prodané zboží	1 710	0	786	1 791	-2 577	2 796
6	Aktivace dlouhodobého majetku	0	0	0	-25 465	0	-30 862
7	Opravy a udržování	223 758	313 945	62 144	167 812	389 010	252 009
8	Cestovné	5 509	6 426	1 634	1 077	1 283	2 710
9	Náklady na reprezentaci	0	0	0	11 743	23 235	31 081
10	Ostatní služby	511 434	659 211	620 559	777 950	773 619	1 198 196
11	Mzdové náklady	926 007	1 133 319	1 381 621	1 442 475	1 394 331	1 872 045
12	Zákonné sociální pojištění	248 406	287 060	334 803	353 857	329 400	408 658
13	Jiné sociální pojištění	2 643	4 045	2 534	3 849	3 525	3 117
14	Zákonné sociální náklady	0	1 962	2 105	3 619	1 837	1 304
15	Jiné sociální náklady	0	0	5 127	0	0	0
16	Jiné daně a poplatky	1 319	2 920	18 450	1 240	4 270	1 030
17	Jiné pokuty a penále	0	0	352	4 000	0	2 000
18	Dary a jiná bezúplatná předání	11 275	27 375	13 268	11 478	15 135	13 011
19	Manka a škody	0	0	-32	2 706	0	0
20	Odpisy dlouhodobého majetku	274 449	285 103	276 409	279 691	379 348	318 679
21	Prodaný dlouhodobý hmotný majetek	0	0	6 060	0	0	0
22	Prodané pozemky	65 840	232 250	84 200	105 700	215 968	11 200
23	Tvorba a zúčtování opravných položek	40 158	-78 572	-200	990	-40	-80
24	Náklady z vyřazených pohledávek	0	94 678	800	-50	1 000	950
25	Náklady z drobného dlouhodobého majetku	44 050	-23 495	0	124 639	62 666	74 264
26	Ostatní náklady z činnosti	10 381	23 292	23 849	31 511	2 560	6 001
27	Finanční náklady	0	0	0	4 000	24 702	0
28	Ostatní finanční náklady	0	0	0	4 000	24 702	0
29	Náklady na transfery	1 901 700	1 761 092	1 750 261	1 629 048	951 343	419 907
30	Náklady vybraných místních vládních institucí	1 901 700	1 761 092	1 750 261	1 629 048	951 343	419 907
31	Daň příjmů	0	0	12 228	274 975	55 378	0
32	Daň z příjmů	0	0	12 228	274 975	55 378	0

Příloha IV Výkaz zisku a ztráty obce Běleč – výnosová strana

Č. řádku	Název položky	2013	2014	2015	2016	2017	2018
33	Výnosy celkem	4 967 176	5 459 072	5 226 575	5 672 189	5 898 929	6 127 336
34	Výnosy z činnosti	514 813	474 221	351 534	386 642	493 562	308 090
35	Výnosy z prodeje služeb	135 004	142 244	144 059	149 059	143 053	139 887
36	Výnosy z pronájmu	45 211	46 726	29 631	35 731	44 837	53 417
37	Výnosy z prodaného zboží	0	0	786	4 149	2 796	2 796
38	Výnosy ze správních poplatků	13 250	11 400	3 100	350	450	350
39	Výnosy z místních poplatků	4 770	4 370	4 245	5 005	4 300	4 100
40	Smluvní pokuty a úroky z prodlení	100	0	0	0	0	0
41	Jiné pokuty a penále	0	300	0	0	0	0
42	Výnosy z vyřazených pohledávek	0	0	0	0	0	4 000
43	Výnosy z prodeje dlouhodobého hmotného majetku kromě pozemků	0	0	8 660	0	0	0
44	Výnosy z prodeje pozemků	117 000	183 000	84 200	106 201	215 310	11 200
45	Ostatní výnosy z činnosti	199 478	86 181	76 853	86 147	82 816	92 340
46	Finanční výnosy	700	228 924	43 847	69 730	205 996	182
47	Úroky	689	277	47	49	9	182
48	Výnosy z přecenění reálnou hodnotou	0	228 642	43 800	69 681	205 987	0
49	Ostatní finanční výnosy	11	6	0	0	0	0
50	Výnosy z transferů	481 802	596 901	526 168	515 758	298 670	344 556
51	Výnosy vybraných místních vládních institucí z transferů	481 802	596 901	526 168	515 758	298 670	344 556
52	Výnosy ze sdílených daní a poplatků	3 969 861	4 159 026	4 305 026	4 700 059	4 900 701	5 474 507
53	Výnosy ze sdílené daně z příjmů fyzických osob	967 033	864 981	1 008 468	1 079 258	1 191 213	1 363 230
54	Výnosy ze sdílené daně z příjmů právnických osob	807 316	905 080	939 528	1 289 460	1 117 879	1 045 860
55	Výnosy ze sdílené daně z přidané hodnoty	1 764 712	1 839 947	1 867 607	1 877 716	2 151 325	2 572 772
56	Výnosy ze sdílených majetkových daní	391 147	400 246	439 998	433 761	412 896	462 223
57	Výnosy z ostatních sdílených daní a poplatků	39 653	148 772	49 424	19 864	27 388	30 422
58	Výsledek hospodaření						
59	Výsledek hospodaření před zdaněním	224 795	229 107	269 397	381 828	878 943	1 016 333
60	Výsledek hospodaření běžného účetního období	224 795	229 107	257 169	106 853	823 565	1 016 333

Příloha V Navrhované projekty ke zvýšení rozpočtových příjmů

Navrhované projekty ke zvýšení rozpočtových příjmů varianta A	
Pronájem infocentra 45 m²	Kč
Spotřeba el. energií (do 1 000 Kč/rok)	1 000*
Náklady projektu celkem	1 000
Výnosy projektu (nájemné 900 Kč/měsíc, 150 Kč/1 hodina)*	10 800
Zisk z projektu	9 800
Pronájem salonku kulturního domu 34 m² (skladové prostory)	Kč
Spotřeba energií (200Kč/rok)	200
Drobné stavební úpravy a zabezpečení	10 000**
Náklady projektu celkem	10 200
Výnosy projektu (nájemné 2000 Kč/měsíc)	24 000
Zisk z projektu	13 800
Zisk celkem	23 600

*odhadovaná částka, při předpokladu pořádání 2 akcí do měsíce v celkovém trvání 6 h

**zabezpečení prostoru před krádežemi (alarm, bezpečnostní dveře)

Navrhované projekty ke zvýšení rozpočtových příjmů varianta B	
Pronájem infocentra 45 m²	Kč
Spotřeba energií (do 1 000 Kč/rok)*	1 000
Náklady projektu celkem	1 000
Výnosy projektu (nájemné 900 Kč/měsíc, 150 Kč/1hodina)*	10 800
Zisk z projektu	9 800
Pronájem salonku kulturního domu 34 m² (pro cvičení)	Kč
Spotřeba energií (do 700 Kč/rok)	700*
Náklady projektu celkem	700
Výnosy projektu (nájemné 2400 Kč/měsíc)	28 800
Zisk z projektu	28 100
Zisk celkem	37 900

*odhadovaná částka při frekvenci cvičení na 2 hodiny 2x týdně

Příloha VI Navrhovaný projekt ke snížení rozpočtových výdajů

Navrhovaný projekt ke snížení rozpočtových výdajů	Kč
Nákup nového plynového kotle na OÚ	34 900*
Instalace kotle (odhadovaná cena práce)	do 10 000
Výměna oken OÚ za okna plastová (materiál + práce)	100 000
Náklady projektu celkem	144 900
Úspora z projektu	
Průměrné roční náklady na vytápění	66 892
Průměrná roční úspora (25 %)	16 723
Návratnost projektu (v letech)	9

*plynový kotel Vailant ecotec plus vu 256/5-5